

**A GANDHI GIMNÁZIUM, TECHNIKUM
KOLLÉGIUM, ÉS
ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA**

**PEDAGÓGIAI PROGRAMJA
2025.**

Tartalomjegyzék

1. Nevelési program.....	6
1.1. Jogszabályi háttér.....	7
1.2. Iskolánkról.....	8
1.2.1. Intézményünk neve és címe:.....	8
1.2.2. Intézményünk típusa:.....	8
1.2.3. Intézményünk fenntartója:.....	8
1.2.4. Az intézmény telephelyei:.....	8
1.2.5. Iskolánk rövid története.....	8
1.2.6. A Gandhi Gimnázium Közhasznú Nonprofit Kft.....	9
1.2.7. Az iskola képzési formái.....	9
1.2.8. A képzés szervezeti keretei.....	9
1.2.9. Intézményegységeink rövid jellemzése.....	10
1.3. Pedagógiai alapelveink.....	10
1.3.1. Küldetésnyilatkozat.....	10
1.3.2. Pedagógiai munkánkban alkalmazott alapelvek.....	11
1.4. A nevelő és oktató munka céljai, értékei, feladatai, eszközei és eljárása.....	14
1.4.1. Az iskolai nevelés-oktatás alapvető céljai.....	14
1.4.2. Kiemelt fejlesztési feladatok.....	15
1.4.3. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok és szervezeti formák.....	19
1.4.4. Iskolai egészségnevelési és környezeti nevelési program.....	23
1.4.5. Az elsősegélynyújtás alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	31
1.5. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok és szervezeti formák.....	33
1.6. A pedagógusok feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai.....	37
1.6.1. A tanár feladatai:.....	37
1.6.2. Az osztályfőnök feladata.....	40
1.7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység.....	42
1.7.1. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók.....	42
1.7.2. SNI-s tanulók fejlesztésének célja, alapelvei és kiemelt feladatai.....	44
1.7.3. A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során.....	54
1.7.4. Kulcskompetenciák fejlesztése.....	55
1.7.5. Állapotmegismerés – szakértői vélemény.....	63
1.7.6. Habilitáció/rehabilitáció.....	64
1.7.7. A tehetséges tanulókkal összefüggő pedagógiai tevékenység.....	64
1.8. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok.....	66
1.8.1. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnereinek kapcsolattartási formái..	66
1.9. A tanulóknak az intézményi döntéshozatalban való részvételi jogi gyakorlásának rendje.....	68
1.9.1. A diákönkormányzat.....	68
1.10. A gimnázium intézményegység sajátosságai.....	69
1.10.1. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai.....	69
1.10.2. A tanulók felvételének és átvételének szabályai.....	71

2. Helyi tanterv.....	72
2.1. Gimnáziumi képzés, nappali tagozat.....	72
2.1.1. Kerettanterv az Arany János Kollégiumi Programhoz.....	72
2.1.2. Helyi tanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára.....	75
2.1.3. Nappali tagozat vizsgarendje a 2018-2019 tanévtől.....	79
2.2. Gimnáziumi képzés, levelező tagozat.....	79
2.3. A tantárgyválasztás rendje.....	85
2.4. A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei.....	86
2.5. A nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok megvalósítása.....	86
2.6. A csoportbontás és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	87
2.7. Választható érettségi vizsgatárgyak megnevezése.....	88
A középszintű érettségi vizsga témakörei.....	89
2.8. A tanulmányi munka írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módjai.....	89
2.9. Magatartás és szorgalom ellenőrzése, értékelése, jutalmazása.....	92
A magatartás és szorgalom jegyeket az osztályfőnök és a kollégiumi nevelő határozza meg az osztályban tanító tanárok beleegyezésével.....	92
2.10. A tanulók jutalmazásának elvei és formái.....	93
2.11. A magasabb évfolyamra lépés feltételei.....	94
2.12. A gyerekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	95
2.13. Javaslat az osztályfőnöki órák munkatervéhez.....	96
2.14. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja.....	102
2.15. A tanári felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásainak elvei és korlátai.....	104
Tervezési időkeret az iskolarendszerű felnőttoktatás alapfokú nevelés-oktatás szakasz.....	114
2.16. A kollégium sajátosságai.....	118
2.16.1. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei és feladatai.....	118
2.16.2. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység.....	119
2.16.3. Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának megvalósítása.....	123
2.16.4. Nemzetiségi oktatás/nevelés a kollégiumban.....	125
2.16.5. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei.....	126
2.16.6. Az Arany János Kollégiumi Program sajátosságai.....	129
2.16.7. A pedagógusok együttműködési formái.....	136
2.16.8. Tevékenységrendszerünk.....	136
2.16.9. Szervezeti formák.....	138
2.16.10. Végrehajtandó feladataink.....	139
2.16.11. Pályaorientáció.....	139
3. Alapfokú Művészeti Iskola.....	140
3.1. Nevelési programja.....	140
3.1.1. Az alapfokú művészeti iskolai nevelő-oktató munka alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	142
3.1.2. Közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok..	

146	
3.1.3.	A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések..... 147
3.1.4.	Eljárások..... 148
3.1.5.	Élet és munkarend az iskolában..... 149
3.1.6.	Az egyes művészeti ágak oktatásának cél- és feladatrendszere..... 149
3.1.7.	A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok..... 153
3.1.8.	A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok..... 155
3.1.9.	Pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munkafeladata, tartalma... 156
3.1.10.	A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje..... 160
3.1.11.	A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái... 161
3.1.12.	A szülő és gyermek együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei. 163
3.1.13.	A tanulmányok alatti vizsgák és alkalmassági vizsgák szabályai..... 164
3.1.14.	A felvétel és az átvétel szabályai – esélyegyenlőség a művészeti képzésben..... 164
3.2.	AMI Helyi tanterv - általános rész..... 165
3.2.1.	A választott kerettanterv..... 165
3.2.2.	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei:..... 165
3.2.3.	A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai..... 166
3.2.4.	A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei:..... 166
3.2.5.	Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:..... 167
3.2.6.	A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei..... 167
3.2.7.	A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések..... 167
3.2.8.	A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek..... 168
3.2.9.	Az alapfokú művészetoktatás tantárgyszerkezete, tanszaki, óratervei és pedagógiai szakaszai..... 169
4.	A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések..... 185
4.1.	A pedagógiai program érvényességi ideje..... 185
4.2.	A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata..... 185
4.3.	A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala..... 185
5.	Mellékletek..... 186
6.	A pedagógiai program elfogadására és jóváhagyására vonatkozó záradékok..... 187

1. Nevelési program

„A nevelés a jövő kulcsa.”

John Steinbeck

1.1. Jogszabályi háttér

2011. évi CXC törvény a köznevelésről

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

100/1997. (VI. 13.) Kormányrendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról

17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény

Az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv.

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja

A kollégiumi nevelés országos alapprogramja

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

3/2011. NEFMI rendelet az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról

2020-as NAT-hoz illeszkedő kerettantervek

5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról

1.2. Iskolánkról

1.2.1. Intézményünk neve és címe:

Gandhi Gimnázium, Technikum, Kollégium és Alapfokú Művészeti Iskola
7629 Pécs, Dobó István utca 93. (gimnázium, alapfokú művészetoktatás)

1.2.2. Intézményünk típusa:

Többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény:

- gimnázium
- technikum
- kollégium
- alapfokú művészeti iskola

1.2.3. Intézményünk fenntartója:

Gandhi Gimnázium Közhasznú Nonprofit Kft.
7629 Pécs, Komját Aladár utca 5.

1.2.4. Az intézmény telephelyei:

7629 Pécs, Komját Aladár utca 5. (kollégium)

1.2.5. Iskolánk rövid története

A Gandhi Alapítvány néhány havi előkészületi munka után 1992. április 11-én jött létre 18 jogi személyiségű szervezet, valamint 8 magánszemély részvételével. Az alapítvány célja olyan nemzetiségi, érettségit adó intézmények létrehozása és működtetése volt, melyek versenyképes tudással rendelkező diákokat képeznek, akik népükhöz kötődnek, és majdan – kibocsátó környezetükbe visszatérve, illetve e közösségekkel a kapcsolatot fenntartva – képesek lesznek azokat segíteni, újjászervezni. A Gandhi Alapítvány alapítói széles társadalmi bázist jelenítenek meg. Alapítók lettek dél-dunántúli és országos roma szervezetek, ún. alternatív civil szervezetek, valamint neves cigány és nem cigány közéleti személyiségek. A pécsi Gandhi Alapítványi Gimnázium és Kollégium Magyarország első roma nemzetiségi, érettségit adó intézményeként alapításakor többet akart, mint egy lenni az oktatási intézmények sorában; vállalta a járatlan út kitaposását, a harcokat, a reflektorfényt. Ma már elmondhatjuk: beindította a küldetésében vállalt folyamatot.

A Magyar Köztársaság Kormánya, mintegy másfél éves előkészítő munka után, 1994 őszétől 1996 áprilisára hozta létre a Gandhi Alapítvány jogutódjaként, annak alapítóival együtt a Gandhi Közalapítványt. Az alapító okirat szerint az alapítvány célja, hogy „A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 85. §-ának („) bekezdése alapján óvodák, általános és középiskolák alapításával és fenntartásával elősegítse a nyitott szellemű, a tudományok iránt fogékony, népükhöz és anyanyelvükhöz kötődő cigány fiatalok képzését. Ennek érdekében a magyar társadalom támogatásával, az Alkotmány és a kisebbségi törvény szellemében óvodai, általános iskolai, középiskolai és felnőtt képzést szervez, oktatási intézményeket működtet, s e célokhoz illeszkedő kiadói munkát folytat, kulturális tevékenységet fejt ki.”

A közalapítvánnyá való alakulással a Magyar Köztársaság Kormánya elismerte, hogy az alapítvány és intézményei által kitűzött célok összhangban állnak a Magyar Köztársaság törvényekben megfogalmazott feladataival, így azokat állami feladatoknak ismerte el.

A Gandhi Közalapítvány Kuratóriuma 1996. november 6-án 12/96. sz. határozatával elfogadta hosszú távú stratégiáját. A kuratórium által meghatározott célok 4 pont köré csoportosíthatók:

- A roma gyerekeknek egyenlő minőségű oktatást kell biztosítani a nem roma gyermekekével.
- A magyarországi romáknak a történelmi nemzetiségekhez hasonlóan biztosítani kell a nemzetiségi intézményrendszert.
- A Közalapítvány projektjeinek, illetve intézményeinek „kisugárzó” hatásúnak kell lenni.
- A Közalapítvány projektjeinek, illetve intézményeinek oldani kell a romákkal kapcsolatos előítéleteket, elő kell segítenie a romák jobb megítélését a közvéleményben.

1.2.6. A Gandhi Gimnázium Közhasznú Nonprofit Kft.

2011. 07. 29-én alakult meg, és 2012. 01. 09. vette át az intézmény működtetését. A gazdasági társaság a magyar állam tulajdonát képezi, ami egyértelműen jelzi, hogy Magyarország Kormánya felelősséget vállal a Gandhi Gimnázium működéséért.

A Gandhi Gimnázium integrációs és kultúraformáló hatása ma már vitathatatlan. Egykori tanítványaink sokfelé indultak innen hivatásukat, munkájukat gyakorolni, tarsolyukban a gandhis évek élményeivel, tapasztalataival és szellemiségével.

1.2.7. Az iskola képzési formái

A Gandhi Gimnázium és Kollégium nyelvoktató típusú, cigány / roma nemzetiségi gimnáziumi képzést nyújt diákjainak. Országosan egyedülálló abban a tekintetben is, hogy középiskolai keretek között csak itt oktatjuk mindkét cigány nyelvet (beás; lovári), ezen felül tanórai keretek között a cigány népismeretet is. E tárgyakból érettségi vizsgát tehetnek a tanulók illetve nyelvvizsgázhatnak is. Az erre történő felkészítés tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokkal biztosítjuk.

1.2.8. A képzés szervezeti keretei

- 1.2.8.1. négyosztályos általános gimnáziumi osztály
- 1.2.8.2. négyosztályos gimnáziumi osztály egy előkészítő évvel, melyhez ötéves kollégiumi program járul. Ez a „Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjának” pedagógiai szerkezetén alapul. Az előkészítő év után négyosztályos gimnáziumi osztályokban folytathatják tanulmányaikat diákjaink.
- 1.2.8.3. négyosztályos gimnáziumi osztály, (általános tantervű osztály, belügyi rendészeti/kiemelt közszolgálati vagy honvédelmi, média és emelt szintű sport orientációval)
- 1.2.8.4. négyosztályos általános gimnáziumi képzés művészeti orientációval
- 1.2.8.5. oktatási szakasszisztens – technikumi képzés (4+1 év)
- 1.2.8.6. Felnőttoktatás: négyosztályos általános gimnáziumi képzés levelező oktatási formában
- 1.2.8.7. Technikumi szakmai oktatás, szakma neve: oktatási szakasszisztens, szakmai száma szakmajegyzék szerint: 5 0188 25 01. Az oktatás ágazat 5 éves képzése, amely érettségi és technikus szintű szakképzettség megszerzésével zárul. Az oktatási szakasszisztens bölcsődében, óvodában, iskolában, gyermekotthonban, lakásotthonban, családi napközi, pedagógiai szakszolgálat és egyéb (gyermeknevelő, -gondozó) intézményben foglalkoztatott személy, aki segíti a szakemberek munkáját. Ajánlott mindazok számára, akik szívesen foglalkoznak gyermekekkel, akik érdeklődnek a pedagógus hivatás iránt.

1.2.9. Intézményegységeink rövid jellemzése

1.2.9.1. Alapfokú Művészeti Iskola

Feladatunk a művészetoktatásban rejlő értékkeremtő magatartás, gondolkodás átadása a diákok számára. Célunk a személyiség és az adottságok figyelembe vételével a diák legmagasabb tudásszintig való eljuttatása. Célunk továbbá, hogy az iskolánkban tanuló diákok a nálunk kapott hozzáadott érték alapján legyenek képesek jobb tanulmányi eredményre, személyiségük legyen kiegyensúlyozottabb, érjenek el nagyobb sikereket az életben, mint azok, akik nem részesülnek művészetoktatásban.

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja 2. mellékletét kell alkalmazni a 2011/2012. tanévben és az azt követően megkezdett képzésekre, amely tartalmát tekintve megegyezik az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet hatályba lépését követő rendelkezésekkel.

1.2.9.2. Kollégium

A kollégiumban gyakorlatilag huszonnégy órás nevelés folyik. Törekszünk arra, hogy minden tanulócsoporthoz saját kollégiumi nevelője legyen, akik szorosan együttműködnek az osztályfőnökökkel. Ez vonatkozik mind a tanulmányi munkára, mind pedig a szabadidős tevékenységre. A tanórákon kívüli, de a tanulást segítő tevékenységeknek is a kollégium ad helyet, ezek a különböző szakkörök, nyelvvizsga előkészítő foglalkozások, stb.

1.3. Pedagógiai alapelveink

1.3.1. Küldetésnyilatkozat

Iskolánk cigány/roma kisebbségi nyelvet oktató gimnázium és kollégium. Fontosnak tartjuk ezért, hogy végzett tanulóink rendelkezzenek saját népükhöz és kultúrájukhoz kapcsolódó ismeretekkel és érzelmi kötődéssel; tiszteljék és beszéljék a magyarországi cigányok/romák által beszélt nyelveket, és ez váljon identitásuk szerves részévé. Tudják, hogy ők Magyarország egyenrangú polgárai, akik ebből eredendően mindazt használhatják és használják, amit ez az ország nyújthat.

Elsődleges feladatunknak tekintjük, hogy nevelő munkánk során olyan kompetenciákkal ruházzuk fel diákjainkat, amelyek

- az élethosszig tartó tanuláshoz,
- a felsőfokú tanulmányok megkezdéséhez,
- az ott megvalósuló helytálláshoz,
- az önálló életkezdéshez,
- a helyes önismerethez,
- az együttműködő magatartáshoz,
- a munkaerőpiacon való tartós megfeleléshez szükséges képességek, ismeretek felismerését, megtalálását, elsajátítását és alkalmazását segítik.

A fentiek érdekében

- Igyekszünk minél több szolgáltatást nyújtani
- Folyamatosan fejlesztjük az oktatás és a szolgáltatások tartalmát, kínálatát
- Kiemelt figyelmet fordítunk a kommunikációs készségek, értelmi, szociális képességek fejlesztésére, így a nyelvi képzésre is

- Segítjük a pályaválasztást
- Tervszerűen foglalkozunk a társadalmilag hátrányos helyzetű tanulókkal
- Egész napos iskolaként igény szerint kollégiumi szolgáltatással kiegészítve biztosítunk ellátást

1.3.2. Pedagógiai munkánkban alkalmazott alapelvek

A Gandhi Gimnázium és Kollégium pedagógusai mindennapi nevelő és oktató munkájukban az alább felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnék érvényre juttatni.

Intézményünkben olyan légkört kívánunk teremteni, ahol tanulóink otthon érezhetik magukat.

Ennek keretében

- a tanulók személyiségét tiszteletben tartjuk,
- A gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe,
- a tanulók egyén képességeit, előzetes tudását az oktatás során figyelembe vesszük,
- diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük,
- minden gyerek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban,
- az iskola életében szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk,
- Intézményünkben a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat. Nevelőink szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedéket kívánnak nevelni a ránk bízott gyerekekből.

Ennek érdekében

- a tervszerű nevelő és oktató munka a tanulók alapképességeit fejleszti, számukra korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, továbbbepíthető alpműveltséget nyújt,
- iskolánk olyan – az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó – ismereteket közöl, melyek alapozzák a tanulók műveltségét, világszemléletét, világképük formálását és eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben,
- fontosnak tartjuk, hogy diákjaink elsajátítsák az egyéni tanulás módszereit, ennek érdekében pedagógiai módszertani kultúránkat folyamatosan megújítjuk, melynek segítségével a hagyományos ismeretátadás mellett fontossá válik a problémaközpontú tanítás, vagy a cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés, a felfedező tanítás - tanulás, a megértésen és tevékenységen alapuló fejlesztés,
- szeretnénk elérni, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, a tudásnak és munkának becsülete legyen,
- törekszünk a humánusra, az egyén és a közösségek iránti tiszteletre,
- segítünk diákjainknak észrevenni és értékelni a jót – megelőzni, felismerni a rosszat,
- törekszünk az emberek közti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására,
- fontosnak tartjuk a fejlesztő pedagógia alkalmazását, összekapcsolva a bemeneti mérésekkel, az egyéni haladás és fejlődés figyelembevételét, az elfogadó környezet kialakítását a különleges gondozási igény és az egész személyiség fejlesztése céljából a sajátos nevelési igényű tanulók esetében,
- rendszeres kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal,
- igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy iskolánk életéről, tevékenységeiről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, városunk érdeklődő polgárai,

a hasonló nevelési – oktatási céllal és feltételekkel működő hazai és nemzetközi intézmények,

- ápoljuk és bővítjük eddigi kapcsolatainkat iskolásokkal, közművelődési intézményekkel, nemzetiségi önkormányzatokkal, felsőoktatási intézményekkel és a cigány/roma tanulók nevelésében és oktatásában érintett szervezetekkel,
- nevelőink fontos feladatnak tartják, hogy iskolánk továbbra is képviseltesse magát a különféle városi rendezvényeken, illetve a tanulók részére szervezett városi szintű megmozdulások szervezésében és lebonyolításában maga is részt vegyen,
- iskolánk minden tanuló számára biztosítani kívánja az esélyegyenlőséget, ennek érdekében megszervezzük a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára az integrációs és képesség-kibontakoztató foglalkozásokat.
- Eszményeinkben olyan tanuló képe él, aki a közös családi és iskolai nevelés eredményeképpen egyesíti magában az alábbi tulajdonságokat:
  - humánus,
  - erkölcsös,
  - fegyelmezett,
  - művelt,
  - kötelességtudó,
  - érdeklődő, nyitott,
  - kreatív, alkotó,
  - becsüli a szorgalmas tanulást, munkát,
  - képes a problémák érzékelésére és megoldására,
  - gyakorlatias,
  - képes eligazodni szűkebb és tágabb környezetében,
  - jó eredmények elérésére törekszik (játékban, munkában, tanulásban),
  - van elképzelése a jövőjét illetően,
  - öntevékeny, aktívan vesz részt a tanulásban,
  - ismeri a tanulás helyes és hatékony módszereit,
  - a tudását folyamatosan gyarapítja, bővíti,
  - ismeri és betartja a különféle közösségek (család, iskola, társadalom) együttélését biztosító szabályokat,
  - ismeri és alkalmazza az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott formáit és módszereit,
  - társaival együttműködik,
  - szüleit, nevelőit, társait szereti és tiszteli,
  - megérti, tiszteletben tartja a sajátjától eltérő nézeteket,
  - egészségesen él,
  - megjelenése és személyes környezete tiszta, ápolat, gondozott.

Tudjuk, hogy a fenti tulajdonságok mindegyikét nem vagyunk képesek kialakítani minden egyes hozzánk járó tanuló személyiségében. Nevelőink mindennapi nevelő és oktató munkája azonban arra irányul, hogy a lehető legtöbb diákunk rendelkezzen végzős korára minél több itt felsorolt személyiségjeggyel.

1.4. A nevelő és oktató munka céljai, értékei, feladatai, eszközei és eljárása

1.4.1. Az iskolai nevelés-oktatás alapvető céljai

Az iskolai műveltség tartalmát a társadalmi műveltségről alkotott közfelfogás, a gazdaság, a versenyképesség és a globalizáció kihívásai is alakítják. Az Európai Unió országában a kulcskompetenciák fogalmi hálójába rendezték be azokat a tudásokat és képességeket, amelyek birtoklása alkalmassá teheti az unió valamennyi polgárát egyrészt a gyors és hatékony alkalmazkodásra a változásokkal átszőtt, modern világhoz, másrészt aktív szerepvállalásra e változások irányának és tartalmának a befolyásolásához. Ezért lett az iskolai műveltség tartalmának irányadója a kulcskompetenciák meghatározott rendszere. Az oktatásnak – mind társadalmi, mind gazdasági funkciója miatt- alapvető szerepe van abban, hogy az európai polgárok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsunk alakításához.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári léthez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához. Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban. Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik. Sok kompetencia részben fedl egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Hasonló egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák és a kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát. A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jeleníti meg. Számos olyan fejlesztési terület van, amely mindegyik kompetencia részét képezi: például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése.

Az iskolai nevelés – oktatás alapvető célja a kulcskompetenciák fejlesztése:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció
- Matematikai kompetencia
- Természettudományos és technikai kompetencia
- Digitális kompetencia
- A hatékony, önálló tanulás
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
- Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképeség

1.4.2. Kiemelt fejlesztési feladatok

Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az életben elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítésmódokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja olyan, a tanulók életében nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a mértéktartás, az együttérzés, segítőkészség és a tisztelet. A tanulást segítő beállítódások kialakítása – az önfegyelműtől a képzelőerőn át az intellektuális érdeklődés felkeltéséig – kihat egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is. Az intézmény minden dolgozójának feladata, hogy személyes példamutatásával, lelkiismeretes munkájával nevelje tanulóinkat. Erre minden tanóra és tanórán kívüli foglalkozás alkalom kell, hogy legyen, de elsőszámú helyszíne az osztályfőnöki és patrónusi óra.

Önismeret és társas kultúra fejlesztése

Az egyén önmagához való viszonya, önmagáról alkotott képe, a személyiség saját befogadó – alkotó tevékenysége során alakul ki, csakúgy, mint a személyiségre jellemző egyéb tulajdonságok. A Nemzeti alaptantervben megnevezett értékek és kompetenciák csak akkor épülnek be a tanulók önképbe és válnak magatartást irányító tényezőkké, ha a tanulók maguk is részeseivé válnak az értékek megnevezésének, azonosításának, megértik következményeit, és megismerik az elsajátított tudás, készségek működését, felhasználhatóságát. Ennek érdekében a tanítás – tanulás egész folyamatában kiemelt figyelmet igényel, hogy a tanulók segítséget kapjanak megfelelő énképük, önismeretük kialakításához. Minden műveltségi terület tanórán és különösen osztályfőnöki órákon alkalmat kell teremtenünk e cél megvalósításához.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Elengedhetetlen, hogy a tanulók ismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú emlékeit. Ennek során tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát, ismerjék meg hazánk földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekhez való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és a falusi élet, valamint a tradicionális cigány/roma életmód hagyományait, jellegzetességeit. Fontos feladat a harmonikus kapcsolat elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel, a hazaszeretet elmélyítése és ettől választhatatlan módon a hazánkban és a szomszédban élő más népek, népcsoportok értékeinek, történelmének, hagyományainak megbecsülése. E feladat megvalósítása kiemelt szerepet kap a történelem, cigány népismeret, magyar nyelv és irodalom, földrajz órákon.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele a civil társadalom, a lakóhelyi, a szakmai, kulturális közösség életében és/vagy a politikai életben. Az aktív állampolgári léthez ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság szükséges. A megfelelő ismeretek az Ember és társadalom műveltségi területre koncentrálnak, - kiemelt terület a 12. évfolyam történelem tanítása folyamán – a képességek, értékorientációk, beállítódások fejlődéséhez az iskolai tanulás teljes folyamata és az iskolai élet teremthet lehetőséget. Az aktív

állampolgári magatartáshoz szükséges részképességek (pl. a társadalmi viszonyrendszerek felismerésének képessége, az egyenlő bánásmódhoz való jog felismerésének képessége, a konfliktuskezelés, a humanitárius segítségnyújtás, az együttműködés képessége), értékorientációk, beállítódások (pl. felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedés) elsajátítását döntően a tanulók aktív részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások minősége, illetve az iskolai élet demokratikus gyakorlata biztosíthatja.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világot. Minden olyan országnak, amely anyagi biztonságra törekszik és szeretne helytállni a globális versenytérben, elemi érdeke, állampolgárai nyitottak legyenek a gazdaság világa felé. A társadalom számára is nélkülözhetetlen, hogy tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékkeremtő munka, a javakkal való gazdálkodás és a gazdasági ésszerűség iránt. Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntésekkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költséget. Ismerjék fel a fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekeik kapcsolatát. Hozzájárul annak a képességnek a kialakulásához, hogy megtalálják az egyensúlyt a rövidebb és hosszabb távú előnyök között. Elősegíti, hogy képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánás tudását is. Nemcsak az egyén létérdeke, hogy okos döntéseket tudjon hozni, amikor hotelekről vagy megtakarításokról van szó, hanem a társadalomé is. Az osztályfőnöki órák adnak lehetőséget a téma feldolgozására.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezet megóvására, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. Mindez úgy valósítható meg, ha különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományi gondolkodásának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, akkor képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi - gazdasági modernizáció egyénre gyakorolt pozitív és negatív hatásait a környezeti következmények tükrében. Értsék a fogyasztás és a környezeti erőforrások kapcsolatát, a fenntartható fogyasztás elvét. Kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén. E feladatok megoldására ad lehetőséget a természetismeret, földrajz, kémia, biológia tantárgy. A javasolt tanulmányi kirándulások során természetvédelmi területek látogatása, illetve környezetvédelmi akciókban való részvétel.

A tanulás tanítása

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, annak szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban, valamint tanítsa a gyerekeket tanulni. Törekedjen arra, hogy a tanulók fokozatos önállóságra tegyenek szert a tanulás tervezésében.

Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg, és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket. A hatékony tanulás módszereinek és technikájának az elsajátítása, a könyvtári és más információforrások használatának elsajátítása elsősorban az osztályfőnöki, patrónusi, magyar, informatikai órákon valósulhat meg.

Testi és lelki egészségnevelés

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tisztelésére is nevel. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, fiatalokat arra, hogy önálló életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok, egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Figyelmet kell fordítani a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására). Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, a családi, a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítéssel. Az osztályfőnöki, patrónusi és biológia órák anyagában illeszthető be, de minden pedagógus feladata a tanulók felkészítése. A foglalkozásokon külső szakember jelenléte is lehetséges, pl: ápolónő, orvos, pszichológus, szociális munkás.

Pályaorientáció

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése, a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak a megismerése tevékenységek és tapasztalatok útján. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra. Az iskolánk – a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében a pályaorientáció hosszabb folyamatot jelent, és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyi órák és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. Tanórákon az osztályfőnöki és patrónusi órák adják a legtöbb lehetőséget erre.

A családi életre nevelés

A családnak kiemelkedő jelentősége van a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének, testi és lelki egészségének, közösségi létének alakításában. Ezért társadalmi elvárásként fogalmazódik meg a nevelési-oktatási intézményeknek a gyermekek nevelésben, az erkölcsi normák közvetítésében, a harmonikus családi minták közvetítésében való fokozott részvétele. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A családi életre való felkészítés segítséget nyújt a gyerekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, valamint a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésében. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is. Az osztályfőnöki órák, biológia órák, felvilágosító foglalkozások anyagába kell beépíteni.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A NAT ösztönzi a személyiségfejlesztő nevelést-oktatást, amelynek része az akadémizált, hátránnyal élő fiatalok képességeinek fejlődéséhez szükséges feladatok meghatározása. Ez akkor lehet eredményes, ha az intézmények pedagógiai programja, a helyi tanterv külön figyelmet szentel minden tanuló képességbeli és társadalmi különbségének. A nevelési-oktatási intézmény alakítsa ki a gyerekekben, fiatalokban a beteg, sérült, fogyatékkal élő emberek iránti együtt érző és segítőkész magatartást. Saját élményű tanuláson keresztül fejlessze ki a tanulóknak a szociális érzékenységet és számos olyan képességet

(együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez. A tanórán kívül szervezett – az érettségihez is előírt – önkéntes segítő tevékenységek kiváló terepgyakorlatot jelentenek ehhez. A tanítási órákon a kooperatív tanulásszervezési módok erősítik az együttműködést, felelősségvállalás attitűdjének kialakulását.

Médiatudatosságra nevelés

A médiatudatosságra nevelés lehetővé teszi, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosságnak felelős résztvevői legyenek, értsék az és a hagyományos médiumok nyelvét. Az értelmező, kritikai és tevékeny beállítódás kialakítása révén felkészítik a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezése és tudatos alakítására. A médiatudatosságra nevelés során a tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóság és a virtuális, a nyilvános és bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével. A társadalomismeret, médiaismeret órák, az iskolarádió és iskolaújság működtetése, ezekben a tanulók részvételének biztosítása ad lehetőséget a feladat végrehajtására.

Javasolt témakörök osztályfőnöki, patrónusi órákra

- a vizsgakövetelmények elemzése, a cél megismerése
- időbeosztás, az időtényezők mérlegelése
- gondolattérkép, vázlat, tartalomjegyzék
- bevésett ismeretek ismétlésének megtervezése
- a bevésett ismeretek kommunikálási, verbalizálási lehetőségének megteremtése
- táblázatok szerkesztése képletekből, évszámokból, fontos adatokból
- önálló tanulás külső feltételeinek megteremtése (rendezett íróasztal, kényelmes szék, csend, megfelelő világítás)
- az önálló tanulás belső pszichikus feltételeinek megismerése és tudatosítása (motiváció, érdeklődés, célok, önbecsülés)

Az intézmény törekszik arra, hogy saját vagy külső szakemberek bevonásával (fejlesztő pedagógus, pszichológus stb.) segítse a tanulókat és a pedagógusokat. A kollégiumi tanulásmódszertan foglalkozások a gimnáziumi munkát is segítik.

A tanulás megszervezhető az iskolán kívül is. Tanulási színtér pl. a múzeum, a kiállító terem, a művészeti előadás színtere, de akár „szabadter” is. A kollégiumi szabadidő hasznos eltöltésére adhat erre lehetőséget.

1.4.3. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok és szervezeti formák

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

1.4.3.1. Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink:

Helyes énkép, önismeret kialakítása

Feladat: önismeret, önkontroll kialakítása, önmagunkért és másokért vállalt felelősségre, önállóságra nevelés.

Keretei:

- Önismereti foglalkozások, tartalmak beépítése a Kollégiumi Alapprogram foglalkozásaiba (Énkép, önismeret, pályaorientáció témakör)
- Osztályfőnöki órák és patrónusi foglalkozások az osztályokat segítő tanárokkal (osztályfőnök, kollégiumi nevelő)
- A tanulóval való egyéni törődés különböző formái (osztályfőnök, kollégiumi nevelő, iskolai szociális munkás, szükség esetén külső szakember)

A tanulók erkölcsi nevelése

Feladat: az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.

Keretei:

- Az iskolai és kollégiumi oktató-nevelő munka mindennapjai a társadalom által elfogadott és elvárt általános értékek, normák hangsúlyozására, gyakorlatára épülnek
- Etika tantárgy oktatása a kerettantervi szabályozásnak megfelelően
- Igény esetén lehetőség biztosítása a tanulók hitéleti, vallásgyakorlási igényeinek kielégítésére

- A sajátos életkori helyzetekkel kapcsolatos erkölcsi tartalmak beépítése az osztályfőnöki órákba, patrónusi foglalkozásokba, a tanulóval való egyéni törődés különböző formáiba

A tanulók értelmi nevelése

Feladat: az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése, a különböző módszerek megismertetése.

Keretei:

- A tanórákon a tanulói aktivitást szorgalmazó módszerek alkalmazása
- A tanórán kívüli tanulássegítés különböző formái (tanulósobai foglalkozások, egyéni és csoportos fejlesztő foglalkozások, fejlesztő pedagógus foglalkozásai)
- Tanulásmódszertan foglalkozások beépítése a Kollégiumi Alapprogram foglalkozásaiba, valamint az Arany János Kollégiumi program tevékenységi rendszerébe

A tanulók közösségi nevelése:

Feladat: Az emberi együttélés szabályainak megismertetése.

Keretei:

- A közösségi együttélés szabályainak mindennapos betartása, megélése a házirendben szabályozott elveknek, elvárásoknak megfelelően
- Közösségépítő és közösségfejlesztő foglalkozások, osztály- és csoportprogramok, iskolai programok szervezése és lebonyolítása
- Etika tantárgy oktatása a kerettantervi szabályozásnak megfelelően
- A szociális készségek (a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, az empátia, a tolerancia, a kooperáció, a konfliktuskezelés stb. képességeinek) fejlesztése, főként az iskolában, az osztályban, csoportban megélt saját élmények alapján

A tanulók érzelmi nevelése:

Feladat: A helyes cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása.

Keretei:

- A tanulóktól elvárt magatartásformák folyamatos kommunikálása, nyomon követése a napi oktató-nevelő munka során
- A tanulók egyéni és csoportos viselkedését befolyásoló élmények, érzelmi hatások feldolgozása közösségi (osztály, tanulócsoport) vagy egyéni szinten (egyéni törődés)
- Iskolai szociális munkás és szükség esetén külső szakember segítségnek biztosítása

A tanulók akaratí nevelése:

Feladat: A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.

Keretei:

- Rendszeres visszajelzés a tanuló és a szülő számára az iskolai előmenetelről (célok megfogalmazása, tájékoztatás az elért eredményekről)
- Tanulósobai, kiscsoportos és egyéni fejlesztő foglalkozások szervezése a tanulási folyamat rendszerességének elősegítésére és napi szintű nyomonkövetésére

A tanulók nemzeti nevelése

Feladatai: A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismerése, a nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének fejlesztése

Keretei:

- A nemzeti neveléssel kapcsolatos tartalmak beépítése a Kollégiumi Alapprogram foglalkozásaiba (Hon- és népismeret) (Nemzeti öntudat és hazafias nevelés)
- Állami és nemzeti ünnepek közös megünneplése

A tanulók aktív állampolgárságra, demokráciára nevelése

Feladat: Az állampolgári jogok és kötelességek megismertetése, igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre.

Keretei:

- Etika és Társadalomismeret, történelem, életvitel és gyakorlat tantárgyak oktatása a kerettantervi szabályozásoknak megfelelően
- Diákönkormányzat működtetése

A tanulók munkára nevelése

Feladat: A tanulók önellátásra és környezetük rendbetételére irányuló tevékenységek gyakorlása

Keretei: Kollégiumi foglalkozások, egyéb környezettel kapcsolatos csoportfoglalkozások (pl. iskola és az iskola környékének takarítása, rendben tartása)

A tanulók fizikai nevelése

Feladat: A tanulók állóképességének fejlesztése, egészséges testedzésre, mozgásra nyitott személyiség kialakítása. A mindennapos testmozgás igényének kialakítása.

Keretei: Testnevelés óra, tanórán kívüli sportfoglalkozások (pl. sportversenyek, délutáni sportkörök).

Egészséges életmódra nevelés

Feladat: Test-lelki értelemben vett egészséges életvitelt megalapozó szokások kialakítása, elmélyítése. Egészséges táplálkozás megismertetése, higiéniai szokások megerősítése, konfliktuskezelés fejlesztése.

Az egészségkárosító szerek és szokások ellen állandó harcot kell folytatni. A kollégium minden részletében otthonos, kulturált, esztétikus intézménnyé kell kialakítani, ahol a tanulók jól érzik magukat.

Keretei:

- Iskolai menza, testnevelés óra, személyiségfejlesztő foglalkozások. Védőnő, orvos, ápolónő
- Előadások, képzések
- Kollégium

Környezettudatosságra nevelés

Feladat: Környezettudatos magatartás kialakítása, alapvető környezetvédelmi ismeretek elsajátítása. Környezetvédelem fontosságának bemutatása.

Keretei:

- Környezetismerettel kapcsolatos tanórák.
- Szelektív hulladékgyűjtők kihelyezése, veszélyes hulladékgyűjtési lehetőség.
- Kollégiumi körlet rendben tartása, takarékos vízhasználat, fogyasztói szokások alakítása a kollégiumi foglalkozásokon.

Gazdasági nevelés

Feladat: Gazdálkodással, pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztése, a tanulók önálló tervezési készségének erősítése.

Keretei:

- Kollégiumi foglalkozások, programok
- Tanulók bevonása gazdasággal összefüggő programokba (pl. teremfelújítás, kárelhárítás, programok szervezése)
- Költségvetés készítés, családi kiadások vezetése

A tanulás tanítása

Feladat: Tanulás- módszertani technikáinak elsajátítása. Igény kialakítása a tanulásra, új ismeretekre nyitott személyiség kialakítása, az élethosszig tartó tanulás gondolatának megismertetése. Fontos számunkra, hogy diákjaink a digitális világ kihívásainak megfeleljenek, így korszerű ismeretek átadására törekszünk ennek tekintetében is.

Keretei: Kollégiumi foglalkozások. (Tanulószoza, fejlesztő foglalkozások, diákpatrónusi rendszer).

Felkészítés a munka világára

Feladat: A tanulók megismertetése a munka világával, felkészítés a társadalmi együttélésre. Pályaorientáció segítése.

Keretei:

- Iskolalátogató, osztályfőnöki óra, kollégiumi csoportfoglalkozások
- Pályaválasztási tanácsadás, szakmák, foglalkozások megismertetése

1.4.4. Iskolai egészségnevelési és környezeti nevelési program

1.4.4.1. Egészségnevelési program

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket saját egészségük egyre nagyobb mértékű irányítására és javítására. Az Egészségügyi Világszervezet 1986-os Ottawai nyilatkozata a korszerű egészségfejlesztés elveit és kulcsterületeit a következőkben határozza meg:

- az egészséget támogató társadalompolitika fejlesztése,
- az egészséget segítő környezeti feltételek kialakítása,
- közösségi cselekvés,
- az egészséges élet egyéni készségeinek erősítése,
- az egészségügyi ellátás megelőzési szerepének hangsúlyozása.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanuló cselekvő, tevékeny részvételével alakítható ki. Az iskolai környezet, mint élettér, fontos szerepet játszik az egészséges testi, lelki, szociális fejlődés biztosításában. Ebben a pedagógusok életvitelének, személyes példamutatásának is jelentős szerepe van. A nemzetközi és a hazai elvárásoknak megfelelően a

köznevelési törvény megkívánja a tanulók személyiségformálásának, pozitív attitűdjének, cselekvési kultúrájának újra gondolását a pedagógusok részéről, és a programok részeként az egészségnevelési programok kidolgozását.

Az egészségnevelés általános céljai

Intézményünk általános egészségnevelési céljai a következők:

- Testi, pszichikai és szellemi szempontból egészséges fiatalok nevelése,
- Az egészséges életmód, a harmonikus, erkölcsös és konstruktív életvitel rendjének kiépítése a tanulóknál úgy, hogy ezek számukra alapértékekké váljanak. Az ehhez szükséges ismerete, készségek, attitűdök elsajátításának kialakítása.
- Meg kell velük értetni, hogy tartós egészségi, jóléti állapot nemcsak szabályozható, hanem fejleszthető is.
- A tanulók természetismeret és biológia órákon szerzett ismereteire támaszkodva, azokat tovább fejlesztve az ember és a környezet közötti kapcsolat és hatékony kölcsönhatás tudatosítása a tanulóknál.
- Megismertetni a tanulókat az egészségre kedvező és káros tényezőket, a betegségmegelőzési módokat, eljárásokat, tudatosítani a tanulóknál az egészséges életmód szabályait, normáit, a pozitív beállítódásokat.
- Primer prevenció keretében az egészségvesztés megakadályozása: különféle tényezők megszüntetésére való törekvés olyan tevékenységekkel és eszközökkel, amelyek egyrészt az általános egészségmegőrzést, másrészt a specifikus betegségek kialakulásának megelőzését segítik elő.
- Élethelyzetek, szituációk bemutatásával és elemzésével fejleszteni szemléletüket, viselkedési normáikat, erkölcsiségüket, önmaguk és mások iránti felelősségérzetüket.
- Az intézmény mindennapi élet- és munkarendjébe az egészséges és harmonikus környezet biztosítása aktívan hozzájárul a tanulók egészségi állapotának fejlesztéséhez, az egészséges életmód követendő normáinak kialakításához.

Az egészségnevelés általános tartalma

A higiénikus, egészséges életvitel kialakítása

- Az ember legfontosabb biológiai, pszichológiai, szociálpszichológiai jellemzőinek megismertetése
- Emberismeret, empátia, alkalmazkodó készség
- Egyén és közösség
- Kulturált viselkedés

A betegség elkerülése, az egészség megóvása

- Testi és szellemi higiénia, tisztálkodás, öltözködés
- AIDS és más szexuális úton terjedő betegségek
- A normálistól eltérő szexuális magatartás
- Közlekedés kultúra és biztonság
- Étrend (napi, heti)
- A testnevelési, tömegsport és iskolán kívüli sportrendezvényeken való részvétel
- Baleset-megelőzés (kollégiumi foglalkozás, egészségnap)
- Elsősegélynyújtás (kollégiumi foglalkozás, egészségnap)
- Életmód- és sporttáborok szervezése

Lelki egészség megóvása, krízis prevenció

- Önismeret, mely vonatkozik a fiatalok szociális, egészségi és érzelmi állapotára, magatartási hiányosságaira
- A stressz oldó technikák: sikeres emberek életútjának bemutatása (művészek, feltalálók, stb.)
- Egyéni képességek s célok összhangja

A függőséghez vezető motívumok feltárása, az egészségkárosító szokások megelőzése

- Egészségkárosító növények ismertetése
- Egészségkárosító élvezeti szerek ismertetése
- Serkentők, nyugtatók, drogok
- Szenvedélybetegségek
- AIDS és más szexuális úton terjedő betegségek
- Normálistól eltérő szexuális magatartás
- A függőséghez vezető okok feltárása és tudatosítása
- Az élvezeti szerek (drog, alkohol) egészségkárosító hatása, azok következményei

Az egészséges táplálkozás

- A menza törekedjen a bio ételek, vegyszermentes élelmiszerek, illetve a korszerű táplálkozásnak megfelelő ételek készítésére, illetve árusítására
- Tejbár, salátabár, árubemutatók, kóstolók, receptverseny rendezése

Családi életre, szülővé válásra nevelés témakörei

- Barátság, partnerkapcsolatok
- Érzések – érzelmek – értékek
- A család funkciója, jelentősége
- Családtervezés
- Terhesség, szülés, csecsemőgondozás
- Szülői felelősség – konfliktusok feloldása
- Családalapítás, családjogi törvény
- Betegbiztosítás, egészségügyi szolgáltatások és igénybevételük módjai

Szabadidő kultúra fejlesztése

A mai családok életére a túlterheltség, a túlhajszolettség a jellemző, ezért sokszor hiányzik az értéorientált nevelés. A szociálisan hátrányos helyzetű tanulóinknál a család – különböző okok miatt – nem tudja (megfelelően) ezt a feladatot ellátni, így fiataljaink gyakran nem tudják mi a helyes szórakozási mód. Ezért különös hangsúlyt kell fektetnünk a kulturált szórakozási módok megismerésére, gyakorlására is: kirándulás, zenés esték, színház és/vagy mozi látogatás, könyvtár, városi vetélkedők, KRESZ-tanfolyam stb.

Egészségnevelés módszerei, eszközei

A módszerválasztás szempontjai:

- Tevékenységközpontú és életszerű legyen
- Élményközpontú, motiváló legyen
- Feleljen meg a tanuló életkorának
- Pozitív életszemléletet adjon
- Együttműködésre épüljön
- Sok játékos elemet tartalmazzon

Egészségnevelési módszerek:

- Kiállítások

- Egészséges ételek készítése, kóstolása
- Tanórák (testnevelés, biológia, osztályfőnöki órák)
- Könyvtári kutatómunka
- Sportbemutatók, vetélkedők, kirándulások, táborok
- Filmvetítés
- Rendezvények: előadás, egészségnap

Az egészségnevelés erőforrásai:

- Szakirányú és módszertani képzések
- Továbbképzések tervezése, szervezése
- Szemléltető képek, fóliák, modellek
- Szakkönyvek, szaktantervek
- Audiovizuális eszközök
- Az iskola költségvetésében a fenntartó finanszírozási lehetőségeitől függően pénzügyi háttérrel biztosít az egészségnevelési program megvalósítására

Az egészségnevelés színterei

- Tanóra, tantárgyi keret
- Osztályprogramok
- Szakkörök, sportkörök
- Iskolai programok, projektek

Az egészségnevelési program végrehajtása

Az iskola egészségfejlesztő, egészségnevelő csoportot hoz létre, melynek tagja az iskola megbízott vezetője, a testnevelő és biológia tanárok, az iskolaorvos, a kollégiumi orvos, a védőnő, a DÖK vezető és a szociális munkás, iskolapszichológus. Feladatok az egészségnevelési feladatok megfogalmazásában, majd végrehajtásában való közreműködés.

A nevelési-oktatási intézmény saját pedagógus-munkakörben foglalkoztatott alkalmazottján és az intézményben iskola-egészségügyi szolgálatot ellátó szakemberen kívül csak olyan, a nevelési-oktatási intézménnyel jogviszonyban nem álló szervezet programját megvalósító személyt vonhat be tanórai vagy gyermek, tanuló részére szervezett egyéb foglalkozás vagy egyéb egészségfejlesztési és prevenciók tevékenység megszervezésébe, aki vagy amely rendelkezik az egészségügyért felelős miniszter által kijelölt intézmény szakmai ajánlásával. A (3) bekezdés d) pontja szerinti egészségfejlesztési feladatok ellátásába az iskolaorvos ajánlásával külső egészségügyi szakembert is be lehet vonni.

A nevelési-oktatási intézmény igazgatója a (7) bekezdés szerinti külső egészségfejlesztési és prevenciók programok kiválasztásánál beszerzi

a) az intézményben dolgozó iskolapszichológus, b) az iskola-egészségügyi szolgálat, továbbá Kábítószerügyi Egyeztető Fórum véleményét.

1.4.4.2. Környezeti nevelési program

Bevezetés

Az iskolai környezeti nevelés során a tanulók felkészülnek környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.

Jogszabályi háttér

A Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény szerint a pedagógiai programoknak nagy hangsúlyt kell fordítani a tanulók értelmi, erkölcsi fejlődésével kapcsolatos feladatokra, és a nevelés elsőrendű jelentőségű. A pedagógiai programokban a személyiség- és közösségfejlesztés megtervezésében jelentős hangsúlyt kell fektetni a NAT kiemelt közös követelményeire, köztük a környezeti nevelésre.

„A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézményeknek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetünk értékeinek, sokszínű hűségének megőrzésébe, gyarapításába.”

A környezeti nevelés általános céljai

Célunk olyan környezeti nevelés és oktatás, amely

- kialakítja a diákokban a természet iránti tiszteletet, az igényt arra, hogy kulturált környezetben éljenek
- készíteti a diákokat a környezetükben történő jelenségek megfigyelésére, magyarázatára, a problémák esetleges megoldására
- érzékenyvé teszi a diákokat a szűkebb környezetükön túl történő dolgokra, történésekre is (Magyarország, a világ globális problémáira – népesedés, a környezet és a természeti katasztrófák stb.), és felkészíti őket a lokálisból kiindulva a bioszféra és a biodiverzitás megőrzésére
- kialakítja a környezettudatos fogyasztót

Célok a 14 – 20 éves korosztály esetében

- Fenntarthatóságra nevelés (élethosszig tartó), az ökológiai szemléletmód segítségével
- Rendszerelméletre való nevelés
- Az egyetemes természetnek, mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- Holisztikus (a világ oszthatatlan egész) és globális szemléletmód kialakítása, a szerves kultúra fontossága, a globális összefüggések megértése
- Tolerancia és segítő életmód, az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- A környezettudatos magatartás és életvitel segítése, kialakítása
- Az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése, a fogyasztás helyébe az életminőség helyezése
- Az egészség és a környezet összefüggéseinek vizsgálata
- Helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- Létfeltételek választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása
- Az élethosszig tartó tanulás megalapozása a kulcskompetenciák fejlesztése révén (pl. tudományos adatgyűjtés és elemzés, információszerzés különböző eszközökkel)
- Az oktatási esélyegyenlőtlenségek mérséklése: a környezeti nevelés módszertanában a sajátos nevelési igényű tanulókat jól segítő módszerek is fellelhetők

A környezeti nevelés általános tartalma

- Az oktatásban kiemelni a hagyományok megismerését, tiszteletét pl. helytörténeti múzeum látogatása, a régi mesterségekkel való ismerkedés (szőnyegszövés, fafaragás, kovácmesterség, szalmafonás stb.)
- A tanórán kívüli tevékenységek előtérbe helyezése, melyek fontosak a közösségformálás, az értékrend, a hagyományok tisztelete, az azonosságtudat kialakítása szempontjából, a család, az iskola, a település és a nemzet színterén
- A környezettudatos szemlélet, magatartás és életvitel kialakítása
- Az oktatásban a környezetbarát technológiák fontosságának hangsúlyozása
- A város és annak környezetének megismerése (kerékpártúra, terepgyakorlat)
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Az egészséges életmódra nevelést szem előtt tartva minél több diákot bevonni a tömegsport mozgalomba
- Környezetvédelmi vetélkedők tartása
- Zöld szervezetekkel való intenzív kapcsolattartás
- Az iskola tisztaságának javulása érdekében tisztasági őrjárat szervezése
- Takarékoskodás vízzel és villannyal: ne legyenek nyitva felejtett csapok, szünetekre égve felejtett villanyok
- A tanulók ismerjék meg szűkebb környezetüket, ápolják a hagyományokat
- Legyenek a tanulók környezetük védelmezői (egy-egy terület gondozása)
- Kapjanak önálló feladatot a tanulók környezetvédelmi témában, amelyhez az iskolai könyvtár biztosít szakirodalmat
- A tanórákon (természetismeret, biológia...) ismerjék meg a környezetbarát anyagok, technológiák fontosságát
- A biológia, fizika, kémia, informatika órák speciális környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésköreit kiemelten tárgyalják meg
- A veszélyes hulladékokat és a kezelésükre vonatkozó szabályokat ismerjék meg, továbbá a foglalkozások során keletkező hulladékok újrahasznosítására törekedjenek
- Érdeklődés alapján környezetvédelmi szakkör indítása iskolánkban
- A környezeti nevelés az oktatás valamennyi területén jelenjen meg
- Képzések, továbbképzések, szülői tájékoztatók tartása az adott témában

A környezeti nevelés módszerei és eszközei

A módszerválasztás szempontjai

- tevékenységközpontú és életszerű legyen
- élményközpontú, motiváló legyen
- feleljen meg a tanuló életkorának
- pozitív életszemléletet adjon
- együttműködésre épüljön
- sok játékos elemet tartalmazzon

A környezeti nevelés módszerei

- tanulmányi kirándulás, szakmai gyakorlat
- múzeumlátogatás (mesterségek, ősi nemzeti és nemzetiségi kultúra)
- erdei iskola, terepgyakorlat
- kézműves foglalkozások
- pályaorientáció
- vetélkedők, pályázatok
- kiállítás rendezése
- kérdőívek kitöltése
- faültetés
- tisztasági őrjárat szervezése az intézmény területén és környékén

A környezeti nevelés erőforrásai

- Az iskolában dolgozó pedagógusok példamutatása adja elsősorban a környezeti nevelés hitelességét. Feladatunk: programok szervezése, lebonyolítása, dekorációk stb.
- A technikai dolgozók napi munkájukat igyekezzenek környezetbarát technikák segítségével megvalósítani (pl. szelektív hulladékgyűjtés segítése). Munkájukban legyenek igényesek, nyitottak az ésszerű változásokra, érdeklődők az iskolai élettel szemben.
- A tanulóink feladata, hogy vigyázzanak környezetükre, és figyelmeztessék társaikat a kulturált viselkedésre. Feladatuk továbbá a hulladékgyűjtés, a saját terem gondozása.
- A jövőben az erre a célra kiírt pályázatokat rendszeresen figyelemmel kísérjük. A fenntartó támogatása szükséges az iskola környezeti nevelés programjának megvalósításához.

A környezeti nevelési program színterei

Az épület:

- A helyi adottságokat kihasználva minél egészségesebb, esztétikusabb környezetet nyújtunk a diákoknak és a diákoknak és kollégáknak
- A szelektív hulladékgyűjtés működése
- A WC-k fokozott fertőtlenítése

Az iskolai életvitel

- Épüljenek be az iskola mindennapi életébe úgynevezett jeles napok (pl. a Föld napja)
- A Diákönkormányzat „zöld” szemmel tevékenykedjenek
- A megvalósítási tervben a munkaközösség- vezetőikkel közreműködve kidolgozni a konkrét feladatokat

A környezeti és egészségnevelési program tantárgyi lehetőségei

Biológia – Környezetvédelem

- A tanulók ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit, ami a saját életvitelük, energiafelhasználásuk káros anyag kibocsátásából is adódhat. Ismerjék meg a különböző szakmák környezeti és egészségügyi problémáit.
- Erdei és vízi élőhelyek, fajok védelme, vízi- vízparti élet
- Ökológiai gondolkodás kialakítása, ok-okozati összefüggések környezet egészségügyi problémák megismerése - Földünk és környezetünk
- Műtrágyázás, kontra biogazdálkodás
- Földtörténeti korok, az emberi beavatkozás hatásai
- Környezetünk megismerése, megóvása
- Természet – társadalmi folyamatok hatásai, eredményei
- Az emberi test felépítése és fiziológiája
- Biokémiai folyamatok
- Betegségek és azok prevenciói
- függőség megelőzése

Földrajz

- A tanulók ismerjék meg a levegő – víz – talaj földrajzát, ezek szennyezésének elkerülési lehetőségeit, az éghajlati öveget és övezeteket, ember és övezet viszonyát, ismerjék meg és őrizzék a természeti és ember alkotta táj szépségeit

Történelem

- A tanulóknak alakuljon ki a hagyományok tisztelete, szerezzenek ismereteket a történelem és a környezetvédelem kapcsolatáról
- A helyi történelmi értékek, hagyományok tisztelet, az állam és a társadalom felelőssége a problémák elhárításában, csökkentésében

Kémia

- A tanulók rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges általános ismeretekkel, ismerjék meg a mindennapi életvitelben használt veszélyes anyagokat, azok tárolását, semlegesítését, környezetre gyakorolt hatását
- A hétköznapi használatos vegyszerek kontra természetes tisztítószer
- A víz
- Építőipari anyagok
- A levegő
- Szervetlen kémia: nem fémes elemek és vegyületeik
- Fémek és vegyületeik, korrózió és korrózió – védelem
- Technológiák hatása a természeti és az épített környezetre, környezetbiztonságos életvitel

Fizika

- Környezeti változások magyarázata
- Fizikai törvényszerűségek, élőlények életjelenségei közötti összefüggések, erőforrások

Matematika

- Környezeti összefüggések matematikai – geometriai módszerekkel való demonstrálása, éghajlati diagram, statisztika

Rajz és vizuális kultúra

- A tanulók ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére, tudjanak példákat említeni a népi építészet hazai előfordulásaira, kutassanak fel, ismerjenek meg a lakóhelyükhöz kötődő népi építészeti emlékeket
- Érzelmi, esztétikai, vizuális nevelés

Digitális kultúra

- A tanulók tanulják meg használni a világhálót kutatómunkára, ismeretszerzésre, futtassanak környezeti elemek változását figyelembe vevő szituációkat, ismerjék meg a távközlési, informatikai berendezések környezetet károsító hatásait

Idegen nyelvek

- Nemzetközi felelősség a környezettel szemben, külföldi példák elemzése

Természetismeret

- Élményszerű tapasztalatszerzés: a környezetszennyezés az egészségre veszélyes anyagok
- Az egészség és a környezet komplexitása

Testnevelés

- Mindennapos testnevelés

- Részletezve az osztályfőnöki munka nevelési témái című fejezetben

1.4.5. Az elsősegélynyújtás alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegélynyújtás alapismeretek elsajátításának célja

- Az elsősegélynyújtás célja, hogy az életet vagy egészséget veszélyeztető heveny állapot miatt azonnali egészségügyi ellátásra szoruló személy haladéktalanul – addig is, amíg részére a szükséges orvosi ellátás biztosítható – egészségügyi állapotának helyreállítása, illetőleg rosszabbodásának megakadályozására irányuló szakszerű ellátásban részesüljön.
- Az állampolgárok érdeke, hogy minél többen legyenek képesek szakszerű elsősegélyben részesíteni a sérült, balesetet szenvedett vagy olyan személyt, aki életét vagy testi épségét közvetlenül veszélyeztető helyzetbe jutott. Ennek érdekében elő kell mozdítani, hogy az önként jelentkezők elméletben és gyakorlatban elsajátítsák az elsősegély-nyújtás alapismereteit. A társadalmi elsősegélynyújtásra történő képzés megszervezéséhez igénybe kell venni a Magyar Vöröskereszt helyi szervezeteinek segítségét.
- Az elsősegélynyújtás célja a segítség adása addig, amíg a szakszerű segítség meg nem érkezik. A laikus elsősegély-nyújtónak nem gyógyítania kell, hanem csökkentenie kell a baleset, vagy rosszullet következményeit, lehetőleg megelőzni a további állapotromlást. Az is elsősegélynyújtás, ha a mentőszolgálatot hívjuk (112, 104).
- A diákok felkészültek legyenek a különböző veszélyhelyzetekben a kompetenciaszintjüknek megfelelő elsősegélynyújtás adására, továbbá céljuk, hogy a 12. évfolyam végére a tanulók a későbbiekben felvázolt elméleti ismeretek tudása mellett, azok gyakorlati alkalmazását is elsajátítsák.

Az elsősegélynyújtási alapismeretek ismertetése, tanítása

A természettudományi tárgyakat tanító tanárok, az iskola- és kollégiumi orvos, ápoló, iskolai védőnő, egészségtan tanár végzik.

Az elsősegélynyújtás alapismeretek elsajátítása az alábbi keretek között

- A tanítási órákon történő elsősegélynyújtás oktatás, nevelés félévente egy alkalom, 45 perces óra, vagy évente egyszeri 90 perces foglalkozás vagy elsősegélynyújtó szakkör formájában.
- Emellett alapszintű elsősegélynyújtás oktatása a természetismeret órákon is történik, az „Ember” témakörön belül (Veszélyforrások és megelőzésük lehetőségei a háztartásban, közlekedésben, sport közben. Az ájult beteg ellátása. A sebellátás, vérzéscsillapítás gyakorlata). A tanulók részletesebben megismerik az elsősegély-nyújtási technikákat biológia-egészségtan és kémia órákon. (Elsősegély-nyújtás bőrsérülések, mozgássérülések esetén. Szívmegállás, szívinfarktus tüneteinek felismerése. Mi a teendő klórgáz belégzése esetén, vagy ha a bőrre sav kerül, illetve pipettázás során beszívjuk az anyagot. Vénás és artériás vérzés felismerése, fedő- és nyomókötés készítése.) Ezek az elsősegély-nyújtási ismeretek a tanórák keretei között számon kért tananyagok.
- Szakkörök, tanfolyamok keretein belül történő elsősegélynyújtási oktatás, nevelés: igény esetén tervezünk iskolánkban elsősegély nyújtási szakkört diákjaink számára, amit a

kollégiumi ápoló tart. Ennek keretében egyben felkészíti tanulóinkat az autóvezetéshez kapcsolódó, sikeres vizsgára.

- Egészségnap keretein belül – minden évben egészségdélután és/vagy napot szervezünk, ahol a nappali tagozat teljes egészében részt vesz a foglalkozásokon. Itt mentősök, védőnők, a Magyar Vöröskereszt dolgozói segítenek megismertetni a tanulókat az alapvető elsősegélynyújtási technikákkal. (Pl.: kötözések – sebellátás, újraélesztés, mentőhívás.)
- Lehetőség van az Országos Mentőszolgálat bevonására is azon diákok körében, akiket az elsősegély – nyújtási ismeretek megismerése jobban érdekel, illetve későbbiekben egészségügyi pályát szeretnének választani. Az ő esetükben félévente egy alkalommal közelebbről megismerhetik a mentőállomás működését, és betekintést nyerhetnek a mentősök mindennapjaiba.

9 - 10. évfolyamon elsajátított ismeretek
• Ki nyújthat elsősegélyt?   • Stressz leküzdése   • Eszmélet vizsgálat   • Újraélesztés (felnőtt)   • Sérülés típusok (külső)   • Kötözések   • Egyéb kötések (végtag, ujj)   • Hirtelen megbetegedések felismerése, ellátása (ájulás)   • Mentőhívás
11 – 12. évfolyamon elsajátított ismeretek
• Baleseti helyszín biztosítása   • Pszichés támogatás   • Fertőzés lehetőségének csökkentése   • Légzés – hármasszám érzékelés   • Vérkeringés   • Sérülések vizsgálata   • Újraélesztés (felnőtt, gyerek)   • Sérülés típusok (külső, belső, különleges)   • Vérzések (artériás, vénás, hajszáleres) típusai   • Törés, ficam, rándulás megkülönböztetése   • Idegen testek eltávolítása (bőr, szem, orr, légutak területén)   • Hirtelen megbetegedések felismerése, ellátása (görcsrohamok, epilepszia, lázgörcs, agyi keringési zavarok, vércukorszint ingadozása, asztma, szív eredetű rosszullét, ájulás, allergia)   • Mérgezések típusai   • Elektromos áram okozta sérülések   • Fulladásos beteg mentése (vízbe fulladás, légúti idegen test)   • Hőmérséklet okozta sérülés típusai (hőség okozta rosszullét, fagyás, égés)   • Kötözések: - életmentő kötözések (artériás nyomókötés, nyomópontok, vénás nyomókötés)   - egyéb kötések (fej, végtag, váll, ujj, térd)   • Vöröskereszt története

1.5. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok és szervezeti formák

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti. A művészeti nevelés és a sport kiváló lehetőséget teremt számunkra, hogy egy nagyszerű közös élmény részesei lehessünk. A független és közösségi szintű cselekvés főpróbájaként is értelmezhetők ezek, mert a résztvevőket felelősségteljes, békés és demokratikus viselkedésre tanítja, és nagymértékben hozzájárul személyiségük pozitív fejlődéséhez is. A közösségi élmény mellett önértékelésük is pozitív irányba fejlődhet a csoporton belüli elismertségnek köszönhetően.

A fentiek szellemében jelöltük ki a közösségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket.

Az intézményi közösségfejlesztés fő területei

- A tanórák
- A tanórán kívüli foglalkozások
- Kollégiumi csoportfoglalkozások
- Közös iskolai rendezvények
- Szakkörök
- Sportversenyek
- Kirándulások, táborok
- Diákönkormányzati munka
- Egyéb szabadidős tevékenységek

Minden terület sajátos foglalkozási formát követel, mások az egyes területek feladatai, céljai, abban azonban egyeznek, hogy valamennyi tevékenység hozzájárul:

- Az egyén (tanuló) közösségi magatartásának kialakításához
- Véleményalkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez
- A közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend)
- A másság elfogadásához
- Az együttérző, segítő magatartás kialakulásához
- A harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez

Kialakítjuk és tovább fejlesztjük tanulóinkban az iskola közösséghez tartozás érzését, a lokálpatriotizmust. Megismertetjük őket Pécs kulturális értékeivel, műemlékeivel, tárgyi emlékeivel.

Célunk, hogy:

az iskolai évek alatt a diákok ismerjék meg intézményünk hagyományait, aktív részt vállaljanak azok megőrzésében, tovább fejlesztésében. Ismerkedjenek meg Pécs kulturális értékeivel, műemlékeivel, tárgyi emlékeivel, legyenek tisztában azzal, hogy milyen szerepet játszott a város és környéke hazánk történelmében. Vegyenek részt minél több városi rendezvényen, kapcsolódjanak be a város közelébe.

Feladatunk, hogy:

- Minden lehetőséget megragadva diákjainkat bevonjuk iskolai rendezvényeink szervezésébe
- Ünnepeinket, megemlékezéseinket (pl. okt. 6., márc. 15.) is felhasználjuk az iskolai közösségek kialakítása érdekében
- Egy-egy ünnepély, megemlékezés szervezésével, az előadás megtartásával általában iskolánk egy osztályát bízuk meg, kihasználva a közös munka közösségformáló erejét
- A tanórán és a tanórán kívül is tanítványaink számára, hogy bekapcsolódjanak hagyományőrző tevékenységeinkbe

- Lehetőséget biztosítunk a 9. osztályosok számára, hogy megismerkedhessenek a gimnázium névadójával, az intézmény rövid történetével, a diákélet szokásaival és formáival
- Segítünk a gimnázium, a város, a közlekedési lehetőségek, a fontosabb művelődési és egyéb közintézmények megismerését elsősorban a 9. évfolyam diákjai számára. „Gólyatábor” vagy osztályfőnöki óra keretében
- Segítjük a diákönkormányzatot
- Egy-egy városi sporteseményen való segítjük a közösséghez, csapathoz való tartozás érzésének kialakulását, támogatjuk a városi sportversenyeken való részvételt
- Megismertetjük tanulóinkkal a nemzeti hagyományainkat, értékeinket, a nemzeti jelképeket, fejlesztjük diákjanink hazaszeretetét
- Megismertetjük tanulóinkkal az idegen kultúrákat, a hazánkban és a szomszédos országokban fellelhető nemzetiségek értékeit, különös tekintettel a cigány/roma hagyományokra

Célunk, hogy:

- Diákjaink ismerjék meg a hazánkban élő nemzetiségeket, etnikumokat
- Törvény adta lehetőségeikről, hagyományaikról, anyanyelvükről, kultúrájukról tájékozódjanak
- Ismerjék fel a különböző nemzetiségek közötti humánus, egymás értékeinek megbecsülésén alapuló kapcsolat jelentőségét
- Küzdjenek az előítéletek ellen
- Ismerjék hagyományaikat, értékeiket, legyenek büszkék rá
- Ismerjék a magyar nemzeti jelképeket, adják meg a tiszteletet ezeknek

Feladatunk, hogy:

- Alkalmat adjunk tanulóinknak a „mássággal” kapcsolatos gondolataik megvitatására, véleményformálására, nézeteik alakítására

Törvénytiszteletre, a társadalmi demokratizmus igényére tanítjuk diákjainkat. Megismertetjük velük jogait és kötelességeiket.

Célunk, hogy:

- Diákjaink ismerjék az iskolai és a társadalmi, közéleti fórumokat és testületeket, a demokratikus működés mechanizmusait
- Aktívan vegyenek részt iskolai életünk alakításában, az iskola belső működési rendjének kialakításában
- Ismerjék és gyakorolják jogait, kötelességeiket
- Legyenek képesek demokratikus keretek között vitatkozni, érvelni
- Érezzenek felelősséget meghozott döntéseikért és azok következményeiért

Feladatunk, hogy:

- A diákönkormányzat tevékenységét segítsük, közéleti és közösségi feladatokkal lássuk el diákjainkat
- A faliújság és közösségi média szervezésében, szerkesztésében, szerepet játszanak a fiatalok ízlésformálásában, az intézmény arculatának megjelenítésében, a hagyományápolásban, ezért szükséges a kívánt színvonal megtartása
- Lehetőség szerint minél több felelősi rendszert működtessünk, és ellenőrizzük azokat az osztályközösségekben

- Ismertessük meg a tanulókkal jogait és kötelességeiket, a házirendet, betartásáról gondoskodjunk

A közösségnevelés különböző szinten zajlik, más módszereket kell alkalmazni a diákönkormányzat vagy egy osztályszint fejlesztésekor.

Osztályaink egynapos, kétnapos vagy háromnapos tanulmányi kirándulásokat, illetve AJKP hétvégeket szerveznek az ország különböző tájaira. Tanár, diák így közelebb kerül egymáshoz – nem oktatási szituációban. Ezeken az alkalmakon a közös élmények, egészséges életmód, környezetvédelem, szokásrendszerek kialakítása, együttlakás előnyei, hátrányai- tolerancia, viselkedéskultúra kialakítása előtérbe kerül.

Az intézmény jelképei

A logón Gandhi sziluettje látható, amint botra támaszkodva halad el, háttérben a nappal.

Az intézményi jelvény szimbólumai és a jelvény leírása:

Az előzőek szerint, csak domború felülettel képezve és kissé megvilágítva.

Az intézményi zászló leírása:

A magyarországi cigányok által nemzeti zászlóként használt kék-zöld lobogó, közepén a kerék és keresztben magyar nemzeti sáv.

Az iskola tanulóinak kötelező ünnepi viselete, sportöltözete:

Ünnepi viselet:

Lányoknak: sötét szoknya, fehér blúz

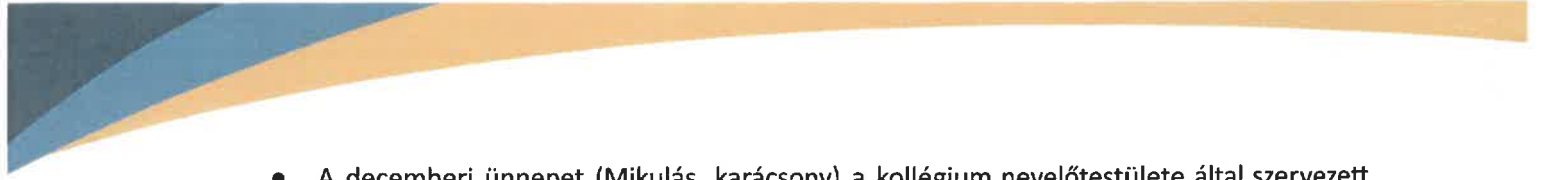
Fiúk: sötét nadrág, fehér ing

Az iskolai hagyományos sportfelszerelés:

Lányok és fiúk számára: tornacipő, fehér póló, sötét tornanadrág, melegítő

Az intézmény hagyományos kulturális és ünnepi rendezvényei:

- A legjelentősebb történelmi eseményekről való megemlékezés (október 23., március 15) minden esztendőben megtörténik. Ezekre az évfordulókra a tanulóközösségek műsort készítenek szaktanáraik segítségével. Lehetőség van arra is, hogy az igazgató által megbízott pedagógus (pedagógusok) készítse el a műsort az általa kiválasztott szereplők közreműködésével.
- Az iskola médiafelületein keresztül közzétett audiovizuális tartalomként, vagy az aulában előadott műsor keretében kell megemlékezni az aradi vértanúk mártírhalálának évfordulójáról. A tanítási órák keretében minden évben megemlékezünk a kommunizmus áldozatairól (február 25.), a trianoni békeszerződés évfordulójáról, a Holokausztról (április 16.) és a Nemzeti Összetartozás Napjáról (június 4.).
- Hagományos ünnepi formától eltérő módon (pl. projektnap, vetélkedő, kiállítás stb.) emlékezünk meg az Emberi Jogok Napjáról (december 10.), a Magyar Kultúra Napjáról (január 22.), a Cigányság Világnapjáról (március 19.), a Roma Kultúra Napjáról (április első hétvégéje).
- Gandhi születésnapja (október 2.) lehetőséget teremt arra, hogy méltó ünnepséget szervezzünk intézményünk névadójának emlékére.

-
- A decemberi ünnepet (Mikulás, karácsony) a kollégium nevelőtestülete által szervezett projekttel tesszük emlékezetessé.
  - Az iskolaközösség megemlékezik az iskola alapításának nevesebb évfordulójáról.
  - Ünnepélyes keretek között tartjuk a tanévnyitót és tanévzárót, a végzős diákok szalagavatóját, valamint búcsúztatását, a ballagást.

Iskolai szintű versenyek, programok és szórakoztató rendezvények

Iskolánkban kialakultak különböző szintű és színvonalú rendezvények, amelyeket minden évben igyekszünk feleleveníteni, ápolni, mert hagyományok nélkül egy közösség nem él igazi életet.

- Komoly előkészítést és körültekintő szervezést igényel a több éves múlta visszatekintő Országos Cigány/Roma Mesemondó Verseny, és a Országos Cigány/Roma Népismereti Verseny szervezése és lebonyolítása.
- Az iskolai hagyományrendszer legrégebbi elemei az iskolai szalagavató és ballagás, amelyek megőrizték az iskola kezdeti éveiből származó lényeges jegyeiket. Megszervezésük, lebonyolításuk, a szervezésben való alkotó közreműködés a végzős és 11. osztályos osztályfőnökök és nevelők feladata. Közkezdvelt esemény a tanulók körében a farsangi felvonulás és bál.
- Nemzetiségi projektbemutatók segítik a multikulturális szemlélet beágyazódását.
- Zöld napok szervezése, melyek (egészségnap, sportnap) színesítik a közösségi programok kínálatát.
- Szülők napja rendezvényünkkel kívánjuk a családi ház és az intézmény közötti távolságot csökkenteni, mely alkalommal a közös élményszerzés során bepillantást nyerhetnek a szülők iskolánk életébe.
- Az AJKP hétvégék a közösségformálás kiváló lehetőségei. Sokoldalú szabadidő eltöltési lehetőség biztosításával maradandó élményt nyújtunk a programon résztvevőknek.

A hagyományápolás megjelenés formái

A hagyományápoló feladatokat, időpontokat, felelősöket a munkaterv határozza meg. Alapelve, hogy a rendezvényekre, ünnepélyekre való felkészülés során a képességeket és a rátermettséget figyelembe vevő egyenletes terhelés érvényesüljön a pedagógusok és a tanulók tekintetében egyaránt.

Az intézményi szintű ünnepélyeken és rendezvényeken a nevelőtestület tagjainak és a tanulónak a részvétele kötelező, az alkalomhoz illő és gondozott öltözetben.

1.6. A pedagógusok feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

1.6.1. A tanár feladatai:

Legfontosabb feladata: tanulók személyiségének, képességeinek, tudásának folyamatos fejlesztése, tanítványainak az érettségi vizsgára való sikeres felkészítése.

Nevelői testület és életvitele

- Munkáját a Gandhi Gimnázium szellemisége által elfogadott erkölcsi-etikai normáknak megfelelően végzi
- Kollégáiról, munkatársairól a tanulók előtt tisztelettel és megbecsüléssel beszél
- Tanuló- és családközpontú szemléletet képvisel, az kifejezésre juttatja munkájában és szavaiban
- Együtt halad az úton a nevelőközösséggel, osztályával, tanítványaival, felelős a tanulói és szülői személyiségjogok maximális tiszteletben tartásáért
- Bizalmasan kezeli a kollégákkal, az osztályokkal és az iskolával kapcsolatos információkat, az iskolával és munkájával kapcsolatos szolgálati titkot megőrzi
- Szükség esetén támogatással, korrepetálással segíti a lemaradó diákokat

- Saját tanítványait az általa tanított tantárgyakból magántanítványként sem az iskolában, sem azon kívül nem tanítja
- Követi a személyes nyitottságon, pozitív gondolkodáson alapuló nevelési módszert
- Részt vállal a közösségi környezet kialakításában, a bizalomra építő kapcsolatok, a családi és otthonos légkör megteremtésében, a diákcsoportnak az iskola életébe történő bevonásában
- Közreműködik az iskola céljainak megvalósításában, hogy az iskola a maga sajátos eszközeivel és lehetőségeivel hozzájáruljon a kultúra, a gazdaság, a társadalom és a nemzeti értékek szerinti formálásához

A főbb tevékenységek összefoglalása

- Szakszerűen, legjobb tudása szerint megtartja a tanítási órákat
- Feladata az intézmény és a munkaközösség munkatervében rögzített szakmai és pedagógiai feladatok előkészítése és végrehajtása
- A helyi tanterv alapján tanmenetet készít, szaktanári tevékenységét ennek alapján szervezi meg
- Tanmenetében az egy hónapnál nagyobb mértékű lemaradást jelzi az igazgatónak
- Munkaidejének beosztását az SZMSZ megfelelő szakaszai részletezik
- A munkaidőkeretben meghatározott munkaidőt csak írásos igazgatói utasításra lépheti túl
- Legalább 10 perccel a munkaidő, ügyeleti idő, illetve tanítási órája kezdete előtt köteles a munkahelyén tartózkodni
- A tanítási órára való érkezéskor figyelmet fordít a tanterem állapotára, ha az osztály elhagyja a tantermet, akkor – ellenőrizve az állapotot – utolsóként távozik
- Gondot fordít környezete tisztaságára, a termekben, folyosókon és egyéb helyiségekben a tanulókkal felszedeti a szemetet
- A zárt termeket, szaktantermeket az óra elején nyitja, az óra végén zárja
- Tanítási óráján vagy közvetlenül azt követően bejegyzi az iskolában használatos naplót, nyilvántartja az óráról hiányzó vagy késő tanulókat
- Rendszeresen értékeli a tanulók tudását, félévente legalább a heti óraszám plusz egy osztályzatot (de legalább félévi három osztályzatot) ad minden tanítványnak
- Összeállítja, megírja és két héten belül kijavítja a szükséges iskolai dolgozatokat, a témazáró dolgozat időpontjáról az osztályt (csoportot) legalább egy héttel a kijelölt időpont előtt tájékoztatja
- A tanulóknak adott osztályzatokat szóbeli értékeléskor azonnal, írásbeli dolgozatnál a javítást követően ismerteti a tanulókkal
- Az osztályzatokat folyamatosan bejegyzi a naplóba, a tanuló egy írásbeli vagy szóbeli feleletére csak egyetlen osztályzat adható (kivételt képez a magyar nyelv és irodalom dolgozatok értékelése)
- Tanítványai számára az osztályzatokon kívül visszajelzéseket ad előrehaladásuk mértékéről, az eredményesebb tanulás érdekében elvégezhető feladatokról
- Javaslatot tesz az iskolai munkaterv szakterületét érintő pedagógiai, szervezési, stb. feladataira
- Részt vesz a tantestület értekezletein, megbeszélésein, a konferenciákon, a szakmai munkaközösségek megbeszélésein és értekezletein
- Rendszeresen kapcsolatot tart a tanulók szüleivel
- Megszervezi a szükséges szemléltető eszközök, tanítási segédanyagok órai használatát
- Felelősséggel tartozik a szakmai munkához szükséges szemléltető eszközök, könyvek stb. rendeltetésszerű használatának biztosításáért
- Az igazgató beosztása szerint részt vesz az érettségi, felvételi, osztályozó és különbözeti vizsgákon, iskolai méréseken

- Közreműködik a választható foglalkozások felvételének lebonyolításában
- Helyettesítés esetén lehető legszakszerűbb órát tart, tovább halad az anyaggal
- Egy órát meghaladó hiányzása esetén feljegyzést készít a helyettesítők számára az osztályban elvégzendő tananyagról, várhatóan egy hetet meghaladó hiányzása előtt a tanítási anyagot – szakszerű helyettesítés megszervezése érdekében – az igazgatóhelyetteshez eljuttatja
- Előkészíti, lebonyolítja és értékeli az iskolai házi tanulmányi versenyeket
- Folyamatosan végzi a tanítványai felzárkóztatásával, korrepetálásával, versenyeztetésével kapcsolatos feladatokat
- Elkíséri az iskola tanulóit az iskolai ünnepekre, hangversenyekre, mozilátogatásokra stb.
- Beosztása esetén részt vesz a tanulmányi kirándulásokon, projektfoglalkozásokon, szükség esetén ellátja a tanulók versenyre való kíséretét
- Kapcsolatot tart a tanított osztályok osztályfőnökeivel
- Az osztályozó értekezletet megelőzően legalább két nappal lezárja a tanulók osztályzatait, ha a tanuló lezárt érdemjegye jelentősen eltér az osztályzatok átlagától a tanuló kárára, akkor erre a tényre a konferencia előtt felhívja az osztályfőnök figyelmét, az eltérés okát a konferencián megindokolja
- Bombariadó vagy egyéb rendkívüli esemény bekövetkezésekor közreműködik az épület kiürítésében, menti az általa használt legfontosabb dokumentumokat

Különleges felelőssége

- Felelős a tanulói és szülői személyiséggel maximális tiszteletben tartásáért, bizalmasan kezeli a kollégákkal, az osztályokkal és az iskolával kapcsolatos információkat
- Hatáskörét meghaladó problémákat haladéktalanul jelzi az osztályfőnöknek, illetve az igazgatóhelyettesnek vagy az igazgatónak
- Külön feladatleírás alapján osztályfőnöki feladatokat lát el

Testnevelő tanár speciális tevékenységei

- Minden tanév első testnevelés óráján megtartja a tantárgyhoz kapcsolódó tűz-, baleset- és munkavédelmi oktatást, a testnevelés órán bekövetkezett baleset esetében az oktatást megismétli, az oktatást dokumentálja
- Különös figyelmet fordít a testnevelés órákon a balesetek megelőzésére
- A testnevelés órákon nem hagyhatja felügyelet nélkül osztályát, diákjait
- A bekövetkezett balesetet azonnal jelenti az intézmény vezetőinek és a munkavédelmi felelősnek
- Kapcsolatot tart a gyógytestnevelési órára beosztott diákok szüleivel
- A tornacsarnokban ellátja az órák közti szünetek idején az ügyeleti teendőket

1.6.2. Az osztályfőnök feladata

Az osztályfőnöki munka színterei

- iskolai, iskolán kívüli programok, rendezvények
- osztályfőnöki órák
- egyéni és csoportos megbeszélések
- esetmegbeszélések, problémamegoldó fórumok, osztálykonferenciák
- hospitálások

- családi házzal, családdal való együttműködés (telefon, levél, internet, családlátogatás stb.)
- kirándulások, táborok

A főbb tevékenységek összefoglalása

- Feladatairól és hatásköréről irányadóak az SZMSZ megfelelő fejezetében leírtak
- Feladata az intézmény és a munkaközösség munkatervben rögzített szakmai és pedagógiai feladatok előkészítése és végrehajtása
- Felelősséggel tartozik a szakmai munkához szükséges eszközök, CD-ék, könyvek, stb. rendeltetésszerű használatának biztosításáért
- Javaslatot tesz az iskolai munkaterv osztályát, évfolyamát érintő pedagógiai, szervezési stb. feladataira
- A helyi tanterv alapján tanmenetet készít, az osztályfőnöki tevékenységet ennek alapján szervezi meg
- Kiemelt figyelmet fordít a dokumentumok kitöltésére: napló, törzslap, bizonyítványok stb.
- Folyamatosan nyomon követi, aktualizálja a naplóban a diákok adatainak változását, a bejárók, a menzások, a kollégisták adataiban bekövetkező változásokat, ezeket egyeztetve az iskolatitkárral
- Vezeti a tanulók dicséretével, elmarasztalásával kapcsolatos bejegyzéseket
- A kollégiumi csoportnevelővel együttműködve előkészíti és megszervezi osztálya tanulmányi kirándulását, az előírt időben leadja a kirándulási tervet
- Folyamatosan kapcsolatot tart az osztályában tanító tanárokkal
- Kapcsolatot tart az osztályába járó diákok szüleivel, a szülői munkaközösséggel, az osztály diákönkormányzati vezetőségével
- Szervezi és lebonyolítja a szülőkkel való kapcsolattartás, közreműködik az iskola szülőkkel és tanulókkal kapcsolatos minőségbiztosítási tevékenységében
- Lehetőség szerint családlátogatáson vesz részt
- Biztosítja az osztály képviselőinek a diákönkormányzati megbeszéléseken és az évi rendes diákközyűléseken való részvételét
- Az osztályozó értekezletet megelőzően legalább 2 nappal bejegyzi javaslatát a tanulók magatartás és szorgalom jegyére
- Közreműködik a tanulói tankönyvtámogatások iránti kérelmek összegyűjtésében és elbírálásában
- Részt vesz osztálya szalagavató műsorának, iskolai ünnepi műsorának stb., előkészítő munkálataiban
- A tanév elején osztálya számára megtartja osztálya számára a tűz-, baleset- és munkavédelmi tájékoztatót, az oktatásról szóló feljegyzést aláírta a tanulókkal
- minden tanév első hetében ismerteti osztályával az iskolai házirendet, vagy az évfolyamnak és a szükségleteknek megfelelően felhívja a figyelmet annak egyes előírásaira
- Közreműködik a választható foglalkozások felvételének lebonyolításában
- Segíti az osztálya tanulóinak a felsőfokú tanulmányokra történő jelentkezését
- Folyamatos figyelmet fordít osztályának dekorációjára
- Folyamatosan együttműködik a kollégiumi titkárral a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók dokumentumainak frissítésében, azok beszerzésében. Ennek érdekében megkeresi a szülőket és az illetékes hivatalokat
- Minden év szeptemberének 10. napjáig egyeztetve a szociális munkással a hátrányos és halmozottan hátrányos, a sajátos nevelési igényű és a veszélyeztetett diákok névsorát, az ezzel kapcsolatos adatokat iskolatitkárral egyeztetve bejegyzik a naplóba. A szociális munkással rendszeres kapcsolatot tart, illetve konzultált a diákokat illető kérdésekben

- Rendszeres kapcsolatot tart a csoportnevelővel

Ellenőrző kötelességei

- Rendszeresen ellenőrzi a napló osztályozórészének állapotát, az osztályzatokat érintő hiányosságokat jelzi az igazgatóhelyettesnek
- Rendszeresen ellenőrzi a napló haladási részének állapotát, a hiányosságokat a szaktanároknak jelzi
- Figyelemmel követi a tanulók igazolt és igazolatlan hiányzását, a tanuló számára előírt határidőt követően (mulasztást követő 5 tanítási nap) azonnal igazolja a hiányosságokat, elvégzi a szükséges értesítéseket
- A házirendben leírtak szerint figyelemmel követi a tanulók késését, szükség esetén elektronikus üzenetben, telefonon vagy levélben értesíti a szülőket
- Írott üzenet útján értesíti a szülőket a tanuló gyenge vagy hanyatló tanulmányi eredménye, vagy súlyos fegyelmi vétsége esetén. Az SZMSZ előírásai szerint értesíti a tanulók szüleit és a jogszabályokban megnevezett hivatalokat az igazolatlan hiányzásról, valamint a 200 órát (vagy tantárgyanként a szaktanár jelzése alapján 20%-ot) meghaladó éves hiányzásról
- Az osztályozó értekezlet napján ellenőrzi, hogy minden tanulónak le van-e zárva az osztályzata, valamint a lezárt érdemjegy nem tér-e el jelentősen az osztályzatok átlagától a tanuló kárára

Különleges felelőssége

- Felelős a tanulói és szülői személyiséggjogok maximális tiszteletben tartásáért
- Bizalmasan kezeli a kollégákkal és az osztályokkal kapcsolatos információkat
- Maradéktalanul betartja az adatkezelésre vonatkozó szabályokat
- Bizalmasan kezeli az ellenőrzési tapasztalatokat
- A hatáskörét meghaladó problémákat haladéktalanul jelzi az igazgatóhelyettesnek vagy az igazgatónak

1.7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A kiemelt figyelmet igénylő tanuló fogalma a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4.§ 13. pontja szerint:

a. különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

- sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek, tanuló
- kiemelt tehetséges gyermek, tanuló

b. a gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló fejlesztésének körülményeit és a sajátos nevelési igényt szakértői bizottság állapítja meg.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látás, hallás), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartási zavarral) küzd.

1.7.1. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók

Iskolánk a BTMN-nel küzdő tanulók nevelése-oktatása során figyelembe veszi az Oktatási Hivatal szakmai ajánlását a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulókat az iskolai nevelésük-oktatásuk során megillető különleges bánásmódról; a fejlesztő pedagógiai ellátás gyógypedagógiai tartalmairól; a pedagógiai segítség céljairól, feladatairól és módszereiről; valamint a BTMN tanulói jogokhoz kapcsolódó joghasználatról, továbbá tanulás- és oktatásszervezésük során a tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság szakértői véleményét vesszük alapul.

Beillesztési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyerek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyerek, tanuló, aki szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A magatartási, beilleszkedési zavarok okai

- Magatartási zavarok adódhatnak a helytelen családi nevelésből. (túlzott szigorúság vagy éppen engedékenységgel, következetlenséggel stb.).
- Mentális okok miatt is lehet a gyermeknek magatartási, tanulási zavara.

Egyik alapvető ok a kudarc. A részképesség zavar gyakran vezet oda, hogy a gyermek (nem tudván lépést tartani osztálytársaival) beilleszkedési nehézségekkel küzd.

- Súlyos beilleszkedési zavarokhoz vezethet, ha a tanuló már többször osztályt ismétel, így nem a korának megfelelő csoportban tanul.
- Nevelési nehézségek származhatnak abból is, ha a nevelők és a tanulók közötti viszony nem megfelelő.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő és SNI-s tanulókkal összefüggő pedagógiai feladataink

- Az okok feltárása: a család megismerése, a tanuló helye a családban, környezettanulmány.
- A szülők bevonása a nevelési problémák megoldásába, támogatni őket a megfelelő nevelési módszerek megismertetésével.
- Az osztályban tanító pedagógusok bevonása a nevelési gondok megoldásába.
- Súlyosabb esetekben szakember segítségének kérése (szociális munkás, fejlesztő pedagógus, pszichológus stb.)
- Sajátos nevelési igényű tanulók esetében szoros szakmai együttműködés a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, szükség esetén más szakemberrel az osztályfőnök koordinálásával.
- A tanulóval való egyéni bánásmód, beszélgetések, személyre szabott, nevelő szándékú feladatok adása.
- Különféle lehetőségek ajánlása a szabadidő hasznos eltöltése.
- Fejlesztő pedagógus és pedagógiai asszisztens bevonása a munkába.

A pedagógus munkáját csak a kölcsönös bizalom, tapintat, a személyiségjogok tiszteletben tartásával végezheti. Örömet, sikerélményt nyújtó feladatok adásával kell segítenünk, hogy magatartászavaros tanulóink is elinduljanak az egészséges személyiségfejlődés útján.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

- Esélyt teremtő nevelési és oktatási környezet kialakítása.

- A szociális helyzettől és fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása.
- Befogadó szemlélet elterjesztése.
- Intenzív bizalomra épülő kapcsolat kiépítése a pedagógus és a kudarcos diák között.
- Tanulási kudarcral bíró tanuló elfogadtatása a kortárs csoporttal.
- A tanulási kudarcos diák személyiségének alapos feltérképezése.
- A hátrányos helyzet, mint a tanulási kudarc egyik lehetséges okának figyelembe vétele a tanítás-tanulási folyamatában, számonkérésben.
- A speciális megsegítésre szoruló tanulók fejlesztő pedagógusa és az osztályban tanítók közötti aktív munkakapcsolat kialakítása.

A felzárkóztatást segítő lehetőségek, feladatok

- Differenciált feladatokra épülő óravezetés.
- Tanulásmódszertan tanítása a tanórákon és a szilenciumokon.
- IKT eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés megszervezéséhez, egyénre szabott fejlesztéshez.
- Kooperatív tanulásszervezés alkalmazása, dramatizálás lehetőségei, differenciált egyéni munka elterjesztése a tanórákon.

Egyéni felzárkóztatás szervezése, lehetősége

- Fejlesztő foglalkozások biztosítása.
- Kooperálás lehetősége.

1.7.2. SNI-s tanulók fejlesztésének célja, alapelvei és kiemelt feladatai

Iskolánk az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulókat tudja fogadni. A tanítás és tanulás szervezése során maximálisan figyelembe vesszük a tanulási képességet vizsgáló és rehabilitációs szakértői bizottság által kiállított szakértői véleményben foglaltakat, továbbá az irányelveket a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához.

1.7.2.1. A fejlesztés célja, feladata

Az SNI-s tanulók nevelésének, oktatásának célja, hogy a sérülésből illetve valamely részképesség zavarából adódóan kialakult hátrányos következményeket segítsen csökkenteni vagy ellensúlyozni.

Fontos feladat a képességek tervszerű fejlesztése, pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és feladattudat kialakítása.

Iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladat

- Az egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- A kudarctűrő-képesség növelése
- Önállóságra nevelés

A fejlesztés alapelvei

- A tanulók egyéni és kiscsoportos fejlesztése megfelelő szakember bevonásával.
- A tanulók fejlesztése fejlesztő foglalkozásokon illetve rehabilitációs célú órakeretben történik, egyéni fejlesztési terv alapján.

A tanuló, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesíti:

- az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és e helyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazása írja elő,
- a gyakorlati képzés kivételével egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól.

Az érettségi vizsgán e tárgyak helyett a tanuló – a vizsgaszabályban meghatározottak szerint – másik tantárgyat választhat.

1.7.2.2. A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái

Tanórán belüli:

- fejlesztő illetve rehabilitációs célú foglalkozáson:
- egyéni
- kiscsoportos
- osztályközösségben való fejlesztés:
- páros
- csoport
- kooperatív
- differenciált

Tanórán kívüli:

- szakkörök
- könyvtárhasználat
- számítógép, internet használat
- gyógytestnevelés

1.7.2.3. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanuló

Az egyéb pszichés fejlődési zavar a Köznevelési törvény által használt gyűjtőfogalom, a sajátos nevelési igényre (SNI) való jogosultság egyik kategóriája. Ebbe a kategóriába tartoznak a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavart a pedagógiai szakszolgálat minősíti szakértői bizottsági tevékenysége során, a sajátos nevelési igény megállapítása céljából, a diagnosztikus protokollra épülő komplex állapotfelmérés alapján.

A kategória többféle diagnózist tartalmaz, részben idegrendszeri fejlődési zavarokat, részben a magatartás-szabályozás más zavarait. Az idegrendszeri fejlődési zavarok nagy csoportjából ebbe a kategóriába tartozik a specifikus tanulási zavar és a figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD). Ezeknek az állapotoknak közös vonása, hogy a háttérükben mindig eltérő idegrendszeri fejlődés áll, ami számos esetben genetikai okokra visszavezethető vagy pre-, illetve perinatálisan (magzati korban vagy a születés körüli időszakban) szerzett, nem a környezet vagy a nevelés hatására alakulnak ki, és a zavar a korai életkortól kezdve jelen van. Ezzel szemben a magatartásszabályozási zavarok általában nem az eredendően eltérő idegrendszeri fejlődés talaján alakulnak ki, hanem az idegrendszer biológiai sérülékenysége és a rossz környezeti feltételek, elégtelen bánásmód, tartósan extrém magas stressz együttes következményeként jönnek létre.

- A (specifikus) tanulási zavar egy olyan multifaktoriális meghatározottságú ún. idegrendszeri fejlődési zavar (pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, vagy ezek halmozódása), mely az átlagos

vagy akár átlag feletti értelmi képességek és a szükségletekhez illeszkedő, megfelelő oktatási feltételek ellenére okoz komoly nehézségeket a tanulásban, a sikeres iskolai előmenetelben. Az egyes tanulási zavarok tünetei gyakran egyszerre is jelen lehetnek, ezáltal több iskolai készséget is érinthetnek, pl. az olvasás elsajátításának zavara és az aritmetikai műveletvégzés zavara. A specifikus tanulási zavar iskolai alulteljesítést eredményez, de nem minden iskolai alulteljesítés mögött áll specifikus tanulási zavar. Bár a (specifikus) tanulási zavarral küzdő gyerekek adott területeken gyenge teljesítményt produkálnak, nehézségeik ellenére bizonyos tanulási területeken akár kiemelkedő teljesítményre lehetnek képesek, bizonyos területeken tehetségesek. Ez a paradox tanulási helyzet számtalan feszültséget, meg nem értést indukál mind az érintett tanulóban, mind a szülőben, pedagógusban.

- Az olvasási zavar (diszlexia) neurobiológiai eredetű specifikus tanulási zavar, az olvasás, írás elsajátításának nehézségét jelenti, gyenge szófelismerés, pontatlan és lassú olvasás jellemzi, mely legtöbbször helyesírási zavarokkal együtt jelentkezik.
- A helyesírási zavar (diszortográfia) önmagában előfordul ugyan, de ritkán.
- Az íráskivitelezés (íráskép) zavara (diszgráfia) gyakran olvasási zavar nélkül jelenik meg. Másodlagos következményként szövegértési nehézségek jelentkezhetnek, valamint a kevesebb olvasási tapasztalat hátráltathatja a szókincs és a háttértudás fejlődését.
- A számolási zavar (diszkalkulia) esetén az intellektuális teljesítményhez, életkorhoz (osztályfokhoz) viszonyítva jelentős elmaradás mutatkozik a számköri ismeretek, számérzék, szám- és műveleti fogalmak kialakulásában, az alapvető műveletek végzésében és a bázisfunkciók (téri-vizuális rendszer, központi végrehajtó rendszer, munkamemória, beszéd és nyelv, gondolkodási funkciók) működésében. Következésképpen nehezített lehet a magasabb szintű matematikai fogalmak elsajátítása, a matematikai ismeretszerzés és -alkalmazás folyamata, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldása.

Mindezen tünetek markánsan és perzisztensen/tartósan fennállva jelentkeznek, nem tekinthetők csupán fejlődési késésnek. A (specifikus) tanulási zavarok hátterében a nyelvi rendszer eltérő fejlődése, a munkaemlékezet gyengése, valamint az információfeldolgozás sajátos szerveződése áll. Mindezek mellett gyakran mutatkoznak a mozgásszervezés, kézügyesség, bizonytalan kézpreferencia, téri tájékozódás, vizuális észlelés, szenzoros integráció, végrehajtó működés nehézségei.

- A hétköznapi nyelvhasználatban is egyre gyakrabban felbukkanó ADHD kifejezés egy angol mozaikszó (Attention Deficit Hyperactivity Disorder, magyarul figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar), mely
- figyelemhiánnyal és/vagy
- túlmozgással (hiperaktivitás) és impulzivitással jellemezhető.

A két altípus önállóan vagy kombinált formában is előfordulhat.

Az ADHD átlag alatti, átlagos és átlag feletti intellektuális teljesítmény mellett egyaránt jelen lehet. A szakirodalom szerint az iskoláskorú gyermekek kb. 5%-át érintő, a tanulási teljesítményt és a viselkedésszervezést jelentős mértékben befolyásoló, támogatás hiányában rontó, idegrendszeri fejlődési zavar, mely jelentős mértékben aluldiagnosztizált, számos esetben a diagnózis és a sajátos nevelési igény megállapítása nélkül van jelen a köznevelés színterein. A mindennapi oktatási, nevelési helyzetekben ennek következménye a szétszórtság, feledékenység, a figyelem könnyű elterelhetősége, huzamosabb ideig történő fenntartásának nehezítettsége, az egymást követő utasítások megjegyzésének nehézsége, a feladatok megfelelő sorrendjének kialakítási problémái és a véghezvitel nehézsége, saját holmik gyakori elhagyása, mások félbeszakítása, mérlegelés nélküli beszéd és cselekvés, ami gyakran inadekvátnak vagy erőszakosnak is tűnhet. Nehéz az érintett tanulók számára az önszabályozás és önirányítás, a mindennapi élethez szükséges tevékenységek szervezése, a célorientált cselekvés tervezése, kivitelezése, az érzelmek szabályozása. Mindezek gyakran alulteljesítést eredményeznek az iskolai haladásban is.

Az ADHD számos erősséggel is együtt jár. Az érintett tanulók kreatívak, kíváncsiak, lelkesek és kockázattűrők, sikerorientáltak, szokatlan és eredeti ötleteikkel, javaslataikkal értékes tagjai a tanulóközösségnek. Számukra érdekes témákban elmélyült érdeklődést mutatnak és kimagasló teljesítményre is képesek lehetnek. Megfelelő támogatás mellett hihetetlen energiákkal rengeteg feladatot ellátnak, pozitív értelemben motorjai lehetnek a tanulási folyamatnak.

Az ADHD hátterében a végrehajtó funkciók gyenge és/vagy eltérő szerveződése áll, amely a munkamemória (rövid távú emlékezetben megtartott elemek és az ezekkel való mentális műveletvégzés), a viselkedésgátlás (gátlás kontroll), a kognitív flexibilitás (rugalmas váltás) és a figyelem működését befolyásolja.

A viselkedésszabályozás problémái ADHD-ban az érzelmi kontroll gyengeségében, az önmaguk vagy mások felé irányuló agresszióban, szorongásban, az én-szabályozás gyengeségében, az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció (saját tudásról való tudás, kognitív önreflexió) eltérő fejlődésében mutatkoznak meg. Minthogy a magatartás-jellemzőkben hasonlóság figyelhető meg a magatartásszabályozási zavarral, fontos hangsúlyozni, hogy ezeknek hátterében elsődlegesen idegrendszer-működési zavar, az ún. végrehajtó funkciók zavara, és nem kizárólag környezeti ártalom húzódik meg.

- A magatartásszabályozási zavar is az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriában nevesülő SNI állapot. Összefoglaló név, mely alatt
- impulzuskontroll-zavart (személyre és/vagy tárgyakra, tulajdonra irányuló agresszív, destruktív szóbeli és viselkedéses kitörések) és
- diszruptív (irritált, vitatkozó, bomlasztó),
- diszszociális (normasértó, agresszív, megbotránkoztató) viselkedészavarokat értünk.

A magatartásszabályozás zavarával együtt járó problémák súlyosan és tartósan megnehezítik a tanulási helyzetekben való aktív és produktív részvételt, ezáltal jelentős tanulási hátránnyal járnak. A zavarok természetéhez tartozik, hogy kihatással vannak a társas viselkedésre, az interperszonális kapcsolatokra, kommunikációra, a normakövetésre és a szabályok betartására, így ezek a problémák az oktatási, nevelési helyzetekben is jelen vannak. Szakszerű állapotfelmérés és intervenció szükséges ahhoz, hogy az érintett tanuló és tanulóközösség hatékony tanulása megvalósulhasson. Az ADHD és a magatartásszabályozási zavarok diagnosztizálása pszichiáter szakorvosi kompetencia, a beavatkozás tervezésénél a család, pszichiáter szakorvos, (klinikai) szakpszichológus, gyógypedagógus és pedagógus együttműködése szükséges.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó állapotok gyakran együttesen is előfordulnak, illetve más idegrendszeri fejlődési zavarokkal is együtt járhatnak (komorbiditás). A tanulási zavar gyakran együtt jár figyelemhiányos/hiperaktivitás zavarral (ADHD), nyelvfelépítési zavarral vagy fejlődési mozgáskoordinációs zavarral. Megfelelő intervenció hiányában a hosszú távon fennálló tanulási kudarcok következtében különböző másodlagos pszichés eltérések (szorongásos, kényszeres zavarok, érzelem- és magatartásszabályozási problémák) alakulhatnak ki. A fenti zavarok együttesen súlyos és tartós tanulási problémákhoz vezethetnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók gyakran élnek át kudarchelyzetet, sikertelenséget, elutasítást, amelynek következtében az iskolai teljesítményelvárások iránti közömbösség vagy ellenállás, önértékelési zavarok, különböző jellegű és mértékű társas interakciók és alkalmazkodási problémák alakulhatnak ki. Ezek a sajátosságok az életkor előrehaladtával a társadalmi beilleszkedés szempontjából fokozott veszélyeztetettséget idézhetnek elő. Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének jelei az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében abban is megmutatkoznak, hogy a tanulók általában fáradékonyabbak, a változásokra érzékenyebbek, nehezebben tűrhetnek zajokat, szenzorosan könnyen túlterhelődnek, nehezen viselik el a várakozás, kivárás okozta feszültséget, aktivitációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak, gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, esetleg egyedüllétre, támasznyújtásra, fokozottabban igénylik a

tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

1.7.2.4. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatásának alapelvei

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető. Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi habilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ. Fejlesztésük az egyéni szükségletek figyelembevételével a szülővel és a tanulóval, valamint a pedagógusokkal történő megbeszélést követően történhet. Kiegészítő szolgáltatás (pl. pszichológiai gondozás, családterápia, tehetségazonosítás) igényelhető a pedagógiai szakszolgálatban, a segítő szakemberek és az intézmény együttműködésével. Beilleszkedésük segítését intézményi pszichológus is támogathatja.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában vagy intenzív terápiás és oktatási céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. beszédfogytékossággal társulva logopédiai osztályban, tagozaton vagy gyógypedagógiai intézményben) történhet.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályaaorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell

- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejlődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevétele;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;

- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

1.7.2.5. Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az alapelvek megvalósítása érdekében feladat:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása;
- a feladatok megoldásához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
- ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

E szemlélet gyakorlatban történő alkalmazásához olyan fejlesztési célokat kell kijelölni, amelyek a tanulási környezetet is illesztik a tanuló egyedi jellemzőihez, és az ehhez igazodó, a képességtartományok mindkét határán – tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte – kihívást jelentő feladatok megtervezését támogatják.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarcűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális háttérét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

1.7.2.6. Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- 1.7.2.6.1. az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analízáló-szintetizáló módszerrel;
- 1.7.2.6.2. stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
- 1.7.2.6.3. biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- 1.7.2.6.4. olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- 1.7.2.6.5. az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- 1.7.2.6.6. szövegértési stratégiák kialakítása;
- 1.7.2.6.7. a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- 1.7.2.6.8. az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- 1.7.2.6.9. a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolattérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépírással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- 1.7.2.6.10. speciális olvasástanítási program alkalmazása;
- 1.7.2.6.11. a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- 1.7.2.6.12. az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
- verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
- modalitásspecifikus integráció fejlesztése,
- különböző észlelési funkciók fejlesztése.

1.7.2.7. Íráskép zavara

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépírás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

- az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- a különböző írásformák tanulói képességekhez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- a mozgáskoordináció fejlesztése;
- a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
- célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

1.7.2.8. Helyesírás zavara

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készségszintű elsajátítása.

Fő célkitűzések:

- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;
- önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- beszédpercepció fejlesztése;
- verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- modalitás-specifikus integráció fejlesztése;
- hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

1.7.2.9. Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;

- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

1.7.2.10. Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és -alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi színtereken is megvalósuljon.

Fő célkitűzések:

- a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- fokozott egyéni bánásmód;
- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
- szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
- feladatkvitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
- dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- koncentráció fejlesztése;
- utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;

- mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

1.7.2.11. Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- érzelmfelismerés és érzelmkifejezés fejlesztése,
- kommunikáció fejlesztése,
- konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- megküzdési képesség fejlesztése,
- figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

1.7.3. A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges, a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de a kompetenciaterületek, tanulási területek és tudástartalmak (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhatnak.

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos rehabilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

A Nat kiemelt célkitűzése az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált céljelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (kölsönös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

Az együttgondolkodást, a közös szemléleti alapokat a pedagógiai szakszolgálatok és a nevelést-oktatást végző intézmények között valódi tudásmegosztáson alapuló, átjárható információáramlás támogatja.

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését! E feladatok minden tanulási területen meg kell hogy jelenjenek.

1.7.4. Kulcskompetenciák fejlesztése

1.7.4.1. Alapkompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében kiemelt jelentőségű az alapkompetenciák kialakítása: az olvasáshoz, íráshoz, szövegértéshez szükséges nyelvi funkciók, mennyiségi, számfogalmi (kézségszintű, elvont számolás kis számköröktől kezdve), téri-vizuális és idői viszonyokban való tájékozódáshoz, valamint a mozgáshoz kapcsolódó ismereteknek, készségeknek és attitűdöknek a rendszere. Az alapkompetenciák fejlesztése elsősorban az alapozó négy évfolyam feladata, ugyanakkor az érintett gyermekeknél a felsőbb évfolyamokon átívelve szükséges e kompetenciák stabilizálása, a lemorzsolódás, korai iskolaelhagyás csökkentése érdekében is.

1.7.4.2. A tanulás kompetenciái

Kiemelt fejlesztési terület az érintett gyermekek aktív, önirányított tanulási kompetenciájának kialakítása a tanulási területeken átívelve. Tudatosítani kell a tanulóban az erősségeit és gyengeségeit/nehézségeit, valamint hangsúlyozni szükséges, hogy az eltérő információfeldolgozási stratégia és tanulási stílus nem feltétlenül hibás, csupán a megismerés másfajta útja. A tanulóval közösen meg kell találni azt a tanulási-kognitív stílust, mely illeszkedik képességmintázatához és személyiségéhez, s mellyel hatékony, önálló tanulóvá képes válni. A pedagógus a reális tanulási célok kitűzésében, a tanulási preferenciák megtalálásában támogathatja őt. Lépésekre bontott, idői ütemezést is tartalmazó, elérhető tanulási tervek összeállítása szükséges. Lényeges elem a kíváncsiság, önreflexió és önellenőrzés iránti igény felkeltése és fenntartása, valamint annak a megerősítése, hogy a tanulás természetes velejárója a hibázás, s ezt kellő belátással, türelemmel és problémaérzékenységgel erőforrássá lehet tenni. Lényeges továbbá a saját tanulásért érzett felelősségvállalás kialakítása, a kitartás erősítése és az érintett gyermekek kimozdítása a tanult tehetetlenségből, azáltal, hogy megélik saját kompetenciájukat és kontrolljukat a tanulási tevékenységük felett.

1.7.4.3. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral érintett gyermekek számára gyakran nehézséget jelent

- mások arc kifejezésének, érzelmeinek leolvasása és értelmezése;

- a gesztusok, testbeszéd felismerése, értelmezése;
- a másik hanghordozásának, hangsúlyának, hangerejének észlelése, ezek jelentésének, üzenetének értelmezése;
- megőrizni és tiszteletben tartani mások személyes terét;
- szociálisan megfelelő módon érintkezni másokkal;
- gondolatokat, érzéseket, szükségleteket és benyomásokat hatékonyan, összeszedetten kifejezni.

A tanulás-tanítás során ki kell aknázni a kommunikációs helyzetekben meglévő fejlesztési lehetőségeket a fenti kommunikációs kompetenciák gyakorlására, a metakognitív viselkedési stratégiák kialakítására, például kooperatív technikák, projektmunkák alkalmazásával.

1.7.4.4. A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák kiváló lehetőséget kínálnak az érintett tanulók hatékony információszerzésére, a kompenzációs utak megtalálására. A szövegszerkesztő, a bemutatókészítő, az adatkezelő, az adatfeldolgozó, a grafikus, hang-, videoszerkesztők hatékonyan használhatók fel a tananyag adaptálására, ezáltal a nehézségek leküzdésére, valamint tehetséggondozásra. Az érintett gyermekek sérülékenysége miatt különösen fontos, hogy tisztában legyenek a digitális technológiák alkalmazásának jogi és etikai alapelveivel, megtanulják, hogyan lehet megvédeni a magánszférát, a személyes adatokat és a digitális identitást.

1.7.4.5. A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A tudomány és technológia iránti érdeklődés, nyitottság felkeltése azért lényeges, mert az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók negatív énképük, önértékelésük miatt gyakran elveszítik az intellektuális nyitottságukat, különösen a kognitív kihívással telített helyzetekben. Valós, érdeklődési körükbe eső problémamegoldás során megtanulják alkalmazni az analízáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodási formákat, valamint az induktív (rávezető, egyediből az általános felé mutató), deduktív (levezető, általánosból az egyedire mutató) és abduktív (hipotézisalkotás, célja a magyarázat) következtetések szabályait, alkalmazási területeit.

1.7.4.6. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarban érintett gyermekek gyakran nehezen boldogulnak családi és intézményi kapcsolataikban, nehezítettek lehetnek a felnőttekkel és kortársakkal való társas interakciók. A kortárs közösség a tanulási, viselkedésszervezési problémáik miatt kevésbé elfogadó lehet velük szemben, ezért mindenképpen támogatni szükséges a kapcsolati hálók kiépítését, fenntartását. Fontos, hogy megtanulják az érzelmek és más szociális jelzések felismerését, a metakommunikatív jelzések megértését, az érzelmek, vágyak, célok, gondolatok megfelelő kifejezését és értelmezését. A társas interakció az egészen alapvető készségektől (pl. üdvözlés) az összetett készségekig (pl. érzelmileg feszült helyzetben kritika elfogadása) számos elemből tevődik össze, alapjai jellemzően a családi szocializáció során kerülnek elsajátításra, melyeket az intézményes nevelés megerősít, kiegészít. Az egyéb pszichés fejlődési zavarban érintett tanulók esetében – az eltérő fejlődésmenet következtében – hiányos vagy nem megfelelő lehet a szociális készségek készlete (különösen ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), vagy az ismételt rossz tapasztalatok és kudarcok következtében gátoltság, visszahúzódás (különösen tanulási zavarok esetén), esetleg a kritikai mérlegelés hiánya alakulhat ki, valamint a végrehajtó működések gyengesége miatt tartós jellemzője is lehet a fejlődésnek, ezért a pedagógiai figyelemnek fokozott mértékben ki kell terjednie ennek a kompetenciának a fejlesztésére. A kortárskapcsolatok kiépítéséhez és fenntartásához szükséges készségek fejlesztésével, a kapcsolatépítés facilitálásával/ösztönzésével lehetőség adódik a szociális viselkedéselemek fejlesztésére, gyakorlására. Lényeges az érintett tanulók kimozdítása az esetleges passzivitásból, az iskolai életben való aktív részvétel támogatása. Támogatni kell a tanulóban a felelősségvállalást, a gondoskodást, a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az

együttműködést, a szolidaritást, a kockázatvállalást, a konfliktushelyzetekben az aszertivitásra támaszkodó konfrontációt is.

1.7.4.7. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az esztétikai átélés élménye és a művészi önkifejezés lehetősége az érintett tanulók rezilienciáját (a nehézségekhez való rugalmas és adaptív alkalmazkodáshoz szükséges készségek) és rekreációját egyaránt támogatja. Így a kreatív tevékenységekbe történő aktív bekapcsolódás lehetősége elengedhetetlen eszköz a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében.

1.7.4.8. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében hangsúlyos szerepe van az iskolák pályaorientációs tevékenységének, hogy a tanulók és szüleik megismerjék a továbbtanulási, szakmatanulási opciókat, a felvételi rendszerben adható többlettámogatási, méltányossági lehetőségeket. Kellő figyelmet kell fordítani a sikerorientáltság, az innovációs készség kialakítására.

1.7.4.9. Egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Az egyes tanulási területekre vonatkozó tanulási célok elérését, a fejlesztésre fordított időt, a tananyag adaptálásának módszereit nem lehet egységesen az egyéb pszichés fejlődési zavarra vonatkoztatni. Az érintett tanulócsoportheterogenitása miatt lényeges megismerni a tanuló problémájának természetét, mélységét, az információfeldolgozás sajátosságait s az egyéni szükségleteket. A Magyar nyelv és irodalom, a Matematika, az Idegen nyelv, a Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási területek fejlesztési feladatainak megvalósítása kíván nagyobb figyelmet. Az egyéb pszichés fejlődési zavar típusától, súlyosságától függően az egyes témakörök között hangsúlyeltolódások válhatnak szükségessé. Ugyanakkor minden tanulási terület (tantárgy) esetében fontos:

- a tantervi adaptáció;
- az éppen szükséges és elégséges módosítás és támogatás;
- a támogató pedagógiai környezet;
- a tananyagot úgy kell megtervezni és felépíteni, hogy az befogadható legyen a tanulók számára, illeszkedjen előzetes tudásukhoz, érdeklődésükhöz, aktiválja a tanulók kognitív sémáit;
- módszertani sokrétűség;
- differenciált rétegmunka;
- segédeszköz használata, pl. laptop, számológép, szoftveres támogatás;
- multiperspektivitás: egy probléma több szempontból való megközelítése, különböző alkalmazási példák behozása a tanulási folyamatba;
- önhatékonyág érzésének megtapasztaltatása, valamint az önirányítás lehetőségének biztosítása;
- a tanulási stratégia kialakítása mellett az egyéni tanulási stílus megismerése, figyelembevétele;
- multiszenzorialitás: a tanulók számára a minél több érzékszerv bevonását igénylő tanulás, valamint a motoros tapasztalatszerzés fontossága. A tanulás során a lehető legtöbb érzékelési tapasztalat megszerzésének biztosítása a cél, melyhez a konkrét tárgyak, applikációk, infokommunikációs eszközök, modellek bevonása szükséges;
- hozzáférhetőség biztosítása: itt egyrészt a fizikai akadályok leküzdése fontos, látja-e, hallja-e minden gyermek a pedagógust, a demonstrációt, hozzáfér-e a különböző szemléltető eszközökhöz (van-e belőlük elég). Az ún. nyitott polcok, sarkok, illetve az ezeken elhelyezett, a tanulás aktuális tematikájához illeszkedő könyvek, eszközök, modellek szintén növelik a hozzáférhetőséget. Ugyanilyen jelentőségű a tananyagokhoz való hozzáférhetőség is. Minden tanuló számára hozzáférhető-e az órán feldolgozandó szöveg, vagy van-e olyan tanuló, akinek

a számára nagyobb méretű, illetve adaptált szövegverzióra van szükség, mely akár hosszúságában, akár a fogalomhasználatában eltér az eredetileg használttól.

Magyar nyelv és irodalom

A grammatikai rendszer tudatos felépítése, megerősítése, mind a beszélt, mind az írott nyelv területén kiemelten fontos.

A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése szükséges a dekódolás tanítása előtt. Az olvasás, írás kognitív bázisképességeinek megalapozása elengedhetetlen előfeltétele az olvasástanulás megkezdésének. A szódekódolás tanítása, a betű-hang asszociációk kialakítása kellő módszertani tudatossággal és a gyermek haladásához igazított idői ütemezéssel történjen!

A grafomotoros ügyetlenség gyakran okoz technikai értelemben nehézséget az írástanulás során, a lassú írástempó mellett a nehezen olvasható vagy olvashatatlan íráskép is jellemző lehet. Éppen ezért lényeges, hogy a késleltetett, elnyújtott írástanítást grafomotoros alapozás előzze meg, a finommotoros tevékenységek számtalan lehetőségét kiaknázva. Az íráskép zavarában érintett gyermekeknél a szépírás, külalak és füzetvezetés értékelése a rendezettségre való törekvés és a gyermek képességeinek, önmagához mért haladásának figyelembevételével történjen! Hasonlóképp az olvasás és szövegértés értékelésekor is az önmagához mért fejlődést figyelembe vevő fejlesztő értékelés kerüljön előtérbe! Szükség lehet egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésére, illetve a kézírás helyett számítógép használatának engedélyezésére (pl. házi feladatok, beadandók nyomtatott vagy elektronikus formában való leadására), folyóírás helyett nyomtatott betűvel való írás jóváhagyására.

Az olvasás gördülékenységének, fluenciájának elősegítése szükséges változatos szövegek páros, közös, paralel, ill. váltott hangos olvasásával.

A tanulási zavarral és figyelemzavarral küzdő tanulóknál szükséges lehet a szöveg adaptálása (nagyobb, eltérő színű betűk, a szöveg egyszerűsített, rövidített verziójának elkészítése). A szövegértés fejlesztése elősegíti a mindennapi és az irodalmi szövegek befogadását, majd az azokkal való tovább dolgozást, tovább gondolkodást.

Amennyiben a szövegfeldolgozás is érintett, különösen fontos a szisztematikus, a nyelv különböző szintjeit elemenként értelmező, a tanulót tapasztalati úton információhoz juttató oktatás. Érdemes a mindennapi élettel összefüggő, a tanuló személyes élményeihez és érdeklődéséhez kapcsolódó szövegeket alkalmazni.

A nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg) hangsúlyos. A mentális lexikon és az ahhoz történő hozzáférés, a fogalomalkotás folyamatos fejlesztése kiemelt feladat.

Matematika

A matematika területén az érintett tanulók heterogenitása miatt nagy egyéni eltérésekre számíthatunk. Egyes egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló esetén pont ezen a területen jelentkezik a gyermek kiemelkedő képessége, tehetsége, miközben súlyos olvasási zavarral küzd. Más esetben a matematikai képességek érintettsége olyannyira jelentős, hogy szükséges lehet a tantárgy vagy az aritmetikai tantárgyrész alóli felmentés vagy segédeszköz-használat, pl. számológép biztosítása, szorzó- és bennfoglaló tábla, korong, rehabilitációs foglalkozásokon használt eszközök, számológép (esetenként nagyobb kialakítású négyzethálós füzet) használata (szükség esetén más tanórákon is, pl. fizika, kémia, történelem, természettudomány). Ajánlott lehet ezeken a tanórákon – a tanuló egyéni sajátosságaihoz igazodva – a képletek, esetleg definíciók számonkérése (pl. a megfelelő

nyelvi, emlékezeti kompetenciákra támaszkodva), illetve szükség esetén bizonyos tantárgyrészek értékelése alóli mentesítés biztosítása.

Egyes esetekben számolni kell a grammatikai szint sérülésével, ami szövegértési nehézségekben nyilvánul meg, ezt fokozhatja a szimbólumok megértésének, illetve a verbális absztrakciónak a fejletlensége. A mennyiségekkel és a számossággal kapcsolatos ismeretek tanításakor, a szám- és műveleti fogalmak kialakításakor (pl. a számok közötti viszonyok, relációk megértési nehézségei esetén stb.) különös figyelmet kell fordítani a megfelelő tempó kialakítására, és építeni kell a tanulók maximális együttműködésére, a mozgással társított szemléltetésre, az eszközhasználatra és az analóg cselekedtetésre, mindvégig verbális megerősítéssel kísérve. Rendkívül fontos az analóg, bevéső, ismétlő-rendszerező gyakorlás végzése is. A geometriai ismeretek, az arányosság témaköreinél tekintettel kell lenni a vizuális észlelés nehezítettségére, a téri tájékozódás zavarára, ill. geometriai szerkesztéseknél, koordinátatengelyen való jelöléseknél a kivitelezési nehezítettségre (vizuomotoros koordináció, praxis zavara). A matematikai gondolkodás fejlesztése speciális szemléltetéssel és tananyagokkal, vagyis az interaktív tábla és digitális tananyagok lehetőség szerinti alkalmazásával is támogatható, ám elsősorban a metakogníció, a nyelvi kompetenciák és gondolkodás fejlesztésével valósulhat meg.

Kiemelt figyelmet szükséges fordítani az időbeli tájékozódás fejlesztésére és a szerialitások feladatok gyakorlására.

A matematikai szakkifejezések és a szaknyelv használatának fokozatos megkövetelése a szóbeli kifejezés erősítésének fontos eszköze, a szabályok, definíciók precíz elvárásának elkerülésével.

A kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést.

Történelem és állampolgári ismeretek

Az olvasás és szövegértés nehézsége hátráltathatja a társadalmi folyamatok összefüggéseinek, mozgatórugóinak megértését.

Az idővel kapcsolatos fogalmak, a történelmi időszemlélet kialakulása szintén nehézséget okozhat. A gyenge verbális emlékezet miatt problémát jelenthet egyes gyermekeknél az évszámok precíz bevésése, az idegen szavak (történelmi személyek, helynevek, fogalmak) pontos memorizálása. A vizuális segédeszközök alkalmazása és a kapcsolódó elvárások egyénre szabott csökkentése segítheti ezen nehézségek minimalizálását. A nyelvi érintettség miatt bizonyos absztrakt fogalmak megértése és használata is nehézséget jelenthet. Érdemes a tananyag-feldolgozás előtt fogalomlistát, ill. vázlatot adni a tanulóknak. A tanulás további támogatásához képek, az összefüggéseket szemléletesen ábrázoló gondolatterképek használata is kiemelt jelentőségű, magasabb szinten azok készítésének a megtanítása is célul tűzhető ki az önálló tanuláshoz.

Külön figyelmet kell fordítani a térképhasználat tanítására és gyakoroltatására, mivel a tanulók ezen csoportjának sok esetben nagy kihívást jelent az absztrakt ábrákon való tájékozódás. Ide tartozik a grafikonok, táblázatok, diagramok értelmezése is, melyek a történelmi, társadalomismereti tananyag szerves részét képezik, és elemzésük a tantárgyi követelményrendszerhez tartozik.

Fontos a gyakorlati bemutatás, illetve az ismeretek szituációs helyzetekben való kipróbálása, a dramatizálás, az érzelmdús, szubjektív elemeket megmozgató, a mindennapi tapasztalathoz köthető társadalmi feladatok szemléltetése, a tanulók közvetlen megszólítása, bevonása a feladathelyzetbe. A tanuló mindig lássa maga előtt a folyamatot, a kiindulástól kezdve a végkifejletig, értse benne szerepét, esetleges feladatát, képes legyen esetlegesen a társadalmi folyamatok őt személyesen érintő részében véleményének megfogalmazására és az önképviselésre!

Erkölc és etika

Csakúgy, mint a Történelem és állampolgári ismeretek tanulási terület esetében, a szövegértési és figyelmi nehézségek hátráltathatják az összefüggések megértését, a tanulságok generalizálását. Figyelmet kell fordítani a tanuló szükségleteihez igazodó szövegmenyiségre, tagolásra, a magyarázatok részletezettségére, a megértés ellenőrzésére. A tanulási terület témái közül az önszabályozás, a társas-emocionális szabályok, az etikai normák, a másság elfogadása, a tolerancia, a pozitív diszkrimináció, a jogérvényesítés és általában a speciális szükségletekhez, fogyatékosságokhoz kapcsolódó témák elsajátítása különösen fontos az érintett tanulók szempontjából, egyrészt ezek mind támogatják azokat a fejlesztési nevelési célokat, amik az egyéni fejlesztési tervben is hangsúlyos, másrészt az aktuális és későbbi életvezetés szempontjából a mindennapi életben is azonnal hasznosuló tudástartalmakat jelentnek minden osztályfokon.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A természettudományok gyakran az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók erősségei közé tartoznak, ez a terület különösen az ADHD-ban érintett gyerekek esetében a kíváncsiság, kreativitás és alkotó fantázia kiteljesedésének terepe lehet. A tanuló érdeklődése és figyelme könnyebben felkelthető és fenntartható, motoros aktivitása kevésbé kifejezett, amikor számára is motiváló tartalmak kerülnek átadásra. A Természettudományok tanulási terület a témák gazdagsága és sokszínűsége okán támogathatja a kiemelt fejlesztési célok megvalósítását.

Mindemellett külön figyelmet kell fordítani a szakszavak bevézésére, a térképen való tájékozódás gyakorlására, az összefüggések logikájának megértetésére. A kémia és fizika tantárgyak során elsősorban a szöveges, illetve számításos feladatok során szorulhatnak külön megsegítésre a számolási és/vagy olvasási zavarral küzdő tanulók, valamint a kísérletek, mérések kiemelt figyelemkoncentrációt és pontosságot igényelnek, a szerialitás (sorrendiség) figyelembevételével, ami szintén nehezített feladat lehet.

Idegen nyelv

Fontos célkitűzés az idegen nyelv szókincsének, fonológiai és helyesírási sajátosságainak, valamint nyelvi kódrendszerének tudatos felépítése, a szóbeli és az írásbeli kommunikáció fejlesztése, figyelembe véve az egyéb pszichés fejlődési zavar következtében érintett nyelvi funkciókat. A nyelvi zavar esetenként olyan súlyosságú, hogy szükségessé válhat a tanulót a tantárgy vagy tantárgyrész értékelése alól mentesíteni. Az élő idegen nyelv ismeretének jelentősége egyre erőteljesebb, így ezt a lehetőséget alapos mérlegelés, szakmai megfontolás után ajánlott biztosítani.

Az idegen nyelvek tanításánál a nyelvoktatás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt. A tudásátadás során szükséges a figyelemfenntartás, a feladatszervezés és a motiváció felkeltésének vizuális támogatása, a párhuzamosan több csatornán történő szemléltetés. Javasolt a memoriterek kisebb részletekben való kérdezése szóbeli beszámolók során.

Helyesírási, olvasási és szövegértési problémákkal küzdő tanulók esetében főleg a szóbeli kommunikáció magabiztos alkalmazásának elsajátítása a cél. Ennek során sok esetben méltányosan, az egyéni fejlődési lehetőségeket figyelembe véve kell megítélnünk a kiejtési és nyelvhelyességi kérdéseket; elsősorban a beszédbátorság elérése lehet a célunk. Az írásbeli kommunikáció használatát, a differenciált fejlesztés mellett, az IKT-alapú olvasó- és helyesírás-ellenőrző programok is segíthetik.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, média

A Művészetek tanulási területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

Bizonyos tanulók a művészetek terén kimagasló képességgel bírnak. Ezekben az esetekben nagyon fontos a tehetség kibontakozásának támogatása. Szintén nagy szerepe lehet a művészeti

nevelésnek a szabadidő hasznos eltöltésében és a társas kapcsolódás lehetőségeinek bővítésében, az önkifejezésben. Más gyermekeknél a grafomotoros ügyetlenség nehezítheti a kreatív alkotás kifejeződését.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A digitális kultúra tantárgy tartalmának elsajátítása lehet a tanulók erőssége. A digitális kompetenciák elsajátítása és alkalmazása több szempontból is kiemelt szerepet játszhat az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulóknál. A digitális technológia nyújtotta lehetőségek egyfelől kiemelt jelentőséggel bírnak a tudásterületek, tananyagok egyéni szükségletekre, preferenciákra szabásában, adaptálásában. Másrészt a sokszor jól működő algoritmikus, komputációs gondolkodás fejlesztésének eszközei is. Az életpálya-építés, pályaaorientáció szempontjából szintén kiemelt szerepe van a tantárgy tanulásának. Fokozott jelentőséggel bír a hétköznapi életet, ismeretszerzést és -elsajátítást, valamint a tanulást könnyítő alkalmazások készségszintű használatának elsajátítása.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során javasolt a szenzoros integrációs programok és terápiák beállítása, ill. azok elemeinek megvalósítása a tanórán, továbbá ajánlott a kiegészítő egészségügyi ellátáson belül gyógyulás, valamint logopédiai ritmika alkalmazása is.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar, indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése a helyi tanterv készítésénél.

1.7.4.10. Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó [első félév, óvoda–iskola átmenet], alsó tagozat, felső tagozat, középiskola)

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompentenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

A különbségek feltárása, az érési késést, fejlődésben való elmaradást mutató gyermekek képességeinek fejlesztése az alapkészségek kialakítása szempontjából is az alapozó nevelési szakasz kiemelt feladata.

Az első tanév első féléve minden köznevelési intézményben olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiektől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a Nat-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az 1. évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

1.7.4.11. Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei. Ennek értelmében a differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja. A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző

méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába került tanuló a megyei szintű pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának szakértői véleménye alapján indokolt esetben adott tantárgy(ak), tantárgyrész(ek) értékelése és minősítése alól mentességben részesülhet, továbbá többlet felkészülési idő, segédeszköz-használat biztosítható számára.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

1.7.5. Állapotmegismerés – szakértői vélemény

Az állapotmegismerés fogalom gyógypedagógiai pszichodiagnosztikai tevékenységre utal. Átfogó – bio-pszicho-szociális – szemléletet képvisel, melynek keretében korszerű tesztekkel és vizsgáló eljárásokkal történik meg a keresztmetszeti kép és az élettörténet feltérképezése, a diagnózis megállapítása és a támogatási, fejlesztési terv elkészítését megalapozó javaslat kialakítása. A specifikus tanulási zavar, valamint a figyelem- és magatartásszabályozás zavarának megállapítása sokrétű, differenciáldiagnosztikai irányultságú állapotfeltárást igényel, melynek során a komorbiditások/társuló zavarok, fogyatékoságok megállapítását is szem előtt kell tartani. Az ADHD és a magatartásszabályozás zavarai alá tartozó diagnózisok megállapítása pszichiátriai szakorvosi kompetencia, melyet a szakértői vizsgálat felhasznál az SNI státusz megállapításához vagy kizárásához. A szakértői vélemények akkor tudnak valódi segítséget, támpontot nyújtani a pedagógusoknak, ha elkészítésük és értelmezésük valódi teammunkán alapul.

1.7.6. Habilitáció/rehabilitáció

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik. Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kell kapniuk az osztálymunkában részt vevő pedagógusoknak, szaktanároknak, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökre. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulása időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrzésre kerül a további célkitűzések megtervezését megelőzően, melyről a pedagógusnak szintén tájékoztatást kell kapnia. A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt. A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába. Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül-orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

1.7.7. A tehetséges tanulókkal összefüggő pedagógiai tevékenység

Kiemelt tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és feltehető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség (Knt. 4§. 14.)

Fontos, hogy tanulóink versenyképes, használható, gyakorlatias tudásra tegyenek szert. Mindehhez szükséges az egyéniség, személyiség erőteljes fejlesztése. Ezt segíti a magasabb szintű gondolkodási képességek fejlesztése, a természeti és gazdasági jelenségek értelmezése, a probléma-megoldási technikák megismertetése, igazi műveltségélményhez juttatás.

A tehetség kibontakoztatása

- serkenti: a megfelelő légkör megteremtése, a motiváció, a pedagógus ösztönző attitűdje, a bizalom, a megfelelő szervezeti strukturáltság, a játékoság, az értékelés késleltetése
- gátolja: kreativitás lebecsülése, a túlzott fegyelem, a teljesítménykényszer

A tehetség felismerése általában nem egyszerű feladat. Ezért nagyon fontosnak tartjuk, hogy pedagógusaink minél hamarabb ismerjék fel a tehetséget, ehhez megfelelő pedagógiai, pszichológiai ismeretekkel rendelkezzenek. Különös figyelmet igényel az átlagosnál magasabb intelligenciájú sajátos nevelési igényű tanulók speciális tehetségének felismerése, kibontakoztatása.

A tehetséggondozás mind a tanórák, mind a tanórán kívüli foglalkozások feladata.

Tanórákon:

- egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- differenciált csoportbontás
- emelt szintű oktatás
- választható tanórai foglalkozások, fakultációk

Tanórán kívüli foglalkozások:

- tehetséggondozó szakkörök
- tanulmányi versenyek
- levelező versenyek
- kulturális rendezvények látogatása
- sportversenyek
- művelődési intézmények látogatása
- sportegyesületek bevonása a tehetséggondozásba
- iskolai könyvtár
- egyéb szabadidős tevékenységek

Biztatjuk és felkészítjük tanulóinkat a városi, körzeti, területi, országos vetélkedőkön való részvételre. Támogatjuk a levelező versenyeken való részvételt. Az elért eredmények publikálásával ösztönözzük a többi tehetséges tanulót is a megmérettetés vállalására. A könyvtár segítséget nyújt a felkészüléshez, ideális helyszíne a művészeti, tudományos szakköröknek, érdeklődési köröknek, verseny és felvételi előkészítőknak.

Tanulásszervezési eljárások

A Gandhi Gimnáziumban jelentős számban találhatók mind tehetséges, mind tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók. Mindezek miatt a tehetséggondozás és a felzárkóztatás céljából is célszerű az alábbi differenciált tanulásszervezési eljárások alkalmazása:

o **Individuális tanulás:**

Valamennyi gyermek számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség- és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.

o **Kooperatív tanulás:**

A tanulási tartalom elsajátítása, és a készség- és képességfejlesztés csoportos formában történik. A tanulók aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek, és a szociális képességek a kooperatív tanulási módszerrel fejleszthetők (leghatékonyabb más tanulásszervezési módokat vegyesen alkalmazva). Nő az önirányítás szerepe.

o **Projekt módszer:**

Ez az a módszer, amely összefoglalja mindazt a sok-sok módszert és eszközt, amelyek külön-külön is nagyon sokat segítenek a gyerekek sikeres tanulásában. A projekt a diákok érdeklődésére épít, ami kizárja, hogy csak a tankönyveket tanítsuk, lapozzuk, és évekig központi vagy irányító tanmenet alapján dolgozzuk fel. A projekt komplex fejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást, az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.

El szeretnénk érni, hogy a tanulásszervezési eljárások és a pedagógiai program bevezetésének első tanévében a foglalkozások legalább 10%-ában, a következő tanévtől a foglalkozások legalább 20%-ában alkalmazásra kerüljenek. Ennek feltételeit az intézmény lehetőségeihez mérten eszközbeszerzéssel és a pedagógusok továbbképzésével igyekszik megteremteni.

1.8. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

1.8.1. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnereinek kapcsolattartási formái

Intézményünkben fontosnak tartjuk a partnerközpontúságot, ezért folyamatosan kapcsolatot tartunk közvetlen és közvetett partnereinkkel. A kapcsolattartás valamennyi formáját alkalmazzuk, mivel tudjuk, akkor lehetünk eredményesek, ha együttműködünk partnereinkkel.

1.8.1.1. A szülőkkel való kapcsolattartás formái

- Szülői munkaközösség gyűlései
- Családlátogatások
- Szülői értekezlet
- Szülők Napja
- Fogadóórák
- Nyílt tanítási napok
- Rendezvények, programok
- Személyes beszélgetések
- Internet
- Telefonos kapcsolattartás
- Intézményi honlap
- Digitális napló
- Közösségi oldal
- Tájékoztató levél, ellenőrző könyv

1.8.1.2. A tanulókkal való kapcsolattartás formái

Tanórai, tanórán kívüli foglalkozások

- Személyes beszélgetések
- Diákönkormányzat
- Diákközséggyűlés
- Iskolagyűlés
- Kollégiumi gyűlés
- Internet
- Intézményi honlap
- Digitális napló
- Közösségi oldal

1.8.1.3. A pedagógusokkal való kapcsolattartás formái

- Értekezletek, megbeszélések
- Rendezvények, programok
- Személyes beszélgetések
- Hospitálások
- Szakmai továbbképzések
- Szakmai napok
- Internet, belső levelezési rendszer
- Intézményi honlap
- Digitális napló
- Faliújság, hirdetések
- Esetmegbeszélések
- Osztálykonferenciák

1.8.1.4. Egyéb partnerekkel való kapcsolattartás

- Együttműködési megállapodások
- Szakmai napok, hospitálások
- Nyílt napok
- Konferenciák
- Testvérkapcsolat kialakítása
- Csereprogramok szervezése
- Értekezletek, megbeszélések
- Rendezvények, programok
- Személyes beszélgetések
- Internet
- Iskolai, intézményi honlapok
- Közösségi oldalak

1.8.1.5. Az együttműködés továbbfejlesztésének feladatai

- Az együttműködés formáit a tanulók, a szülők és további partnereink változó igényeinek és elvárásainak megfelelően igyekszünk bővíteni és fejleszteni. Ha igény merül fel, az együttműködésre újabb alkalmakat biztosítunk.
- Intézményünkben a pedagógusok új típusú együttműködését alakítjuk ki: megismerjük, megjavítjuk egymás kompetenciafejlesztő gyakorlatát (hospitálás), szakmai tapasztalatainkat folyamatosan megosztjuk egymással, szakmai napokat szervezünk.
- Az új pedagógiai módszerek és eljárások alkalmazása lehetőséget nyújt a pedagógus - tanuló, a pedagógus – szülő és a tanuló – tanuló viszony korszerű formáinak kialakításához.

1.9. A tanulóknak az intézményi döntéshozatalban való részvételi jogi gyakorlásának rendje

1.9.1. A diákönkormányzat

A diákönkormányzat az iskola diákjainak érdekvédelmi és jogérvényesítő szerepe. A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésében. A diákönkormányzat saját szervezeti és működési szabályzata szerint működik. Jogait a hatályos jogszabályok, joggyakorlásának módját saját szervezeti szabályzata tartalmazza. A működéshez szükséges feltételeket az intézmény vezetője biztosítja a szervezet számára.

A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát a diákönkormányzat készíti el és a nevelőtestület hagyja jóvá. Az iskolai diákönkormányzat élén, és annak szervezeti és működési szabályzatában meghatározottak szerint választott diákönkormányzati vezető áll.

A diákönkormányzat tevékenységét a diákmozgalmat segítő felnőtt támogatja és fogja össze. A diákönkormányzat minden tanévben – az iskolai munkarendben meghatározott időben – diákközyűlést tart, melynek összehívását a diákönkormányzat vezetője kezdeményezi.

A diákönkormányzat az intézmény helyiségeit, berendezéseit – az igazgatóhelyetttessel és a kollégiumvezetővel való egyeztetés után – szabadon használhatja.

A diákönkormányzat véleményét – a hatályos jogszabályok szerint – be kell szerezni:

- az iskolai SZMSZ jogszabályokban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt
- az ifjúságpoltikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor
- a házirend elfogadása előtt

A vélemények írásos vagy jegyzőkönyvi beszerzéséért az intézmény igazgatója felelős. A jogszabály által meghatározott véleményeztetésen felül az intézmény nem határoz meg olyan ügyeket, amelyekben a döntés előtt kötelező kikérni a diákönkormányzat véleményét.

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, és az előterjesztést, valamint a meghívót – ha jogszabály másképpen nem rendelkezik – a tárgyalás határnapját legalább tizenöt nappal megelőzően meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

1.10. A gimnázium intézményegység sajátosságai

1.10.1. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

1.10.1.1. Osztályozó vizsga

Az osztályozó vizsga témaköreit a 2. számú melléklet tartalmazza.

A tanulónak félévkor és év végén osztályozó vizsgát kell tennie, ha

- a tanuló és a szülő írásbeli kérelme alapján felmentették a tanórán való részvétel alól,
- írásbeli kérelmére az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgy anyagát az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,

- a jogszabályban meghatározottnál többet mulasztott, és a tantestület a vizsgát engedélyezte: a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen meghaladja a 250 tanítási órát, illetve egy adott tantárgyból a tanítási órák 30%-át, és ezért teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem osztályozható, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen. A nevelőtestület akkor tagadhatja meg az osztályozó vizsgát, ha az igazolatlan mulasztások száma több, mint 20 óra, és az iskola eleget tett értesítési kötelezettségének (2 írásbeli értesítés). Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt a teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető, félévkor osztályozó vizsgát kell tennie. Az osztályfőnöknek – valamint a szaktanárnak a saját tantárgyát illetően – figyelemmel kell kísérnie a tanuló hiányzásait és a rendeletben meghatározott mértékekhez közelítve figyelmezteti a szülőt és a tanulót a várható következményekre.
- Felnőttoktatásban, ha a tanuló az órák több mint 50%-áról hiányzik, félévkor és év végén osztályozó vizsgát köteles tenni.
- Ha a tanuló az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelmények egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt történő teljesítésével összefüggő osztályozó vizsgát kíván tenni, az intézmény vezetője a vizsga megkezdése előtt legalább harminc nappal a vizsgázói létszám, az évfolyamok feltüntetése, valamint a vizsgabeosztás megküldése mellett a kormányhivatal vezetőjétől vizsgabiztos kirendelését kéri. A vizsgabiztos részt vesz az érintett osztályozó vizsgák valamennyi vizsgarészén és az osztályozó vizsga előkészítésében a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 143. § (11)-(15) bekezdése szerint.

1.10.1.2. Különbözeti vizsga

A tanuló az iskola – vagy osztályváltás miatt nem tanult tantárgy(ak)ból az igazgató által meghatározott időpontban különbözeti vizsgát tesz. A fogadó osztály által már nem tanult tantárgyakból a különbözeti vizsgát egyéni felzárkóztatási program szerinti időpontban kell letennie.

A vizsgák időpontjáról a tanuló írásbeli értesítést kap. Az osztályozó – és különbözeti vizsga nem ismételhető. Ha a tanuló a vizsgáról önhibáján kívüli okból igazoltan marad távol, akkor iskolánk az érintett tanuló számára egy alkalommal pótló vizsgát szervez.

1.10.1.3. Javítóvizsga

A tanuló tanulmányait javítóvizsgával folytathatja, ha

- ❖ tanév végén legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott
- ❖ osztályozó – vagy különbözeti vizsgán:
  - sikertelen vizsgát tett
  - vagy attól igazolatlanul távol maradt
  - vagy azt nem fejezte be
  - vagy az előírt időpontig nem tette meg

A javítóvizsga időpontja a tanév rendjében kerül meghatározásra azzal a feltétellel, hogy augusztus 15-e és 30-a között tervezhető.

A tanulmányok ideje alatti vizsgaanyag a helyi tanterv követelményei alapján állítható össze.

Tanulmányok alatti vizsgák típusai (osztályozó, javító)

Tantárgy	Vizsga típusa
Magyar nyelv és irodalom	Írásbeli + szóbeli
I. idegen nyelv (német/angol)	Írásbeli + szóbeli
Nemzetiségi nyelv (beás/lovári)	Írásbeli + szóbeli
Matematika	Írásbeli
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	Írásbeli
Etika	Szóbeli
Biológia – egészségтан	Írásbeli
Fizika	Írásbeli
Kémia	Írásbeli
Földrajz	Szóbeli
Ének – zene	Gyakorlati
Rajz és vizuális kultúra	Gyakorlati
Mozgóképkultúra és médiaismeret	Gyakorlati
Digitális kultúra	Gyakorlati
Életvitel és gyakorlat	Szóbeli
Testnevelés és sport	Gyakorlati
Cigány népismeret	Írásbeli
Belügyi rendészeti ismeretek	Írásbeli
Honvédelmi alapismeretek	Írásbeli
Társadalomismeret	Írásbeli
Természetismeret	Írásbeli
Komplex humán ismeretek	Írásbeli + szóbeli

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha valamely vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

A tanulmányok alatti vizsgák feladatait az iskola helyi tantervében (a kerettantervben) szereplő követelmények alapján a szaktanárok állapítják meg.

A vizsgák szóbeli vagy írásbeli vizsgaként szervezhetők, de testnevelés, rajz, ének és informatika tantárgyak esetén gyakorlati vizsga is lehet.

1.10.2. A tanulók felvételének és átvételének szabályai

A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik, és a beíratás napján jön létre.

- 9. évfolyamba az általános felvételi eljárás szabályai szerint lehet bekerülni az általános iskolai eredmény alapján.
- Az AJKP előkészítő osztályába való jelentkezés feltételeit a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet 174. § tartalmazza, valamint megtekinthető az iskola honlapján a Kollégium/AJKP menüpontnál.
- A kilencedik évfolyamra tanév közben, valamint felsőbb évfolyamokra átvétel útján lehet bekerülni. Jelentkezés: írásban, az iskola igazgatójának címezve. A jelentkező felvételéről/elutasításáról az osztály létszámának, a jelentkező előképzettségének, tanulmányi eredményének és a közösség érdekének figyelembevételével az igazgató dönt. Ha indokolt,

személyes elbeszélgetést kér. Indokolt esetben az átvételt az igazgató különbözeti vizsgálathoz kötheti, illetve

- o egyéni segítségnyújtással,
  - o türelmi idő biztosításával,
  - o évfolyamismétléssel biztosítja.
- Felnőttoktatásban, gimnáziumban a tanulói jogviszony a tanuló kérésére jön létre. Feltétele az általános iskolai végzettség.

2. Helyi tanterv

„Tisztelettel gondolok vissza nagyszerű tanárainkra, de hálát azok iránt érzünk, akik megérintették a lelkünket.

A tanterv nagyon fontos, új ismeretanyag, de a melegség életfeltétel a sarjadó növény és a gyermeki lélek számára.”

Karl Gustav Jung

2.1. Gimnáziumi képzés, nappali tagozat

Az iskolánkban tanított tantárgyak és óraszámok

A 5/2020. (I. 31.) Kormány rendelet által módosított 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról I, továbbá a 2020-as NAT-hoz illeszkedő kerettantervek alapján.

2.1.1. Kerettanterv az Arany János Kollégiumi Programhoz

9. előkészítő évfolyam számára

A cigány népismeret tantárgy a komplex humán ismeretek tantárgy keretében jelenik meg.

*A 2011. évi CXC törvény 6. melléklete alapján a nemzetiségi oktatás többletóraszáma.

Komplex tantárgyak az AJKP 9. előkészítő évfolyamán

Tantárgy	óraszám
Magyar nyelv	3
Matematika	5
Idegen nyelv (angol/német)	5
Komplex humán ismeretek (dráma 3 óra, irodalom 2 óra, társadalomismeret* 1,5 óra, cigány népismeret)	4
Dráma	2,5
Testnevelés és sport	5
Patrónusi foglalkozás	2
Természetismeret	4
Szabadon választható tárgyak*	
Informatika	2
Beás	1
Lovári	1
Összes óra	34,5

A komplex tantárgyak kialakítása a korábbi évek tapasztalatainak felhasználásával, a NAT és az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet által közölt a kerettanterv 7.3. mellékletének

figyelembevételével továbbá az 5/2020. (I. 31.) Kormány rendelet által módosított 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet alapján készültek.

Céljuk az, hogy

- a tanulóknak kialakítsák az önálló tanuláshoz szükséges kompetenciákat
- megismertesse a tanulási módokat, utakat, eszközöket
- az összefüggések meglátására ösztönözzön és tanítson
- fejlessze a problémamegoldó képességet
- az együttműködés, a társas viselkedés szabályait és technikáit ismertesse meg
- felkészítse a tanulókat a munka világának elvárásaira
- segítsen az IKT eszközök használati lehetőségeinek megismerésében

2.1.1.1. Komplex humán ismeretek

A kerettanterv irodalom, dráma, társadalomismeret tantárgyait, valamint cigány kisebbségi népismeretet tartalmaz.

Eszközök/tevékenységformák

Az alábbi tevékenységet/eszközöket kiemelten alkalmazzuk a témák feldolgozása során:

- topográfiai feladatok, térkép rajzolása
- memoriter
- szövegértési feladatok (hiányos szöveg kiegészítése, vázlat kiegészítés, igaz – hamis állítások, ellenőrző kérdéssor, tesztfeladatok, jegyzetelés kulcsfogalmak alapján, kulcsfogalmak kigyűjtése)
- szövegalkotási feladatok (vázlatírás, kreatív írás, elbeszélő/leíró/érvelő szövegek alkotása)
- grafikai szervezők alkotása, alkalmazása (gondolattérkép, pókhálóábra, fűrtábra, történetpiramis, folyamatábra, jellemtérkép, T-táblázat, grafikus illusztráció)
- drámapedagógiai eszközök (állókép, szoborjáték, improvizáció belső hang szituációs játékok)
- dokumentumszerkesztés, prezentáció szerkesztése, internetes keresés

Óraszámok	helyi tanterv heti órászáma (éves átlag)	Éves órászám	Projektek száma	Óraszám/ projekt	egy hét/ projekt
Komplex ismeretek humán	4	144	6	24	3
irodalom	2	72			
dráma	0,5	18			
társadalomismeret	1,5	54			

Témakörök

Tematikai egység	Óraszám/projekt (átlag) Magyar irodalom Dráma Társadalomismeret
Ég és föld	24
Bűn és bűnhődés	24
Reneszánsz	24
Nemzetek ébredése	24
Sokszínű ország	24
Ember, embernek farkasa	24
Éves munka értékelése	6

Értékelés

Epochák végén közös 3 órás értékelő óra, amelyből 90 perc epochazáró (témazáró) dolgozat, amelynek eredménye piros (dupla) jegyként kerül naplóba. Hosszú (projekt feladat) – piros (dupla jegy).

Egyéb jegyek: szóbeli felelet – egy, röpdolgozat - egy, házi feladat, órai munka - 0,5 értékű jegy.

2.1.1.2. Természetismeret

Az 51/2012. (XII. számú EMMI rendelet 7.3. mellékletében szereplő tantárgy biológia, fizika és kémia ismeretekkel és a Kormány 5/2020. (I. 31.) Kormány rendelet által módosított 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról és a A kerettanterv kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet mellékletei alapján

Értékelés:

Epochák végén közös 3 órás értékelő óra, amelyből 90 perc epochazáró (témazáró) dolgozat, amelynek eredménye piros (dupla) jegyként kerül naplóba. Hosszú (projekt feladat) – piros (dupla jegy).

Egyéb jegyek: szóbeli felelet – egy, röpdolgozat - egy, házi feladat, órai munka - 0,5 értékű jegy.

- hosszú feladat: külön piros jegy (dupla érték)
- záródolgozat: három normál jegy; utolsó két órán írják; 33% lexikális tudásra épülő teszt – 33% szövegértés 33% logikai jellegű gyakorlatiasságot mérő/arra nevelő feladatok

A Kormány 5/2020. (I. 31.) rendelete alapján módosított 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról és a A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet mellékletei alapján

2.1.2. Helyi tanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára

2.1.2.1. 2020 NAT alapján 4 évfolyamos gimnáziumi képzés (+belügyi, honvédelmi, média és emelt szintű sport, informatika) 2020-21 ben indult évfolyamok számára.

A NAT és az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet által közölt a kerettanterv 7.1. mellékletnek, továbbá a 2020-as NAT-hoz illeszkedő kerettanterv figyelembevételével.

	Gimnáziumi képzés nevelési-oktatási szakasza											
	9. évf.			10. évf.			11. évf.			12. évf.		
	NAT előírt	javas olt	.+ó ra	NAT előírt	javas olt	.+ór a	NAT előírt	javas olt	.+óra	NAT előírt	javas olt	.+óra
Magyar nyelv és irodalom		3		4	4		4	4		4	4	1
irodalom		2			3			3				4
nyelvtan		1			1			1				1
Matematika												
matematika	3	3	1	3	3	1	3	3	1	3	3	2
Történelem és állampolgári ismeretek												
történelem	2	2		2	2		3	3	1	3	3	1
állampolgári ismeretek										1	1	
Természettudomány és földrajz							2					
természettudomány **												
kémia	1	1		2	2			2				
fizika	2	2		3	3							
biológia	3	3		2	2							
földrajz	2	2		1	1							
Idegen nyelv												
első élő idegen nyelv	3	3		3	3		4	4	1	4	4	1
második idegen nyelv	3	3		3	3		3	3		3	3	
Művészetek****							1					
ének-zene	1	1		1	1			1				
vizuális kultúra	1	1		1	1							

mozgókép-kultúra és médiakismeret*										1	1	
Technológia												
digitális kultúra	2	2		1	1		2	2				1
Testnevelés és egészségfejlesztés												
Testnevelés és egészségfejlesztés	5	3+2		5	3+2		5	3+2		5	3+2	
közösségi fejlesztés (osztályfőnöki)	1	1		1	1		1	1		1	1	
Cigány népismeret			1			1			1			1
Belügyi rendészeti ismeretek-kiemelt közszolgálati*/honvédelmi /média/sport****			1			1			1			1
Fakultáció									2			2
Érettségi felkészítő												
matematika									1			
magyar nyelv és irodalom									1			
kötött célú órakeret***	-	-		-			4			4		
Kötelező alapóraszám	32	32		32	31		32			29	29	
Szabadon tervezhető órakeret****	2			2			4			5		
Maximális órakeret	34	33		34	34		36	34		34	35	

*Kiemelt közszolgálati képzés gyermekvédelemben élők számára

*****Belügyi rendészeti ismeretek és honvédelmi alapismeretek, média, emelt óraszámú sport azon tanulók számára, akik választják 9. évfolyamtól.

2.1.2.2. Kerettanterv a technikum 9-13. évfolyama számára

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény 11§ (2), 12 § a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet 13§ (1)

https://api.ikk.hu/storage/uploads/files/heti_oraterv_mintapdf-1591290483462.pdf

Tantárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	13. évfolyam	9-13. óraszám összesen
Magyar nyelv és irodalom	4	5	3	3	0	525
Idegen nyelv	4	4	3	3	3	597
Matematika	4	4	3	3	0	489
Történelem	3	3	2	2	0	350
Állampolgári ismeretek	0	0	0	1	0	31
Digitális kultúra	1	0	0	0	0	36
Testnevelés	4	4	3	3	0	504
Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	175
Kötelező komplex természettudományos tantárgy	3	0	0	0	0	108
Ágazathoz kapcsolódó tantárgy: biológia	0	2	2	0	0	144
Érettségire felkészítő tantárgy	0	0	2	2	0	144
Pénzügyi és vállalkozói ismeretek	0	1	0	0	0	36
Összes közismereti óraszám	24	24	19	18	4	3139
Ágazati alapoktatás	7	9	0	0	0	576
Szakirányú oktatás	0	0	14	14	24	1752

Szabadon tervezhető órakeret (közismeret)	3	1	1	2	6	438
Tanítási hetek száma	36	36	36	31/36	31	
Éves összes óraszám	1224	1224	1224	1179	1054	5905
Rendelkezésre álló órakeret/hét	34	34	34	34	34	
Roma/cigány népismeret (nemzetiségi népismeret oktatásához szükséges időkeret)*	1*	1*	1*	1*	1*	
Heti óraszám	35	35	35	35	35	

* A technikumi osztályokban a 2022/2023-as tanévtől felmenő rendszerben, a heti óraszám a nemzetiségi népismeret oktatásához szükséges időkeretből heti egy órával egészül ki minden évfolyamon, így a heti óraszám 35 órára módosul

2.1.3. Nappali tagozat vizsgarendje a 2018-2019 tanévtől

évfolyam	féléves vizsga		év végi vizsga	
	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli
9. előkészítő		angol/német		angol/német
9. évfolyam		magyar	beás/lovári	földrajz
		történelem		angol/német
10. évfolyam		beás/lovári		magyar
		angol/német		informatika
11. évfolyam	matematika	biológia	matematika	történelem
		magyar		választott nyelv*
12. évfolyam	próbaérettségi magyar, történelem, matematika, idegen nyelv, választott tantárgy			próbaérettségi magyar, történelem, idegen nyelv, választott tantárgy (matematika)

*amennyiben az 5. tárgy is nyelv, úgy mindkét nyelvből

Az 5/2020. (I. 31.) kormányrendelet alapján módosított 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról és a A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet mellékletei alapján, továbbá 2020-as NAT-hoz illeszkedő kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyamára számára alapján

2.2. Gimnáziumi képzés, levelező tagozat

A felnőttek számára szervezett oktatás feladata a tanulók általános műveltségének bővítése és elmélyítése, a magasabb szintű műveltség megszerzésének megalapozása, az érettségi vizsgára és a munkába állásra, illetve a felsőfokú tanulmányok megkezdésére, illetve a szakmai vizsgára való felkészítés érdekében. Olyan ismereteket és képességeket nyújtunk a tanulók számára, amelyek átfogják az általános műveltség körét, tekintetbe veszik a tanulók életpaszteit és korábbi tanulmányait, rendezve és kiegészítve ezek részeredményeit. Képzésünk megteremti az érettségi vizsgára történő felkészülést, a középfokú oktatásra alapozott szakmai képzés és a felsőfokú továbbtanulás feltételeit. Végzett felnőtt diákjaink számára a képzésben való eredményes részvétel lehetőséget kínál a munkaerő-piacon történő előnyösebb elhelyezkedésre, illetve támogatja a szakmai végzettség megszerzésének lehetőségeit. A tananyag tantárgyi és tantárgyközi tartalmai, tevékenységformái közvetítik és tovább fejlesztik a kommunikációs és a tanulási képességeket, az élethosszig tartó tanulás igényének és az erre való képességek kifejlődésének érdekében. Alkalmat adnak a tanulók életvitelének, társadalmi létformáinak és a világban való tájékozottságuknak továbbfejlesztésére. Rehabilitációs lehetőséget biztosítanak korábbi iskolai kudarcaik kompenzálására. Módot nyújtanak a tanulók személyiségének átfogó fejlesztésére, szocializálására.

Ez az oktatási forma az érettségi vizsga, és így a továbbtanulás lehetőségét biztosítja a régió azon lakosainak számára, akiknek körülményei ezt nem tették korábban lehetővé. A Gandhi Gimnázium nyitva áll minden tanköteles kort már betöltött személy előtt, aki elfogadja az intézmény életét szabályozó dokumentumokat, és minimum befejezett 8 általános iskolai osztályról szóló bizonyítvánnyal rendelkezik.

A tagozaton folyó oktató-nevelő munka céljai

- Lehetőséget kívánunk adni a valamilyen okból megszakadt tanulmányok folytatására, esélyt kínálunk a hiányok pótlására és a tanulmányok befejezésére.
- Az érettségi megszerzésével új, kvalifikáltabb munkalehetőséghez juthatnak tanulóink, akik munkahelyük megtartásához vagy mobilitásuk esélyeinek növeléséhez ezt a képzési formát választják.

4 évfolyamos képzés

2020-21-től kezdők számára – a 9. évfolyamtól felmenő rendszerben

Tantárgyak	9.l	10.l	11.l	12.l
	heti	heti	heti	heti
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1,5	1
Matematika	1+1dig	1+1dig	1+1dig	1+1dig
Történelem	0,5	0,5	0,5	0,5
Állampolgári ismeretek				0,25
Természettudomány			0,5	
Kémia	0,25	0,25		

Fizika	0,25	0,25		
Földrajz	0,5	0,5		
Biológia	0,5	0,5		
I. Idegen nyelv	1	1	1	1,5
II. Idegen nyelv				
Művészetek			0,25	0,25
Digitális kultúra	0,5	0,5	0,5	
Mozgóképkultúra és médiaismeret vagy Dráma és színház				0,25
Osztályközösség- építés	0,5	0,5	0,5	0,5
Roma nemzetiségi népismeret				
Levelező Összes óraszám	7,5	8	7,75	7,25

A szabad órakeret választható tantárgyai:

- roma/cigány nemzetiségi népismeret
- informatika
- biológia
- földrajz

51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 12. melléklete alapján

Vizsgarend a levelező tagozaton

Évfolyam	9. évfolyam		10. évfolyam		11. évfolyam		12. évfolyam	
tantárgy	I.félév	II.félév	I.félév	II.félév	I.félév	II.félév	I.félév	II.félév
magyar irodalom	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli	szóbeli
magyar nyelvtan	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli	szóbeli
történelem	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	szóbeli és beadandó	írásbeli	szóbeli
matematika	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli	írásbeli
idegen nyelv	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli
földrajz	írásbeli		írásbeli					
fizika	írásbeli		írásbeli		írásbeli			
kémia	írásbeli		írásbeli					írásbeli
biológia	írásbeli		írásbeli		írásbeli	írásbeli		
informatika					beadandó			
fakultáció							ck: projekt földr.: írásbeli biológia: írásbeli	ck: kész projekt földrajz: szóbeli biológia: szóbeli

2.2.1. A tagozatra történő felvétel

A tanulók felvétele jelentkezés alapján történik, figyelembe véve a jelentkező bizonyítványába rögzített végzettségét.

Tanuló átvétele magasabb évfolyamon más oktatási intézményből, ahol egyes tantárgyakat nem tanult, eredményes különbözeti vizsgát követően lehetséges.

2.2.2. A felnőttoktatás munkarendje

- levelező – óraszám mindenütt minimum 10%-a a nappalinak
- A tanítási szünetek időszakai megegyeznek a nappali tagozat tanítási szüneteivel

2.2.3. Vizsgaidőszakok

- I. félév (levelező tagozat): január
- II. félév (levelező tagozat): május-június

2.2.4. A beszámoltatás és az ismeretek számonkérésének rendszere:

- a tanév órái során tartott szóbeli feletek alkalmával szerzett osztályzatok
- a foglalkozások során megíratott dolgozatok
- féléves beszámolók rendszere
- a pedagógusok által meghatározott beadandó dolgozatok, önálló munkák, kiselőadások, házi feladatok

A negyedéves, féléves beszámolókra kapott osztályzatok és a dolgozatok a féléves vagy év végi osztályzatok meghatározása során kétszeres súllyal számítanak az átlag kiszámításában, minden további osztályzat egyszeres súllyal számít.

2.2.5. Óralátogatási kötelezettség

- A tanulók óralátogatási kötelezettségét a 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről 60. §-a, valamint a 20/2012(VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 143. §-nak figyelembevételével határoztuk meg.
- 20 igazolatlan óra a tanulói jogviszony megszüntetését vonja maga után.
- Az iskola félévente összesíti a mulasztásokat, és ennek alapján állapítja meg, hogy melyik tanuló jogviszonya szűnik meg a mulasztás miatt.
- Igazolt mulasztásnak számít az a mulasztás, amit a tanuló hivatalos orvosi vagy munkahelyi igazolással tud igazolni.
- Ha a tanuló az órák több, mint 50%-áról hiányzik, félévkor és év végén osztályozó vizsgát köteles tenni. Ez alól felmentés nem adható.

2.2.6. A felsőbb évfolyamba való lépés feltételei

- A felsőbb évfolyamba lépés az adott évfolyam minimális tantárgyi követelményeinek teljesítése valamennyi tantárgyból. A tantervi követelmények teljesítésének módja a vizsgákon való eredményes részvétel.
- A vizsga feltételei, a beszámoló módját és követelményeit legkésőbb szeptember 30-ig, a vizsga módját és a vizsgakövetelményeket november 30-ig a szaktanárok kötelesek közölni a tanulókkal.
- A vizsgák, javító- és pótvizsgák időpontját a mindenkori tanév rendje határozza meg. A tanórák során nem kötelező osztályzatokkal értékelni a tanulókat, de szóban folyamatosan értékeljük munkájukat. A beszámolókon és a vizsgákon a hagyományos ötfokú, számszerű értékelést alkalmazzuk.
- Azok a tanulók, akik önhibájukon kívül, igazoltan nem tudnak részt venni a vizsgán, pótló vizsgát tehetnek.
- Osztályozó vizsga félévkor, a tanév végén a tanév rendjében meghatározottól eltérő időpontban a tanulónak az igazgatóhoz címzett írásbeli kérelmére, a tantestület döntése alapján engedélyezhető.
- A 10. osztályba járó tanulók a tanév végi vizsga időpontjáig kötelesek megnevezni választott fakultációs tantárgyukat. Ezen változtatni csak indokolt esetben lehetséges.

2.2.7. Érettségire történő felkészülés

A felnőttoktatás feltételei között, az érettségi követelményszintek ismeretében csak a középszintű érettségire való felkészítést vállaljuk a rendszeres iskolai foglalkozások keretében.

A kötelező érettségi tárgyak:

Magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv.

Kötelezően választandó érettségi tantárgyak, melyekből az intézmény vállalja a felkészítést:

Cigány népismeret, földrajz, biológia, informatika tantárgyak egyike. Amennyiben a tanuló úgy dönt, hogy nem a tanult választható érettségi tárgyak közül választ érettségi tárgyat, a felkészülést önállóan köteles megoldani.

2.2.8. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő feladatok

Általános tapasztalat, hogy a tanulók a felnőttoktatásba kerülve megijednek a tananyag mennyiségétől és nehézségétől, önbizalom és kitartás hiányában abbahagyják a megkezdett tanulást. A tantestület minden tagjának feladata a tanulók önbizalmának, kitartásának erősítése, a tanulási képességek fejlesztése, és így a lemorzsolódás csökkentése.

2.3. A tantárgyválasztás rendje

- A 9. évfolyamra felvételt nyert tanulók és szüleik a beiratkozáskor kapnak részletes tájékoztatást az iskola képzési rendszeréről, a kötelező és választható tantárgyakról. A tájékoztató után írásban kell nyilatkozni, hogy a választható tantárgyak közül a 9. évfolyamon melyeket kívánják tanulni.
- A 10. évfolyamos tanuló minden év április 15-ig kaphat tájékoztatást a 11-12. évfolyamon választható tárgyakról.
- A jelentkezését május 20-ig adhatja le írásban – 18 év alatti tanuló esetében a szülő aláírásával is – az igazgatóhelyettesnek adhatja le.
- Az írásban történő jelentkezés után az adott tanévben a foglalkozásokon való részvétel kötelező.
- Igény esetén az iskola biztosítja a fakultatív hit és vallásoktatás feltételeit.
- A választott tantárgyak módosítását az adott tanév szeptember 01. napjáig a tanuló – tanköteles tanuló esetében a szülővel közösen írásban, a változás indoklásával együtt kérvényezheti.
- A kérelmet az iskola igazgatója az osztályfőnöki és az érintett szaktanárok véleményének meghallgatásával bírálja el, és döntésről határozatban, írásban értesít a tanulót és a szülőt.

2.4. A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei

A tankönyvrendelés során csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, atlasz, stb.) igényelhetnek a pedagógusok, amelyek szerepelnek a hivatalos tankönyvjegyzékben.

Az egyes évfolyamokon a különféle tárgyak feldolgozásához szükséges taneszközöket a szakmai munkaközösségek határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján. A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek az alábbi szempontokat veszik figyelembe:

- A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének
- Azokat a taneszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek megfelelnek a kétszintű érettségi követelményeinek és tartósak, tehát több tanéven keresztül használhatók.

A taneszközök kiválasztásánál az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen javító esetekben vezetünk be.

A tankönyvek nagy része a diákok tulajdona, egy részüket azonban a könyvtárból kölcsönözik, ezek közül a használat közben selejtté vált példányokat folyamatosan pótoljuk.

A könyvtár szolgáltatásait az intézmény tanulói és dolgozói térítésmentesen vehetik igénybe.

2.5. A nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok megvalósítása

Az AJKP előkészítő év során a nevelés – oktatás alapvető feladata a hátrányok kompenzálása, a kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása:

- mintát adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és probléma megoldásához, megalapozzuk a tanulókegyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- Az egészséges életvitel kialakítása során a természetismeret, a testnevelés és a patrónusi órák tanulói aktivitására építünk,
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív – interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

A gimnázium 9-12. évfolyamán folytatott nevelés – oktatás feladata az alpműveltség árnyalása és megszilárdítása, melynek során már megjelennek a pályaválasztáshoz, a továbbtanuláshoz, a munkavállalói szerephez, a szakképesítések megszerzéséhez szükséges kompetenciák. A kompetenciák kialakítását az egyes műveltségi területek tananyagával valamint a választható foglalkozások, kollégiumi nevelés különböző szinterein valósítjuk meg, amelynek során:

- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani,
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban,
- a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatok követése, személyre szóló fejlesztő értékelésük,
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával, helyes magatartásformák megismerésével és gyakorlásával,
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával, a mentális képességek célirányos fejlesztésével, az önálló tanulás és az önművelés alapozásával,
- fokozatosan bővítjük, kiteljesítjük az együttműködésre építő kooperatív – interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

2.6. A csoportbontás és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Az iskolai képzés formái

A Gandhi Gimnázium és Kollégium nyelvoktató típusú, cigány/roma nemzetiségi gimnáziumi képzést nyújt diákjainak

- Négyosztályos szervezeti keretben
- Négyosztályos szervezeti keretben egy előkészítő évvel, melyhez ötéves kollégiumi program járul. Ez utóbbi képzési forma a „*Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjának*” pedagógiai rendszerén alapul.
- Felnőtt diákjaink levelező oktatási formában kapcsolódnak be a gimnáziumi képzésbe, négy évfolyamos keretben.

2.6.1. Általános alapelvek és formák

Az Arany János Kollégiumi Program előkészítő osztályaiban 26 fő a maximalizált létszám, a többi osztályban a nemzeti köznevelési törvény által meghatározottak az irányadók, de a fenntartó ettől eltérhet.

A tanórán kívüli foglalkozások szervezését a tanulók nagyobb közösségei (legalább 8 fő), a nevelőtestület, a szülői munkaközösség kezdeményezhetik.

A tantárgyi csoportbontások az osztálylétszámok ismeretében kerülnek meghatározásra. A csoportbontások történhetnek osztály vagy évfolyam szinten.

A tanítási órán kívüli foglalkozások

Az iskola – a tanórai foglalkozások mellett a tanulók érdeklődése, igényei, szükségletei, valamint az intézmény lehetőségeit figyelembevételével tanórán kívüli egyéb foglalkozásokat szervez.

Ezek lehetnek:

- szakkörök
- öntevékeny diákkörök
- versenyre felkészítő foglalkozások
- érettségire felkészítő foglalkozások
- korrepetálások
- fejlesztő foglalkozások
- egyéni mentorálások
- önkéntes közösségi szolgálat
- fakultatív és nem fakultatív rendezvények
- iskolai ünnepélyek, megemlékezések
- projektek
- konzultációs foglalkozások
- tanulmányi versenyek, kulturális versenyek, sportversenyek

A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

- Választható tantárgy iskolánkban a 2. idegen nyelv, amelynek tanulása minden diák számára a 9. évfolyamtól felmenő rendben kötelező. A tanulók az iskola által a felvételi tájékoztatóban szereplő idegen nyelvek közül választhat.
- A választható fakultációs tantárgyak (11-12. évfolyam) esetében diákjainknak lehetőséget adunk, hogy megjelöljék, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni. Amennyiben a tantárgyfelosztás ezt lehetővé teszi, biztosítjuk a többség által megjelölt pedagógust a kurzus vezetésére. A választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az

értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

2.7. Választható érettségi vizsgatárgyak megnevezése

Az érettségi vizsgára való felkészítés és a jelentkezés szabályait az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Kormányrendelet szabályozza részletesen, melynek legfontosabb elemei a következők:

A középiskolának a tizenegyedik – tizenkettedik évfolyamon a kötelező vizsgatárgyból biztosítania kell, hogy a tanuló – választása szerint – mind a középszintű, mint az emelt szintű érettségi vizsgára fel tudjon készülni. A kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül a középiskola a helyi tantervében alapján az alábbi vizsgatárgyból biztosítja az emelt szintű érettségi vizsgára való felkészülést: lovári/beás, testnevelés, magyar nyelv és irodalom, történelem, nemzetiségi népismeret. Érettségi vizsga a tanulói jogviszony keretében, az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt abból a vizsgatárgyból tehető, amelynek a helyi tantervben meghatározott követelményeit az érettségi vizsgára jelentkező teljesítette, tudását osztályzatokkal értékelték, és ezt bizonyítvánnyal igazolni tudja.

A középszintű érettségi vizsga témakörei

Megtalálható az 1. sz. mellékletben.

2.8. A tanulmányi munka írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módjai

Általános alapelvek

- A tanuló értékelése és osztályozása legyen folyamatos és reális
- Dolgozat elmulasztása nem értékelhető osztályzattal
- Az osztályzatokat az osztályozást követően a tanulókkal minden esetben közölni kell
- A szaktanár személyes felelősséggel értékeli a tanuló teljesítményét
- Ha a tanuló minősítéshez nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű érdemjegy, akkor az osztályban tanítók testülete dönt az osztályozhatóságról, illetve osztályozó vizsgára való bocsátásáról

Az érdemjegyek és az osztályzatok megállapítása az ötfokozatú skálának megfelelően történik.

2.8.1. A számonkérés formái

Írásbeli számonkérés

- dolgozat (röpdolgozat, témazáró)
- házi feladat
- konkrét tanórai tevékenység értékelése

Az írásbeli dolgozatok ajánlott értékelés

- elégtelen: 0-39%
- elégséges: 40-54%
- közepes: 55-69%
- jó: 70-84%
- jeles: 85-100%

Szóbeli számonkérés

- szóbeli felelet
- kiselőadások
- házi feladat
- konkrét tanórai tevékenység értékelése

Gyakorlati tevékenységek számonkérése

- konkrét tanórai tevékenységek
- produktum elkészítése
- bemutatás

Féléves vizsgák

- Az iskola tanulói féléves vizsgát tesznek.
- Egy vizsgaidőszakban két tárgyból (előkészítő évfolyamon 1 tantárgyból) szóbeli + matematikai tantárgyból írásban kell vizsgázniuk a tanulóknak. A vizsgatárgyakat legkésőbb az augusztusi tanévnyitó értekezleten tárgyalja meg a tantestület.
- A vizsgák pontos idejét a tanév rendje című dokumentum tartalmazza, amit – az adott tanév vizsgáival együtt – az osztályfőnök ismertet meg a tanulókkal.
- A vizsgák szóbeli vizsgák, kéttagú bizottság előtt teljesíti a tanuló az érvényben lévő jogszabályok szerint.
- A féléves vizsga érdemjegye két témazáró érdemjegyének felel meg az osztályzat megállapításánál.

A próbaérettségi értékelése a mindenkori érettségi vizsga szabályai szerint történik.

Az érdemjegyek kívánatos száma

- A témakörből írt nagydolgozaton vagy témazáró dolgozaton kívül legalább még egy kisebb anyagrészből szerzett jegy kívánatos.
- A félévi osztályzat megállapításához a heti óraszámnál legalább eggyel nagyobb számú érdemjegy kell.

A tanulók értékelése

A tanulók formatív értékelése a szaktanárok és a nevelőtestület feladata. A szaktanárok rendszeresen mérik a tanulók teljesítményét, és osztályzatokkal értékelik azt. Általánosan elvárható, hogy a tanuló rendelkezék egy félévben a heti óraszám + 1 osztályzattal.

A rendszeres osztályozás egyik feladata a tanulási hibák és hiányosságok feltárása, amely lehetővé teszi a javítást és pótlást. A másik fontos célja a tanuló, a tantestület és szülő tájékoztatása az elért eredményekről. Összességében a formatív értékeléssel az iskola a nevelés folyamatát kívánja szabályozni.

A pedagógiai értékeléshez szükséges adatokat különböző módszerek segítségével gyűjtjük össze, például feleltetéssel, megfigyeléssel, feladatlapos felméréssel. Az írásbeli feladatok kapcsolódnak az adott tananyaghoz. Egy-egy fejezet lezárását rendszerint írásbeli számonkérés követi. A tanulónak joga van a megírt, és két héten belül kijavított dolgozatát megtekinteni. Az iskola pedagógusai lehetőséget adnak, hogy az adott érdemjegyről tájékoztatást kérjen a tanuló.

A lezáró-minősítő értékelést a tanulási folyamat nevezetes szakaszainak befejezésekor alkalmazzuk (tanítási témák vége). A minősítő értékelés során globális képet adunk a tanulóról; arról,

hogyan egy-egy tanulási periódus végén milyen mértékben tett eleget a neveltségi és tanulmányi követelményeknek.

Legfontosabb szummatív aktusok.

- évközi osztályozás
- negyedéves jegy
- félévi értesítő
- év végi bizonyítvány
- érettségi vizsga

A minősítő értékelés sajátos eszközét jelenti kialakult gyakorlatunk és nevelési elveink szerint az osztályfőnök dicsérő-elmarasztaló rendszere. Ennek az értékelési rendszernek az elemeit az intézmény szervezeti és működési szabályzata tartalmazza. Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy bizonyos esetektől eltekintve (hiányzások szankcionálása, versenyek jutalmazása) a konkrét intézkedéskor döntő szerepe van az osztályfőnök pedagógiai koncepciójának, pedagógia elveinek, következetességének, személyiségének.

A jutalmazások és elmarasztalások iránt támasztott követelményeink:

- megfontoltan, de a szükséges esetekben késedelem nélkül alkalmazzuk azokat
- mindig személyre szabottak legyenek
- szigorúan következetesek legyenek
- vegyék figyelembe az általa kiváltható hatásokat
- a fentiek szerint a várható leghatékonyabb eszközt alkalmazzuk

A szóbeli feleleteket, mint a beszámoltatás alapvető módját rendszeresen alkalmazzuk. A szóbeli feleletekre elsősorban egy-egy tanítási órára történő tanulói felkészülés mértékének és hatékonyságának ellenőrzésére alkalmazzuk, de lehetőség van a néhány órával korábban tanult tananyag szóbeli számonkérésére is. Szóbeli számonkérési forma alkalmazható egy-egy fejezet összefoglalása, áttekintése alkalmával akkor, ha házi feladatként a nagyobb egység átismétlését kapták a tanulók. Nem feleltethető szóban a tanuló egy-egy nagyobb fejezet teljes anyagából a témakör összefoglalása, a fejezet átismétlésével történő tanulói felkészülés biztosítása nélkül.

Gyakorlati beszámoltatásra kerülhet sor a testnevelés, a rajz, ének és a művészetek tantárgyának esetében. A gyakorlati beszámoltatás a tanuló által az iskolai oktatás és az otthoni felkészülés alatt megszerzett gyakorlati feladatok teljesítési szintjének értékelését, a tanuló osztályozását célozza.

Érdemjegyek beírása az e-naplóba a tanár feladata.

- szóbeli feleletet esetén aznap,
- az írásbeli dolgozatok esetén a kiosztás napján.

2.9. Magatartás és szorgalom ellenőrzése, értékelése, jutalmazása

A magatartás és szorgalom jegyeket az osztályfőnök és a kollégiumi nevelő határozza meg az osztályban tanító tanárok beleegyezésével.

2.9.1. A tanuló magatartásának ellenőrzése, értékelése, jutalmazás

Példás a tanuló magatartása, ha

- az iskola közösségeiben kezdeményező vagy kiemelkedő munkát végez
- szavai és tettei összhangban vannak a tanulói jogokkal és kötelességekkel
- az iskolában és az iskolán kívül példamutatóan, a Házirend előírásai szerint viselkedik
- az egész tanévben nincs igazolatlan óra mulasztása

Jó a tanuló magatartása, ha

- az iskolai közösségi munkában részt vesz és a vállalt feladatokat a legjobb tehetsége szerint, becsülettel teljesíti
- a Házirend előírásait az iskolában általában megtartja
- a tanév folyamán legfeljebb osztályfőnöki figyelmeztetésben részesült, és az egész tanévben legfeljebb 3 igazolatlan óra mulasztása volt

Változó a tanuló magatartása, ha

- igyekszik magát kivonni a közösségi munkából és a rábízott feladatokat vonakodva, képességeinek nem megfelelő színvonalon hajtja végre
- szavaiban, tetteiben gyakran hiányzik a tanulói jogok és kötelességek összhangja
- A házirend utasításait az iskolában és az iskolán kívül gyakran megszegi
- a tanév folyamán osztályfőnöki intésben részesült és az egész tanévben 4 – 7 igazolatlan óra mulasztása volt

Rossz a tanuló magatartása, ha

- közösségi munkát külön felszólításra sem végez, a kapott feladatokat tudatos hanyagsággal nem teljesíti
- a tanulói jogok és kötelességek egységének tudatos és sorozatos megbontásával tanuló társainak rossz példát mutat
- a Házirend előírásait többszöri figyelmeztetés ellenére tudatosan megsérti
- a tanévben megrovása vagy ennél súlyosabb fegyelmi büntetése volt, vagy az egész tanévben 10-nél több órát mulasztott igazolatlanul
- ha ellene fegyelmi határozat született

2.9.2. A tanuló szorgalmának minősítése

Példás a tanuló szorgalma, ha

- a tanulmányi munkához való viszonya kifogástalan és példamutató, tanulmányi eredménye és teljesítménye a valódi képességeivel teljes összhangban van
- kötelességtudata a tanítási órákra való felkészülésben és az önképzésben példamutató, szóbeli és írásbeli feladatait önállóan, rendszeresen és pontosan teljesíti, a tanítási óra

menetébe aktívan bekapcsolódik, szükség esetén elfogadja a tanulmányi támogatást és társait is segíti a tanulásban

Jó a tanuló szorgalma, ha

- a tanuláshoz való viszonya jó, önképzésre általában gondot fordít, de tanulmányi teljesítménye valamivel képességei alatt van
- iskolai és otthoni tanulmányi munkáját elvégzi, de a folyamatos és rendszeres felkészülést néha elhanyagolja, a tanítási órán nem mindig aktív

Változó a tanuló szorgalma, ha

- a tanulmányi munkát vonakodva, csak ismételt figyelmeztetésre végzi el, tanulmányi eredménye képességeihez mérten feltűnően alacsony
- kötelességtudata az órákra való felkészülésben nem megfelelő, szóbeli és írásbeli feladatait rendszertelenül, felületesen teljesíti, a tanítási órán általában passzív és figyelmetlen
- csekély erőfeszítést fejt ki tanulmányi teljesítményének javítására és a felajánlott segítséget sem fogadja el

Hanyag a tanuló szorgalma, ha

- a tanulmányi munkájában teljesen megbízhatatlan és felelőtlen, képességeihez mérten rendkívül gyenge tanulmányi eredményt ér el
- tanulmányi kötelességét szándékosan és folyamatosan elmulasztja
- legalább egy tárgyból elégtelen a félévi, vagy az év végi jegye

2.10. A tanulók jutalmazásának elvei és formái

A tanulót jutalmazni lehet, ha

- a tanórákon, foglalkozásokon a tananyag feldolgozásában időlegesen vagy rendszeresen kiemelkedő szorgalmat tanúsít, vagy átlagon felüli eredményt ér el
- különböző tanulóközösségek (Diákönkormányzat, osztályközösség, szakkör, diákkör, sportkör) munkájában példamutató módon viselkedik és tevékenykedik
- az iskola nevelési és oktatási feladataiban és hagyományainak megőrzésében (jó tanulmányi eredmény, ünnepélyeken való szereplés, iskolai és iskolán kívüli versenyeken való helytállás, az iskola önkéntes szépítése, karbantartása) odaadó és feltűnően hasznos tevékenységet fejt ki
- az intézmény jó hírnevét öregbíti (városi, megyei, országos tanulmányi, közismereti, műveltségi versenyeken eredményesen helytáll)

A jutalmazás fokozatai

- Írásbeli szaktanári dicséret kiemelkedő tantárgyi munkáért vagy közösségi munkáért a nevelőtestület, a szaktanár, vagy a diákönkormányzat felnőtt vezetője adhat.
- Írásbeli nevelői dicséretet kiemelkedő közösségi munkáért vagy egyszeri nagy feladat elvégzéséért a kollégiumi nevelő adhat
- Osztályfőnöki dicséretet a nevelőtestület tagjainak vagy a tanulóközösség javaslata alapján az osztályfőnök adhat iskolai versenyeken, műsorokban való részvételért illetve eredményért.
- Csoportvezetői dicséretet a saját csoportja tagjainak a csoportnevelő adhat a kollégiumi nevelő/pedagógiai asszisztens vagy a csoport javaslata alapján.
- Igazgatói dicséretet az osztály, illetve az iskolaközösség érdekében végzett munkáért, vagy a tanév során tanúsított kiemelkedő tanulmányi teljesítményért, megyei, országos versenyen való részvételért az osztályfőnök javaslata alapján az igazgató adhat.

- Kollégium vezetői dicséretet a kollégium, a csoport, illetve a kollégiumi közösség érdekében végzett munkáért, vagy a tanév során tanúsított kiemelkedő tanulmányi, közösségi teljesítményért, megyei, országos versenyen való részvételért a csoportnevelő javaslata alapján is adhat a kollégiumvezető.
- Tantestületi dicséret: a tanév végén adható a tantestület javaslata alapján kiemelkedő tanulmányi teljesítményért, megyei, országos versenyen elért helyezéért, kulturális, sporteredményért.

A jutalmazás formái

- oklevél
- könyvjutalom
- tárgyjutalom
- pénzjutalom

A Gandhi-díj

- Minden tanév végén az érettségi előtt álló évfolyam tanulói közül egy (kivételes esetben 2-3) tanuló részesülhet Gandhi-díjban
- A díj oklevélből és anyagi juttatásból áll. Az anyagi juttatás mértékéről és formájáról a nevelőtestület dönt, de ennek mértéke nem lehet kevesebb, mint a mindenkori minimálbér harminc százaléka.

A díj elnyerésének feltétele

- Négy éven keresztül kiemelkedő tanulmányi eredmény: a 9 – 12. évfolyamon az év végi tanulmányi eredmény átlaga 4,5-nél magasabb.

2.11. A magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló magasabb évfolyamra lép, ha az évfolyam követelményeit minden tantárgyból – legalább elégséges osztályzattal, vagy szöveges értékelés esetén megfelelt, részt vett minősítéssel – a szorgalmi időszakban rendszeren, osztályozó vizsgán vagy különbözeti vizsgán teljesítette.

Nem léphet tovább az a tanuló, aki valamelyik tantárgy követelményrendszerét – neki felróható vagy fel nem róható okokból – nem teljesítette.

Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Abban az esetben, ha az adott osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület megkéri az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról, és indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi jegyek alapján a tanuló javára módosítja.

2.12. A gyerekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések körébe tartoznak, a szociális hátrányok enyhítését szolgáló juttatások, pedagógiai, kulturális jellegű támogatási formák, tevékenységek, illetve a személyes gondoskodást nyújtó támogatás.

2.12.1. Szociális támogatási formák

- Étkezési térítési díj differenciáltan történő megállapítása a családok szociális helyzetének figyelembevételével

- Hétvégi hazautazások támogatása (útiköltség támogatása – kollégium jogköréhez rendelve)
- Helyi bérlet
- Természetbeni juttatások (ruházat, lábbeli)
- Ingyenes részvétel biztosítása (tanulmányi kirándulás, színház-, mozi- és hangverseny látogatás, jégpálya, uszoda)
- Tankönyvek kölcsönzése, azok megvásárlása helyett (tankönyvtámogatás)
- A hátrányos helyzetű és/vagy cigány tanulók középfokú tanulmányaiban, ösztöndíj formájában segítséget nyújthat az Útravaló – Macika Ösztöndíjprogram.
- Egyéni szponzorálás, alapítványi támogatás
- Arany János Kollégiumi program (tanulmányi ösztöndíj, térítési díj mentesség, helyi bérlet, ingyenes hazautazás, személygépkocsi vezetési jogosítvány megszerzésének támogatása programok, rendezvények...)

2.12.2. Tanulmányi eredményektől függő támogatások

- Tanulmányi ösztöndíj
- Nyelvvizsga térítési díj támogatása

2.12.3. Személyes gondoskodást nyújtó támogatás (alanyi jogon járó)

A tanulók szociális munkás által nyújtott egyéni konzultáción, tanácsadáson vehetnek részt annak érdekében, hogy problémáik ne akadályozzák őket iskolai előmenetelükben. A szociális munkás, alapvetően preventív tevékenységet végez a szociális kapcsolataik és társadalmi integrációjuk javításával azért, hogy a tanulók képességeiknek, lehetőségeiknek kibontakoztatását segítse.

2.12.4. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenységek

Az iskola gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatait alapvetően meghatározza az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, valamint a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatokat az intézmény által alkalmazott főállású iskolapszichológus, és rész munkaidős szociális munkás látja el. Az iskolai szociális munkás összefogja és koordinálja az iskola gyermekvédelmi munkáját. Figyelemmel kíséri a tanulókat, elősegíti a fejlődésüket veszélyeztető okok feltárását, felismerését. A szociális munkás az intézmény nevelőtestületével együttműködve, erőfeszítéseket tesz a tanulókat veszélyeztető tényezők megelőzése, illetve megszüntetése érdekében.

2.13. Javaslat az osztályfőnöki órák munkatervéhez

Az osztályfőnöki óra

- Az osztályfőnöki munka tengelyében az osztályfőnöki óra áll.
- Az osztályfőnöki órákon sajátos rendszerező, szintetizáló módszerrel kerül sor a tanulók nevelésében szerepet játszó nevelési tartalmak, témakörök feldolgozására.
- A témakörök tartalmazza a személyiségfejlesztésének mindazokat a mozzanatait, amelyek a helyi tanterv alapján a nevelőmunkában elengedhetetlenek.

A nevelési témák lehetnek

- Kötöttek (a tantervben meghatározottak)

- Aktuális eseményekhez kapcsolódók

Az osztályfőnöki órán törekednünk kell olyan légkör kialakítására, amely feloldja a tanulóiban lévő gátlásokat, segíti őket abban, hogy őszintén nyilatkozzanak meg. Legyen a helyes vitakultúra kialakításának gyakorlóterepe. Legyenek a kommunikáció, a kreativitás, a tolerancia, az önismeret, a társismeret, valamint az együttműködés és konfliktuskezelés fejlesztésének szinterei. Fontos az elfogadó, játékos légkör. Előtérben a tanulók részvétele álljon.

Az osztályfőnök feladata a hátrányos helyzetű tanulók beilleszkedésének elősegítésében:

- Törekedjen a sztereotipizálás elkerülésére és a tanulók egyéni készségeinek és képességeinek feltárására. (Konkrétan ennek a tanulónak miben tudok segíteni.)
- Segítse elő a tanulók szociális helyzetének figyelembevételével a tanulás lehetőségét. Alkalmazzon prevenciós technikákat a másodlagos sérülések elkerülésére.
- Tartsa szem előtt a tanulók, különösen a hátrányos helyzetű tanulók sokszínű motiválását. A tanulók gyengén teljesítésének az oka zömében nem a képességek, hanem a tanulás iránti érdeklődés hiánya. A szülői biztatás nélkülözése, megfelelő modell hiánya, alacsony igény szint vagy állandó sikertelenség a probléma forrása.
- Fő feladat a tanulás iránti érdeklődés felkeltése és fenntartása.

A tanulók motiválásában az osztályfőnöknek jelentős szerepe van a szaktanárokkal karöltve.

Néhány módszer a tanulók motiválására:

- Csoportképzés: hasonló képesség, vagy érdeklődés alapján csoportokba osztott tanulók feladat elé állítása.
- Önként jelentkezés: az aktuálisan alulmotivált tanulók számára vonzó, de fejlesztő hatású feladat keresése. „Testre szabottan” kínált feladatok.
- Szerződés-kötés: tanár és diák megállapodása arra vonatkozóan, hogy milyen munkáért, milyen jutalom jár.
- Játék- és szimulációs programok: általában interaktív feladatok, főleg a hagyományosan unalmasnak bizonyuló gyakorlás motiválására használhatók.
- Egyéni haladást biztosító, programozott tankönyvek.
- Felmérés és érdemjegyek: a tanulás motiválása szempontjából nem annyira az érdemjegy fontos, hanem, hogy mire kapta.
- Dicséret és bátorítás: a kívánt viselkedés megerősítésével a szóban forgó viselkedés gyakorisága növelhető.
- Indoklás: az adott feladattal vagy követelménnyel mi a célunk, miért kell teljesíteni. Az indoklás a jó tanár – diák kapcsolatot is elősegíti, amivel a diákok tapasztalják, hogy partnernek tekintjük őket.
- Segítség felajánlása: biztonságérzetet nyújt, főleg azok számára, akik szoronganak a feladatoktól, bizonytalanok képességeikben.
- A másság elfogadása.
- A jutalmazás előnyben részesítése: a pozitív megerősítés jóval előnyösebb a motivációkra nézve.

NEVELÉSI TÉMAKÖRÖK – TÉMÁK

	Témakör	Tartalom	Ajánlott irodalom
1.	Énképünk	• Az élet értelméről (megvásárolható boldogság – értelmes élet)	Szilágyi Kata: Értékválasztás,

		• Milyenek az emberek? Jók, vagy rosszak? • Milyen vagyok én? Saját címer. • Milyennek látunk másokat? • Ilyen szeretnék lenni. • Erkölcsi tulajdonságaink. • Önnevelés – önmegvalósítás.	értékközvetítés a pedagógus pályán Vekerdy Tamás: Honnan hová? Kozáki Béla: Moralitás, jellemfejlesztés Nagy Katalin: Igazságos, becsületes, bátor Dévai Margit: Énképpkorrekció önismereti játékmódszerrel a serdülőkorban Mohás Livia: Mit tudsz önmagadról? Kósáné Ormai Vera: Személyiségfejlesztő játékok Varga – Gönczi – Pintér: Önismereti játékok gyűjteménye
2.	Feszültségoldás	• A fiatalok egymás közötti konfliktusai – Konfliktusok az osztályban • Konfliktusok a pedagógusok és a diákok között • Az erőszakmentes konfliktuskezelés • Önbecsülés, mások megbecsülése • Készség a meghallgatásra, megértésre, beleérzés képessége • Önérvényesítés konfliktus és erőszak nélkül • Együttműködés: bizalomépítés, csoportos döntések • Fiúk és lányok interakciói • Lányok és fiúk konfliktusmagatartása	Jamie Valke: Feszültségoldás az iskolában (Játékok és gyakorlatok) Kósáné Ormai Vera: Személyiségfejlesztő játékok (Együttműködés, konfliktuskezelés)
3.	Egészségünk védelme	• Az emberi test felépítése, védelme • Az egészséges ember – a beteg ember • Egészséges életmód • Testkultúra – napirend – pihenés – alvás – táplálkozás • Káros szenvedélyek	Nagy Egészségkönyv (Kossuth – Medicina) Popper Péter: A belső utak könyve Hárdi István: A lélek egészségvédelme Suzie Hayman: Együttélés egy tinédzserrel

		• Dohányzás – alkoholizálás – kábítószer • A nemi érés – a pubertás • Nemi betegségek - AIDS	Nagy G. – Lovas P.: A kábítószer világa Polcz Alaine: A halál iskolája Rácz József: A drogfogasztó magatartás Vabrik László: A bódulat csapdájában Az AIDS ábécéje (film) Végzetes diagnózis (film)
4.	A családi élet harmóniája	• A család szerepe – konfliktusok – megoldások • A szülők • Az anya szerepe a családban • A nagyszülők – az öregek • Szerelem • Szexualitás • Házasság • Válás • A csonka család • Egyedül • A barátság • Család és iskola	Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavar Ágai Ágnes: Kamaszságok Czeizel Endre: Ki viszi át a szerelmet Fromm, E.: A szeretet művészete Géraldy, Paul: Szerelmesek kalauza Ranschburg Jenő: A nő és a férfi Dowel, Josh Mc. szerk.: Fiatalok szerelmi élete Kiss Albert: Szexuálkultúra I-II Stoppard, Miriam: Tinilányok Könyve Buda Béla – Szilágyi Vilmos: Párválasztás Kon, I. szerk.: A barátság
5.	A tanulás – műveltségünk gyarapítása	• Mire való az iskola? • Iskola és világ • Hogyan tanulok? – tanulási szokások • Tanulást segítő módszerek • Műveltség – művelődés • Olvasáskultúra – könyvtár • Zenei kultúra • Az ízlés • Vitakultúránk	Oroszlány Péter: Könyv a tanulásról, Lusták könyve Rudnianski, Jaroslav: Hogyan tanuljak? Löwe, H.: Az élet tanulás Margittay Sándor: Hogyan tanuljunk? Pólya György: A problémamegoldás iskolája Weis, D.H.: Hogyan fejlesszük memóriánkat? Kugellmann, Walter F.: Megtanulok tanulni Erőss László – Haus Löwe: Az iskolai kudarcokról
6.	A szabadidő igényes eltöltése	• Menjünk a szabadba! • Sportoljunk! • Menjünk múzeumba! • A zenéről – a táncról	Magyarországi kirándulások Takács Ferenc: Ép testben

		Hobbi - szenvedély	Kounovszky, Nicholas: Testedzés és életöröm Gál György Sándor: Új operakalauz Ráth-Végh István: A könyv komédiája
7.	Munka-kultúránk	- A munka szerepe az ember életében - A nők és a munka - Pályaválasztás - Munkavállalás – hogyan dolgozzunk – munkabérek. - A munkanélküliség - A tudás folyamatos bővítése - Ügyintézés, mindennapi élet	Az új munka törvénykönyve és magyarázata Dunckel, J.: Üzleti illemkódex Juhász Ágnes: Továbbképzési, átképzési lehetőségek Sík Csaba: Mindenkori mesterek
8.	Környezet-kultúra – az ember és a természet harmonikus kapcsolata	- Az ember a természet része - A vízszennyezésről - A talajszennyezésről - A légszennyezésről - A sugárszennyezésről - A zaj – és fényszennyezés – DICÓK - A fák és erdők szerepe - A hulladékok elhelyezésének problémái - Társadalmi törekvések a természeti értékek megóvására (Nemzeti Parkok, nemzetközi összefogás, környezetvédők)	Zobory Erzsébet: Ember és környezettan Konrad Lorenz: Az emberiség nyolc halálos bűne Lester, R.: A világ helyzete Juhász Nagy Pál: Természet és ember, Humánökológia Sebeők János: Lázadó bioszféra Szent-Györgyi Albert: Az örült majom Mikusné Nádainé Magda: Barátunk az erdő Widdowson, John: Egyetlen földünk van
9.	Hazánk és a nagyvilág, nemzetiségek, identitás	- Ország – haza – nemzet - Kisebbségek, identitás - A magyar diaszpóra – MVSZ - Az ENSZ - Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata - Az EU - Az Európa Tanács - A NATO	Balázs Gy. – Szelényi K.: Magyarok Glatz Ferenc: Magyarok Európában I-III Nagy Ferenc: Magyarok a természettudomány és technika történetében
10.	Viselkedéskultúra	- Határok (távolságtartás – testbeszéd) - Bocsánatkérés - Bemutatkozás - Megszólítások - Telefon - Rágógumi - Öltözködés - Az asztal körül – az étterem	Junge, Wolf: Nagy illemkódex Kovács – Osvát: Vidám illemtan Ottlin Károly: Protokoll, Protokoll plusz

		• Ünnepi alkalmak • A tánc • A közlekedés	
11.	Jövőkép - pályaorientáció	• Múltunk és jelenünk • Egyéni jövőképünk • Pályaorientáció • Pályaválasztási érettség előkészítése és kialakítása • Pályaválasztási döntés előkészítése • A választott pályára való felkészítés, a hivatástudat kialakítása • Segítségnyújtás a választott pályán történő beilleszkedés megalapozásához, a pályaszocializációhoz • Az esetleges pályakorrekcióra felkészítés	

2.14. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

Az iskola a mindennapos testnevelést a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CX. törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezi meg.

Ennek alapján pedagógiai programunk heti öt testnevelés órát tartalmaz.

- A külső szakosztályokba igazolt, versenyszerűen sportoló tanulók számára a szakosztályban történő sportolással – a köznevelési törvényben meghatározott tartalommal beszerzett igazolás benyújtásával

2.14.1. A tanulók fizikai állapotának mérése

A mérések célja

A tanulók fizikai teljesítményének és a fejlődésének megítélése, korosztályos átlaggal történő összehasonlítása, valamint az oktató – nevelő munka eredményeinek, hiányosságainak a felmérése.

Nkt „80. § (9) Az iskola az oktatásért felelős miniszternek a tanév rendjéről szóló rendeletében meghatározott mérési időszakban, tanévenként megszervezi – a felnőttoktatásban és az 1-4. évfolyamon tanulók kivételével – a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát azokon az évfolyamokon, ahol a testnevelés tantárgy tanítása folyik. Az érintett tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát az iskolai testnevelés tantárgyat tanító pedagógus végzi. A mérés megszervezésére a (2) – (8) bekezdésében foglaltak alkalmazandók”

Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt (NETFIT)

NETFIT® program küldetése, hogy népszerűsítése és tudatosítása az élethosszig tartó fizikai aktivitás jelentőségét és az egészségtudatos életvezetés értékeit az iskoláskorú diákok, családjaik és a köznevelés szereplői körében.

- szoftver, mérési azonosító generátor, online adatkezelő rendszer
- a fizikai állapot új mérés eszköze
- bevezetése a 2014/15-ös tanévtől
- eredmények részletes információt szolgáltatnak a tanulók fizikai, fittségi állapotáról a:
  - o tanuló
  - o szülő
  - o testnevelő részére.

A tesztrendszer sztenderdjei a következő mért paraméterek alapján kerülnek meghatározásra:

- kardiovaszkuláris fittség (aerob kapacitás)
- vázizom funkcionális fittség (izomerő, erő állóképesség, hajlékonyság)
- testszövettel (testzsírszázalék, testtömegindex)

A NETFIT® fittségmérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak.

- Testösszetétel és tápláltsági profil: Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)

Testmagasság mérése

Testzsírszázalék – mérése – testzsírszázalék

- Aerob fittség (állóképességi) profil:

Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás

- Vázizomzat fittségi profil:

Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő – állóképessége

Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága

Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje

Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje

Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

- Hajlékonysági profil:

Hajlékonysági teszt – térdhajlító izmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

A NETFIT mellett tavasszal az alábbi méréseket végezzük:

Tesztek:

- COOPER teszt (12 perc/táv)

(az aerob állóképesség mérése érdekében alkalmazott mérőeszköz)

- Hanyattfekvésből felülés térdérintéssel kifáradásig (db)

(csípőhajlító és a hasizmok erőállóképességének mérése)

- Tömött labda kétkezes dobása hátra (3 kg lányok / 4 kg fiúk) (cm)

(váll és hasizmok gyorsasági erejének mérése)

- Labdapasszolás falra (db/perc)

(karizmok gyorsasági állóképességének mérése)

- Ugrókötel (páros láb db/perc) vagy Négyütemű fekvőtámasz (db/perc)

(alsó végtag dinamikus erejének mérése)

2.15. Az otthoni, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

2.15.1. A házi feladatok kitűzésének elvei és gyakorlata

A „házi feladat” céljai

- Újra feldolgozni, elmélyíteni, rögzíteni az órán tanultakat
- A tantárgyhoz kapcsolódó alapkészségek fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódó információk bővítése (internet és könyvtárhasználat)
- A tanórai munka előkészítése, segítség a tanórai munkához
- A tanulók problémamegoldó képességének fejlesztése
- A tanulói tevékenység javítása
- A tanulási technikák kiépítése
- A rendszeres, önálló munkavégzés fejlesztése
- A tanuló reális önismeretének élménye saját tanulási képességeiről
- Önálló kutatómunka, alkotómunka végzése valamely témában

A házi feladat adás alapelvei

- Ha a fenti célok egyikét sem szolgálja, nem adunk házi feladatot.
- A tanulásra fordított idő a tanórán kívül felkészülésben növeli az oktatás eredményességét, ezért rendszerességét fontosnak tartjuk.
- A feladat kapcsolódjon az órai munkához, a tantárgyi követelményrendszerhez.
- Fontos, hogy ez a feladat sikeresen megoldható legyen a tanulók számára, ezért az önálló tanulási képességet tanórán fejlesztjük. Az elsajátítottak begyakorlását, és a következő tanóra előkészítését szolgálja.
- A pedagógus éljen a differenciálás lehetőségével a szóbeli és az írásbeli feladatok kijelölésekor, figyelembe véve a diákok életkorát, az adottságait, az általános képességeket, az eddig elsajátított tudást az előírt szóbeli és írásbeli feladatok adásánál.
- Csak olyan feladat adható kötelező jelleggel, amelyek megoldására valamennyi tanuló képes. Ha ez a csoport heterogén tudásszintje miatt nem lehetséges, akkor célszerű a feladatokat differenciáltan kiadni.
- A szaktanár adhat fel úgynevezett szorgalmi, alkotó és kreatív házi feladatot is.
- A házi feladat meghatározásához a tanórán elegendő időt kell hagyni, hogy a tanulók tudomásul vegyék, feljegyezzék és megértsék azt.
- A házi feladatot mindig részben, vagy teljesen (minden diákra, illetve feladatra vonatkozóan) ellenőrizni kell.
- A tanulókat tájékoztatjuk a házi feladat elkészítésének (írásbeli, szóbeli) szabályairól, illetve a mulasztás következményeiről.

A házi feladat korlátai, mennyiségének elvei

- A házi feladat nem lehet büntető jellegű.
- A házi feladat nem lehet a tanórán elmaradt tananyag befejezésének eszköze.
- A szóbeli és az írásbeli házi feladat együttes mennyisége nem lehet túlzó. (Tantárgyanként a két tanítási nap közötti feladatok 30-40 perc alatt elvégezhetőek legyenek.)
- Nagyobb szünet előtt annyi házi feladat adható, amennyit általában egy tanórára kapnak a diákok.
- Kutatómunkára, kiselőadásra, házi dolgozatra, memoriterekre való felkészülést hosszabb határidővel (1-2 hét), a tanulók egyéb kötelezettségeire tekintettel kell megállapítani.
- A kötelező olvasmányok olvasására előző tanév végén, valamint a feldolgozás előtt hívjuk föl a tanulók figyelmét úgy, hogy a tanulók képességeit figyelembe véve elegendő idő legyen a feladat teljesítésére.
- Amennyiben a tanuló az iskola képviselőjében, az iskola Pedagógiai Programjában, vagy az éves munkatervben szereplő rendezvényen részt vesz, kérésére a pedagógus tekintszen el a feladatadástól, illetve annak számonkérésétől.
- A tantervi anyagot meghaladó mennyiségű vagy mélységű ismereteket kívánó feladatokat (pl. versenyfeladatok) csak annak a diáknak lehet kötelező, aki a versenyzést, illetve az önálló kutató vagy más jellegű alkotó munkát önként vállalta.

A házi feladat értékelése

- Az el nem készített, illetve hibás, hiányos házi feladat értékelésekor különbséget kell tenni a mulasztás okai szerint.
- Meg kell adni a tanulónak a házi feladat pótlásának lehetőségét, ha önhibáján kívül mulasztotta azt el.
- A hanyagságból elmulasztott írásbeli feladat értékelhető elégtelennel.
- A házi feladat tantárgytól, feladattól függően az előre megbeszélt értékelési rendben és osztályzattal minősíthető.
- Az önálló kutatómunkát, a kötelező tananyagon kívüli ismereteket kívánó, valamint a szorgalmi feladatok elvégzését – a befektetett munka arányában – jutalmazni kell.

A kollégium szerepe a tanórán kívüli felkészülésben

- A kollégiumban a tanulók tanulják meg a helyes időbeosztást, a tanulás és írásbeli feladatok ellenőrzésének rendjét.
- Cél: az önellenőrzés, a hibátlan munkavégzés.
- Eszköz: egyéni, csoportos megbeszélés, tanulópárok alkalmazása, tanulási nehézségekkel küzdő tanulók segítése egyéni, vagy csoportos felzárkóztatással.
- Megfelelő szervezéssel és foglalkozás – vezetéssel biztosítani kell, hogy a tanulók másnapra felkészüljenek, az aktuális napon feladott házi feladatokat maradéktalanul elvégezzék. A foglalkozásokat vezető pedagógus segíti a szóbeli tanulást.
- A tanító tanárok (osztályfőnökök) rendszeres együttműködése elengedhetetlen a tanulmányi munkát segítő teendők egyeztetése szempontjából is.
- Biztosítani kell a tanulók arányos napi, heti terhelését figyelembe vevő, időben megszervezett és közzétett délutáni szabadidős tevékenységek szervezését, sport, tanulmányi, művészeti versenyeket, bemutatókat stb.

2.16. A kollégium sajátosságai

2.16.1. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei és feladatai

A tanulók életrendjének pedagógiai elvei

A diákok életrendjét a Házi rend szabályozza, melynek betartása a tanártól következtetességet, a tanulótól önfegyelmet igényel. Kiemelt figyelmet fordítunk a kötelező és a választható foglalkozások ütemezésére, szervezésére, a tervszerűsége és a rendszerelméletre.

- A diákok életkori sajátosságainak megfelelő egészséges életmód, életritmus kialakítása
- A kollégium tevékenységrendszerében az iskolai életrend figyelembevétele
- A szülők elvárásai, igényei
- Egyéni és közösségi érdekek összehangolása
- A napi tevékenységek helyes arányának megtalálása, biztosítása
- Magas színvonalú tárgyi és szellemi környezet biztosítása
- Helyes életmódminta közvetítése
- Nemzetiségi identitástudat erősítése

A tanulók fejlődését elősegítő tevékenység elvei

- Tanulói kompetenciafejlesztés minden tanuló számára
- Szükség esetén mérésekre alapozott tanulói kulcskompetenciák fejlesztése
- Hangsúlyozzuk az önismeret fontosságát, mivel hatékonyan csak az az ember fejlődhet, aki ismeri önmaga korlátait
- Átmenet- és szintéziskeresés a tantárgyi fejlődés és az általános tanulás között
- Egyoldalúság elutasítása – csak a szellemi vagy csak a fizikai fejlődés elvileg nem támogatott
- A „tanulás” egy életen át tartó folyamat

A tanuló tanulásának pedagógiai elvei

- Mindenkinek joga van a tanuláshoz, mely a tanuló egyéni felelőssége és alapvető kötelessége önmagával szemben
- A mindennapi iskolai felkészülés feltételeinek megteremtése
- Az iskola követelményrendszerének figyelembe vétele
- Az egyéni adottságok és igények figyelembe vétele
- A tanulók eredményeinek és képességeinek figyelembe vétele
- Az önálló tanulás elsajátítása

A tanulók pályaválasztását elősegítő tevékenység elvei

- Különösen fontosnak tartjuk a társadalmi esélyegyenlőség megteremtését
- Szükség esetén bármilyen eszközzel igyekszünk a rászoruló tanulóink szociális hátránykompenzációját megvalósítani, hogy a társadalmi pozíciók mindenki számára nyitottak legyenek
- Mindenki számára meg kell találni azt a társadalmi szerepet, amelyben hasznos lehet
- Önismeret nélkül nincs sikeres pályaválasztás
- A pályaválasztás stratégiai döntés, így előzetes ismeretek nélkül biztosan nincs siker
- Az életpályák – akár többször is – módosíthatók, alakíthatók
- Hiteles információt a megélt valóság ad

- A sikeres pályaválasztás alapja a belső motiváció, melynek felébresztése az egyik legfontosabb feladat

A tanulók önálló életvezését elősegítő tevékenység elvei

- A sokoldalúság érték
- Cselekedve könnyebb „tanulni”, mint magyarázatokból – gyakorlatiasság
- A családban vannak férfi és női szerepek – ezeket ismerni, tudni kell
- A munkahely nem csak a pénzről szól – szaktudás, egyéni felelősség
- A takarékoság, szorgalom, türelem, alázat és mértékletesség egyetemes emberi értékek, melyek kialakítására törekedni kell

A tanulók szabadideje szervezésének pedagógiai elvei

- A szabadidő biztosítása a tanulók számára
- A szabadidő hasznos eltöltése részben tervezett szerkezeti keretek közt
- A szabadidő eltöltése nyújtson kikapcsolódást, érzelmi – fizikai feltöltődést
- Minden tanulót érdekel valami, ért valamihez
- A szabadidős programok a tanulók igényei szerint szerveződnek
- A szabadidejével a tanuló – a jogi normák betartása mellett – rendelkezik
- Személyi és tárgyi feltételek biztosítása
- Többféle igény kielégítése
- Egyén és közösség érdekeinek összehangolása
- A mozgással, sporttal az egészséges életmóddal összefüggő tevékenységek támogatása

2.16.2. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A kiemelt figyelmet igénylő tanuló fogalma a Köznevelési törvény 4.§ 13. pontja szerint:

2.16.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

- **Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló**

A sajátos nevelési igényt szakértői bizottság állapítja meg. 2011. évi CXCV. törvény alapján sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus, spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló:

A különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciát mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő és SNI-s tanulókkal összefüggő pedagógiai feladataink

- Az okok feltárása: a család megismerése, a tanuló helye a családban, környezettanulmány.
- A szülők bevonása a nevelési problémák megoldásába, támogatni őket a megfelelő nevelési módszerek megismertetésével.
- Valamennyi nevelőkolléga bevonása a nevelési gondok megoldásába.
- Súlyosabb esetben szakember segítségének kérése (szociális munkás, fejlesztő pedagógus, pszichológus, stb.)
- Sajátos nevelési igényű tanulók esetében szoros együttműködés a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, szükség esetén más szakemberrel az osztályfőnök koordinálásával.
- A tanulóval való egyéni bánásmód, beszélgetések, személyre szabott, nevelő szándékú feladat adása.
- Különféle lehetőségek ajánlása a szabadidő hasznos eltöltésére.
- Fejlesztő pedagógus és pedagógiai asszisztens bevonása a munkába.

A pedagógus munkáját csak kölcsönös bizalom, tapintat, a személyiségjogok tiszteletben tartásával végezheti. Örömet, sikerélményt nyújtó feladatok adásával kell segítenünk, hogy magatartás zavaros tanulóink is elinduljanak az egészséges személyiségfejlődés útján.

SNI-s tanulók fejlesztésének célja, alapelvei és kiemelt feladatai, a fejlesztés célja és feladata

Az SNI-s tanulók nevelésének, oktatásának célja, hogy a sérülésből illetve valamely részképesség zavarából adódóan kialakult hátrányos következményeket segítsen csökkenteni vagy ellensúlyozni. Fontos feladat a képességek tervszerű fejlesztése, pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és feladattudat kialakítása a szakértői vélemény alapján.

Kiemelt feladat:

- Az egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- A kudarcűrő – képesség növelése
- Önállóságra nevelés

A fejlesztés alapelvei

- A tanulók egyéni és kiscsoportos fejlesztése megfelelő szakember bevonásával.
- A tanulók fejlesztése megfelelő foglalkozásokon illetve rehabilitációs célú órakeretben történik, egyéni fejlesztési terv alapján.

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesítheti:

- az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés, minősítés alól, és ehelyett szóveges értékelés, minősítés alkalmazását írja elő,
- a gyakorlati képzés kivételével egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól.

Az érettségi vizsgán a b) pont szerinti tárgyak helyett a tanuló – a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint – másik tantárgyat választhat.

A tanítás és tanulás szervezés keretei, formái

- fejlesztő illetve rehabilitációs célú foglalkozásokon, egyéni és kiscsoportos formában
- közösségben való fejlesztés: páros, csoport, kooperatív, differenciált foglalkoztatás
- szakkör
- könyvtárhasználat

- számítógép, internet használat
- gyógytestnevelés

A beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarok okai

- Magatartási zavarok adódhatnak a helytelen családi nevelésből. (Túlzott szigorúság vagy éppen engedékenyság, következetlenség, stb.)
- Mentális okok miatt is lehet a gyermeknek magatartási, tanulási zavara.
- Egyik legalapvetőbb ok a kudarc. A részképességzavar gyakran vezet oda, hogy a gyermek (nem tudván lépést tartani osztálytársaival) beilleszkedési nehézségekkel küzd.
- Súlyos beilleszkedési zavarhoz vezethet, ha a tanuló már többször osztályt ismétel, így nem a megfelelő korcsoportban tanul.
- Nevelési nehézség származhat abból is, ha a nevelők és a tanulók közötti viszony nem megfelelő.

A tanulók felzárkóztatását elősegítő pedagógiai tevékenységek elvei

- A lemaradó tanuló a felzárkózásra kötelezhető, ha lehetséges, mindez differenciált formában történjen
- A tanulási technikák megtanulhatók
- A lemaradás mértékének megállapításához az egyén képességei adnak alapot
- A gyengébb képességű tanulók fejlesztését önmaguk fejlődéséhez viszonyítottan kell szemlélni, értékelni és a célhoz vezető út során a részcélokat megállapítani
- A felzárkózáshoz elengedhetetlen a belső és a külső motivációs utak kiaknázása
- A felzárkóztatás belső igényből fakadjon
- A felzárkóztatás hatékonysága a kisebb csoportokban nagyobb
- Fontosnak tartjuk a személyes érintettség elvét
- A felzárkózáshoz állandó visszacsatolásokra, következetes értékelésre van szükség
- Az elkészített munkát dicsérjük, jutalmazzuk
- Az el nem készült munkát a lehetőségekhez mérten pótoljuk

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

- Esélyt teremtő nevelési és oktatási környezet kialakítása.
- A szociális helyzetükből és fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása.
- Befogadó szemlélet elterjesztése
- Intenzív bizalomra épülő kapcsolat kiépítése a pedagógus és a kudarcos diák között.
- Tanulási kudarcra bízott tanuló elfogadtatása a kortárs csoporttal.
- A tanulási kudarcos diák személyiségének alapos fejlesztése.
- A hátrányos helyzet, mint a tanulási kudarc egyik lehetséges okának figyelembe vétele a tanítás – tanulás folyamatában, számonkérésben.
- A speciális megsegítésre szoruló tanulók fejlesztő pedagógusa és az osztályban tanítók közötti aktív munkakapcsolat kialakítása.

A felzárkóztatást segítő lehetőségek, feladatok

- A tanulásmódszertan tanítása a szilenciumokon.
- IKT eszközök alkalmazása.
- A differenciált tanulásszervezés megszervezéséhez, egyénre szabott fejlesztéshez.
- Kooperatív tanulásszervezés alkalmazása
- Dramatizálás.
- Differenciált egyéni foglalkozás.
- Fejlesztő foglalkozás biztosítása.
- Korrepetálás lehetősége.

A tehetséggondozás

Biztatjuk és felkészítjük tanulóinkat a városi, körzeti, területi és országos vetélkedőkön való részvételre. Támogatjuk a levelező versenyeken való részvételt. Az elért eredmények publikálásával ösztönözzük a többi tehetséges tanulót is a megmérettetés vállalására. A könyvtár segítséget nyújt a felkészüléshez, ideális helyszíne a művészeti, tudományos szakköröknek, érdeklődési köröknek, verseny és felvételi előkészítőknél.

A tanulók tehetséggondozását elősegítő pedagógiai tevékenység elvei

- A tehetségkutatás hangsúlyozása, minden tanuló tehetséges valamiben
- A tudatos önfejlődés tervezett segítése
- A tehetség kibontakoztatás folyamatában a segítő pedagógus szerep vállalása
- Önálló tanulói innovációk felkarolása, támogatása
- A sokszínű, ingergazdag környezet kialakítása, amely segítheti a tehetség kibontakozását, a kreatív személyiségjegyek felerősítését
- Az információkhoz való tanulói hozzájutás kiemelkedő fontossága
- Az önálló, tanulói információfeldolgozásra való ösztönzés
- Világos fejlődési/továbbképzési alternatívák felmutatása a tehetség kibontakoztatásához

A tehetséggondozás módszerei, lehetőségei

- egyéni képességekhez igazodó tanulásszervezés
- választható foglalkozások, fakultációk
- tehetséggondozó szakkörök
- tanulmányi versenyek, ezekre előkészítő foglalkozások
- levelező versenyek
- kulturális rendezvények látogatása
- sportversenyek
- művelődési intézmények látogatása
- sportegyesületek bevonása a tehetséggondozásba
- iskolai könyvtár

A Gandhi Gimnáziumban jelentős számban találhatók mind tehetséges, mind tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók, ezért a tehetséggondozás és a felzárkóztatás céljából is célszerű differenciált tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

Individuális tanulás:

Valamennyi gyermek számára biztosítja az egyedi haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség- és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.

Projekt módszer:

Ez az a módszer, amely összefoglalja mindazt a sok-sok módszert és eszközt, amelyek külön-külön is nagyon sokat segítenek a gyerekek sikeres tanulásában. A projekt a diákok érdeklődésére épít. A projekt komplex fejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást, az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt. Jól alkalmazható a tananyagok szabad értelmezésében, és élvezetessé teszi a felkészülést a másnapi órákra.

2.16.3. Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának megvalósítása

A kollégiumokban folyó oktató-nevelő munka tartalmát a kollégiumi nevelés országos alapprogramja határozza meg. Ehhez illeszkedik az Arany János Kollégiumi Program és az Arany János Tehetséggondozó Program Kollégiumi tevékenység- és foglalkozásrendszere is.

Az alapprogram végrehajtásához szükséges kötelező foglalkozások éves óraszámja:

TÉMAKÖR	Évfolyamok					CÉL
	1-8.	9.	10.	11.	12.	
A tanulás tanítása	4	3	2	2	2	Ismeretszerzés a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket.
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	2	1	Az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint ezeknek a normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	2	1	Az iskolai tanulmányokra alapozva, a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományainak megismerése.
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	1	2	2	2	1	A demokratikus jogállam működésének, az abban való állampolgári részvételnek megértése.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1	Az önismeret gazdag és szilárd, elméleti és tapasztalati alapjainak kialakulása.
A családi életre nevelés	1	1	2	2	3	Harmonikus családi minták, értékek közvetítése a felelős párkapcsolat kialakításához, és a családi életben felmerülő konfliktusok kezeléséhez.
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2	A helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek megismerésére és alkalmazására való nevelés.
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	2	1	Szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása.
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2	A tanulók felkészítése a környezettel kapcsolatos állampolgári jogaik és

						kötelességeik gyakorlására.
Pályaorientáció	2	2	2	2	2	A tanulók életkorához igazodó, átfogó képnyújtása a munka világáról.
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	2	3	A tanulók felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a fogyasztás, és a pénz világa területén.
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1	A média működésének és hatásmechanizmusának ismerete.
	22 óra	22 óra	22 óra	22 óra	20 óra	

Ezen órakeretekre építve az aktuális tanulói összetételhez, illetve a tanári kompetenciákhoz igazodó éves szintű intézményi foglalkozási terv és a csoportmunkatervek határozzák meg az egy-egy tanévben a tanulócsoportokban folyó munka tartalmát.

2.16.4. Nemzetiségi oktatás/nevelés a kollégiumban

A kollégiumban a nemzetiségi oktatást biztosító gimnázium segítő és partnerintézménye. Ilyen tekintetben a nemzetiségi tartalmak is megjelennek a kollégium oktató és nevelő munkájában.

A kollégium a következőkkel tudja a nemzetiségi oktatást és nevelést segíteni:

- cigány/roma hagyományörző együttes működéséhez szükséges feltételek biztosítása
- együttműködés a város cigány/roma szakkollégiumával
- részvétel a nemzetiségi önkormányzatok által szervezett rendezvényeken
- nemzetiségi tanulmányi versenyekben való közreműködés
- hagyományörző utak szervezésével kapcsolatos tevékenységek
- a könyvtár nemzetiségi állományának biztosítása és bővítése
- cigány/roma példakép program szervezése
- cigány/roma nemzetiségi ünnepségek szervezése, közreműködés
- részvétel az országos cigány/roma népművészeti verseny szervezésében
- szoros együttműködés, közös rendezvények az AMI nemzetiségi, művészeti csoportjával
- szoros együttműködés, közös programok szervezése a gimnázium romológus munkacsoportjával
- a cigánysággal kapcsolatos előítéletek lebontását segítő rendezvények szervezése (kollégiumok flashmobja, közös rendezvények más intézményekkel, stb.)

2.16.5. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei

A kollégium – mint közösségi helyszín – a nevelési folyamat során hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek (empátia, tolerancia, kooperáció, kommunikációs és vitakultúra, szervezőkészség) fejlesztésére. Segíti a közös együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai kisebbségi és vallási sajátosságokra. A kollégiumok feladata a családi életre (a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált kialakítására, a takarékos és ésszerű gazdálkodásra) nevelés. A kollégium a maga sajátos eszközeivel kiépíti, folyamatosan ápolja és megújítja az önálló

arculatához kapcsolódó hagyományait, erősíti a kollégiumi közösség együvé tartozását. A kollégiumi sportoláshoz az alapot a megfelelő infrastrukturális és eszközháttér biztosítása, ezek folyamatos fejlesztése és bővítése jelenti.

A csoportképződés lépcsőfokai

- A kezdeti szakaszban egymás megismerése és elfogadása, a hagyományok és szokások megismerése, továbbörökítése történik. A pedagógus feladata a tervezés.
- A küzdelmi időszakban a státuszok megszerzéséért folyik a verseny, ebben az időben gyakori az átrendeződés – a pedagógusoknak pontosan kell értékelní az egyént (közös beszélgetések, terelés, meggyőzés).
- Az azonosulás az a szint, ahol a normaképző értékrend funkcionál. Tág mozgásteret biztosíthatunk az egyéni ambícióknak, a differenciált – pedagógiai módszerekkel mutathatjuk be újabb és újabb csoporttagok értékeit. A közösségi létforma nem képzelhető el belső és külső hagyományok nélkül. Ezek tanulói öntevékenységeken alapuló események, amelyeket egy-egy új elemmel, ötlettel érdemes továbbfejleszteni.

Az önképzés megalapozása és elmélyítése a kollégiumi életmód közvetítő funkciója. A tanulói kreativitás széles skálája a sikerélmény sokszínűségét biztosítja, és stabilizálja a harmonikus személyiségfejlődést.

A kollégiumi csoport és funkciója

- A csoport ki tudja alakítani saját hagyományait, arculatát, szokásait
- Az írott és íratlan szabályok, normák közvetítése
- Szélesebb lehetőség az egyéni bánásmódra és a differenciált pedagógiai eszköztár alkalmazására
- A tanulás és egyéb segítségnyújtás hatékonyan szervezhető

A sportra, az egészséges életmódra nevelés

A testi és mentális képességek folyamatos megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, a rendszeret belső igényé válnása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer megalapozása. A tanulók olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátítanak el, szokásokat tanulnak meg, amelyek elősegítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében (a szenvedélybetegségektől való elhatárolódás, a testedzésre, a sportolásra irányuló szokások kialakítása).

A fiatalok közösségében szükséges a testi fejlődés harmóniájának biztosítása. Az iskolához tartozó sportcsarnokban és konditeremben a házi tehetségkutató bajnokságtól a versenysportig sok minden megvalósítható. A helyi adottságok és az AJKP nyújtotta források lehetőséget nyújtanak a sportolási szokások, igények kialakítására (séták, túrák, kirándulások, torna, aerobic, foci, kézilabda, röplabda, stb.). Célunk a fiatalokat a tanulópadoktól, az ágytól, a TV-től, videótól, számítógépektől elszakítani, és a sportpályára vinni. Az életmódba beépülő napi mozgás, sport leköti a fölös energiát, egészséges, egyéni és közösségi élményt ad.

A kulturált életmódra nevelés

A kollégium kulturált, esztétikus közegként működik, ahol a tanulók jól érzik magukat, és ami egyben fejleszti ízlésüket, igényességüket. A kollégium kulturális élete hozzájárul az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához. A kollégium környezettudatos magatartásra neveli a

tanulókat, hogy érzékenyebbé váljanak környezetük állapota iránt, életvitelükbe beépüljön a környezetkímélő magatartás, egyéni és közösségi szinten egyaránt.

A művészeti neveléssel a kollégium el kívánja érni, hogy a kollégisták személyes élményeik során találkozzanak esztétikai értékekkel, legyenek képesek átélni a művészeti alkotások által közvetített érzelmeket, indulatokat, gondolatokat. Formálódjon a műalkotások megismerése által tárgyi és környezeti kultúrájuk, javuljon véleményalkotó képességük. Alkotó helyzetek biztosításával ösztönözzük őket elképzeléseik kifejezésére.

A kollégiumnak feladata a kulturális, művészeti értékre nevelés

- A kiegyensúlyozott életvitelre, kulturált magatartásra, jó ízlésre, megfelelő öltözködési szokásokra, a szabadidő kulturált, hasznos eltöltésére
- Az esztétikai értékek észlelésére, felismerésére, esztétikai élmények igényeire
- Művészeti alkotó tevékenységre, kibontakoztatásra

A közösség lételeme, hogy megteremtse saját szórakoztatását. A együttes tevékenység során a művészeti, erkölcsi és esztétikai szépet asszimilálják a fiatalok. Közösség előtt, közösségben szerepelni rang, megtiszteltetés és felelősség. A teremtés, az alkotás folyamata magatartásformát és mintát is jelent, hiszen konkrét teljesítménnyel mérettetik meg egy – egy diák, vagy csoport.

A kollégiumi programkínálatot a kollégium éves munkaterve, és a Diákönkormányzat éves munkaterve tartalmazza. E feladatok megvalósításában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diákönkormányzat. Fel kell keltenünk a vágyat a művészeti, esztétikai értékek befogadására, a kultúrára. Úgy véljük, hogy a kollégista diák szívesen lakik ott, ahol színes a világ, nagy a tolerancia, nincs mindenre sablonos megoldás, kíváncsi az alkotás, a szabad ötletválasztás, az együtt megélt események élményekké válnak, ahol lüktető a közösségi élet.

Az iskolával való hatékony együttműködés módszerei

Az iskolának és a kollégiumnak közös a feladata, a felelőssége a tanulókért. Nyíltan és őszintén tájékoztatjuk egymást (szaktanárok, osztályfőnökök, kollégiumi nevelőtanárok, szociális munkás egyaránt) a tanulókkal kapcsolatban felmerülő pozitív, vagy negatív eseményekről, hírekről. Az osztályfőnök, szaktanárok folyamatosan együttműködnek a kollégiumban dolgozó pedagógusokkal. A szaktanárok és a nevelők a hatékony együttműködés érdekében hospitálnak egymás foglalkozásain, tanóráin.

A gyengén tanuló diákok sorsát, felzárkóztatásának lehetőségét az osztályfőnökök, szaktanárok, csoportnevelők közösen megbeszélik és megállapodnak az együttműködés során alkalmazott módszerekben, eljárásokban.

A kollégiumi hagyományok és továbbfejlesztésének elvei

A kollégium biztosítja a diákok optimális testi – lelki fejlődésének feltételeit, figyelembe véve a speciális tanulói, szülői és iskolai igényeket, valamint az intézményi szokásokat, formáló hagyományokat. A tanulók napi életének kereteit úgy szervezi, hogy az egyes tevékenységek belső arányai – a tanulók egyéni és életkori sajátosságaihoz igazodjanak.

A kollégiumi élet megszervezésében jelentős szerepet tölt be az intézmény diákönkormányzata. Választott tisztségviselői révén (elnök, titkár, felelősök, stb.) – részt vesz a diákközösségek mindennapi életével kapcsolatos célok kijelölésében, a feladatok végrehajtásában, valamint az elért eredmények értékelésében. A diákönkormányzat tagjai és vezetői megismerik – és a mindennapi gyakorlatban válnak képessé felelősen alkalmazni – a demokratikus érdekérvényesítés, problémamegoldás és konfliktuskezelés technikáit, módszereit.

A hagyományápolás megjelenési formái

- A hagyományápoló feladatokat, időpontokat, felelősöket a munkaterv határozza meg.
- Alapelv, hogy a rendezvényekre, ünnepélyekre való felkészülés során a képességeket és a rátermettséget figyelembe vevő egyenletes terhelés érvényesüljön a pedagógusok és a tanulók tekintetében egyaránt.
- Az intézményi szintű ünnepélyeken és rendezvényeken a nevelőtestület tagjainak és tanulóknak a részvétele kötelező, az alkalomhoz illő és gondozott öltözékben

2.16.6. Az Arany János Kollégiumi Program sajátosságai

2.16.6.1. A tanulókiválasztási program

Az Arany János Kollégiumi Programba kizárólag pályázati úton lehet bekerülni. A Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjába a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározottak szerint kapcsolódhat be az a tanuló, aki, abban az tanévben, amelyben a pályázat meghirdetésre kerül.

- tanulói jogviszonyban áll és a középiskola kilencedik évfolyamára jelentkezik, és
- az e pontban meghatározott valamelyik feltételnek megfelel:

ba) a közoktatásról szóló törvény értelmében halmozottan hátrányos helyzetű,

bb) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 52. § szerint gyermekvédelmi szakellátás otthont nyújtó ellátási formájában részesülő átmeneti nevelésbe vett vagy a programba történő jelentkezés időpontjában ideiglenes hatállyal elhelyezett,

bc) a törvényes felügyeletét ellátó szülője a Gyvt.-ben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen, de rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága nem állapítható meg,

bd) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította, és a törvényes felügyeletét ellátó szülők egyike a Gyvt.-ben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen, a másik szülő legfeljebb szakképesítéssel rendelkezik,

be) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül és lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 64. §-ában foglalt családsegítő szolgáltatás vagy a Gyvt. 40. §-a szerint a gyermekvédelmi szolgálat által végzett környezettanulmány alapján az egészséges fejlődéshez szükséges feltételeket nem biztosító, elégtelen lakókörnyezetnek minősül,

bf) árva és gyermekvédelmi szolgálat – az általános iskola és a gyám kezdeményezésére elkészített – javaslata alapján rászorult. A gyermekjóléti szolgálatnak a rászorultság kérdésében annak alapján kell döntenie, hogy kellett-e a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjába történő jelentkezést megelőző három éven belül a Gyvt. 39. §-a alapján az érintett tanuló érdekében intézkednie.

A bc) és be) pontokban szereplő feltételek szerint felvehető tanulók aránya együttesen nem haladhatja meg az adott osztályba felvett tanulók 30 %-át.

A fenti kritériumnak megfelelő diákok a kiírt központi pályázat benyújtását követően a központi felvételi rendszeren keresztül jelentkeznek a programba. Ezt követően, mivel intézményünk fontosnak tartja a személyes kapcsolattartást, igyekszünk személyesen is találkozni leendő diákjainkkal a beiskolázásukat megelőzően.

A kiválasztási eljárást megelőzi egy információs folyamat, amely a Gandhi Gimnázium általános beiskolázási programjának része. Ennek során az iskola– és családlátogató csoport tagjai a más évek óta meglévő intézményközi kapcsolatai mentén tájékoztató napokat tartana a régió különböző általános iskoláiban és pályaválasztási fórumain. Ezeken az alkalmakon jelenik meg az Arany János Kollégiumi Program bemutatása is. Az itt kapott információk alapján választják a tanulók és a szülők a programot.

A kiválasztás menete eltér a hagyományos beiskolázási modellektől. Eddigi tapasztalataink alapján a bizonyítvány keveset árul el a jelentkezőről, ezért megnézzük ugyan a gyermek iskolai eredményeit, de a programba történő bekerüléskor mérlegeljük az ott megjelenő eredmények mellett a tanulók családi hátterének esetleges nehézségeit csakúgy, mint a motivációs vagy készségbeli hiányosságokat vagy magatartási problémákat is.

A hozzánk jelentkező tanulókat behívjuk az iskolába, ahol személyes beszélgetés, logikai, nyelvi feladatok valamint szituációs játékokon keresztül mérjük fel:

- nyelvi – logikai felkészültségüket
- tanulási tempójukat, motivációjukat
- beállítódásaikat, hiányosságaikat, attitűdjeiket
- céljaikat
- szociális kompetenciájukat
- családi hátterüket

A képességmérés értékelése pontozásos rendszerben történik. A felmérések eredményeit kiegészítő tanulmányi átlagok, dicséretes, versenyeredmények és szociális háttér figyelembevételével igyekszünk előkészülni a következő tanév várható feladataira. Eddigi tapasztalataink alapján a tanulás, a felkészítés, az együttműködés szempontjából legfontosabb a szociális kompetencia, valamint a motiváció. Ez utóbbi terület kapcsán nem feltétlenül a tanulásra irányuló motivációs bázist értjük, hiszen a hozzánk jelentkező gyerekek egy része nem szívesen jár iskolába, de motivált arra, hogy részt vegyen oktatási programban, illetve kész elhinni, hogy más módon képes lesz tanulni. A programra történő túljelentkezés esetén a jogszabályoknak megfelelően felállított rangsor alapján kerülnek be a programba tanulóink.

2.16.6.2. Beiskolázást megelőző felkészítő munka az AJKP-ban való részvételre

A felkészítő tevékenység célja a középiskolai életre való felkészítésben, olyan tevékenységek tervezése és megvalósítása, amelyek együttműködésben a tanuló családjával és általános iskolájával az AJKP előkészítő évre készítik fel az általános iskolai tanulmányok befejező szakaszában, illetve az AJKP előkészítő évében. A program ez irányú szerteágazó tevékenységeinek eredményeként az AJKP résztvevői évről – évre egyre informáltabbakká válnak a programmal és működésével kapcsolatban.

- Bevezető tábor

A tábor célja:

- o az összetartozás,
- o az intézményhez tartozás érzésének kialakítása,
- o az új környezet megismertetése és elfogadása.

Tartalma:

- ismerkedés egymással,
- ismerkedés Péccsel és környékével,
- a gimnázium épületének bejárása,
- a napirend megismerése,
- a házirend, a szabályok kooperatív módszerekkel történő feldolgozása.
- Az első családlátogatás

A kollégiumban lakó tanulók esetében (is) nagyban függ a felkészülés sikere a pedagógusok és a szülői ház kapcsolatától. Fontos, hogy az osztályfőnök és a kollégiumi nevelő októbter 31-ig meglátogassák a hozzájuk kerülő tanulók családjait. A szociális munkás a pedagógusokkal összeállított két mérőívet: az egyik a gyermek szociális hátterét, a másik a szülői, tanulói elvárásokat rögzíti. Ebben az időszakban történik meg a szülők és a tanulók részletes tájékoztatása a program részleteiről, így

minden apró részlet tisztázódhat. Megbeszéljük a majdani kapcsolattartás módját, a tanulási eredmények közlésének és a problémák megbeszélésének módját, a gazdasági ügyeket és a támogatás különböző lehetőségeit.

2.16.6.3. Szülők az iskolában

A Gandhi Gimnázium tanulóinak nagy része nem pécsi lakos, sokan érkeznek messziről, de sokszor a közelebbi település elérhetetlenebb a nehézkes tömegközlekedés miatt, így a szülők ritkán tudnak bekapcsolódni a gimnázium programjaiba. Az utazást nehezíti még a nehéz szociális háttér is. A tanév elején a nevelőtestület jóváhagyásával állapotunk meg azon programokban, melyekbe megpróbáljuk minél nagyobb számban tanulóink szüleit is bevonni. Általában véve, a hagyományos szülői értekezlet nem örvend túl nagy népszerűségnek sem a szülők, sem a pedagógusok körében, viszont a főzéssel, zenéléssel egybekötött programok hatékonynak bizonyultak.

2.16.6.4. Az előkészítő év sajátosságai

Az AJKP előkészítő iskolai évvel indul, melynek feltétele az osztályok kiscsoportos tanulásszervezése. Így egy osztályba maximum 26 fő tanul, amely a kooperatív tanulásszervezés módszerével karöltve rendkívül hatékony, a tanulói kulcskompetenciákat fejlesztő munkát tesz lehetővé.

Az előkészítő év során párhuzamosan történik a tanulók ismeret- és kompetenciaalapú felkészítése a középiskolás évekre. Cél, hogy azok a tanulók, akik az együttműködő gimnáziumokat választják a következő négy évre, képesek legyenek a felvételi és a későbbiekben a tanulmányi követelményeket önállóan teljesíteni, illetve a Gandhi Gimnáziumot választók képesek legyenek a tanulmányi követelményeket önállóan teljesíteni. Az előkészítő év során az egyik legnehezebb feladat a tanulók korábbi negatív tanulási tapasztalatainak önálló és együttműködő tanulási képességekké alakítása.

2.16.6.5. Mérések, értékelések

Az előkészítő évfolyam munkája a mérés – értékelés – fejlesztés ciklikus folyamatának megfelelően szerveződik. A tanuló értékelése, az értékelésről történő visszajelzés minden esetben szükséges valamennyi érintett partner számára. A kompetenciaalapú fejlesztés elengedhetetlen eszköze az egyéni képességek feltérképezése, a fejlesztési törekvések kiértékelése, sőt a fejlesztésben résztvevők bevonása az értékelés továbbfejlesztésének folyamatában. Ez biztosítja a fejlesztés számára minél inkább felhasználható, a fejlesztésben résztvevők számára pedig az érthető visszajelzéseket.

A tanulói képességek mérése, értékelése, fejlesztése szempontjából az alábbi kompetenciaterületeket tartjuk a legfontosabbaknak:

- tanulási technikák elsajátítása – tanulásmódszertan
- szövegértés, szövegalkotás képessége
- logikai képesség
- fegyelmi képesség
- feladatértelmezési képesség
- kommunikációs képesség fejlesztése – szóbeli, írásbeli, metakommunikáció
- szociális képességek
- taneszközök használatának képessége

2.16.6.6. A program során végzendő mérések típusai és azok gyakoriságai a kollégiumi program során:

Mérés típusa	Mérőeszköz	Éves gyakoriság	Ideje az adott tanévben
Szociális mérések	kérdőív	egy alkalom	folyamatos (családlátogatásokkal párhuzamosan)
Tantárgyi kompetencia mérések – Bemenet és kimenet Előkészítő évfolyam	Szaktanárok által összeállított mérőlapok (matematika, történelem, irodalom, nyelvtan, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv)	két alkalom	szeptember első két hetében májusig
Tantárgyi kompetencia mérések – Bemenet és kimenet 9 – 12. évfolyam	Szaktanárok által összeállított mérőlapok (matematika, történelem, irodalom, nyelvtan, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv)	két alkalom	szeptember első két hetében májusig
Általános kompetencia mérések 9 – 12. évfolyam	Országos kompetenciamérés 8. és 10. osztályos feladatlapjai (szövegértés, logika)	két alkalom	szeptember első két hetében májusig
Pszichológus felmérése Előkészítő évfolyam	Egyenkénti beszélgetések	egy alkalom	október végéig
Fejlesztő pedagógus felmérése Előkészítő évfolyam	Fejlesztőpedagógus által összeállított mérőeszköz	egy alkalom	október végéig
Szociometriai mérések	kérdőív	egy alkalom	november-december

2.16.6.7. Az előkészítő év során rendszeresen elvégzendő feladatok

- Bemeneti és kimeneti tantárgyi kompetenciamérés, szociális és szociometriai mérés (szeptember közepéig), pszichológus és fejlesztő pedagógus mérései (október végéig)
- A mérések kiértékelése (szeptember harmadik hete)
- Értékek alapján a tanulók számára egyéni fejlesztési terv készítése (szeptember vége)
- Differenciált csoportok számára haladási és ütemterv készítése
- A tematikák és a középiskolai felvételi követelmények összhangjának ellenőrzése
- Egyéni fejlesztési napló vezetése a fejlesztésekkel párhuzamosan
- Félévente a szülők és a tanulók felé szöveges értékelés küldése
- Negyedévente tanulói értékelőlap kitöltése

- Félévek végén:
  - a félév munkájának értékelése
  - a tanulók munkájának értékelése
  - a következő félévre a tanuló elé kitűzött egyéni célok megbeszélése és rögzítése a tanulóval kötendő megállapodásokban és az egyéni fejlesztési tervben

2.16.6.8. A 9 – 12. év során rendszeresen elvégzendő feladatok

- Bemeneti és kimeneti tantárgyi és általános kompetenciamérés, szociometriai mérés (szeptember közepéig)
- A mérések kiértékelése (szeptember harmadik hete)
- Értékek alapján a tanulók számára egyéni fejlesztési terv készítése (szeptember vége)
- Differenciált csoportok számára haladási és ütemterv készítése
- Egyéni fejlesztési napló vezetése a fejlesztésekkel párhuzamosan
- Félévente a szülők és a tanulók felé szöveges értékelés küldése
- Félévek végén:
  - a félév munkájának értékelése
  - a tanulók munkájának értékelése
  - a következő félévre a tanuló elé kitűzött egyéni célok megbeszélése és rögzítése a tanulóval kötendő megállapodásokban és az egyéni fejlesztési tervben

2.16.6.9. Az oktatás struktúrája, célja

Alapvető pedagógiai elveink megkövetelték a tanítási – tanulási folyamat eszköz- és módszerváltását. Az alacsony hatásfokú frontális osztálymunka helyére a kooperatív tanulásszervezés, a készségfejlesztés és a projektek léptek. Az oktatás megszervezése során az alábbi szervezőelveket tekintjük kiindulópontnak:

- Multikulturális tartalmak megjelenése a tantervben
- Kiemelt figyelem fordítása az önértékelő és másokat értékelő képesség kialakítására és fejlesztésére (mentori beszélgetések, szöveges, írásos értékelések bevezetése, esetmegbeszélések)
- A tanórákon és a foglalkozásokon megjelennek a differenciált tanulásszervezési módszerek (kooperatív tanulásszervezés, projektmódszer, stb.).

Az iskolák többsége lényegében két képességet fejleszt, a nyelvit és a matematikait. A többivel a készségtárgyak foglalkoznak. Iskola előtt minden gyerek számára természetes önkifejező eszköz a rajzolás, a táncolás, az éneklés, az iskolák elvégzése után azonban az emberek többsége már nem szereti ezeket a tevékenységeket végezni. Mindez azért káros, mert a többi értelmi képesség így műveletlen marad, illetve a világgal való kapcsolat szegényedik e miatt. Az iskolarendszer jelentősen meghatározza, hogy a diákokban milyen képességek erősödnek a tanulás során, ehhez azonban mindenkinek ismernie kell, hogy milyen jellegű képességek szunnyadnak benne.

A fentieket figyelembe véve a tanítási – tanulási folyamat során az alábbi értelmi képességek fejlesztését tartjuk fontosnak:

- Nyelvi vagy verbális intelligencia

A kollégium feladata, hogy a diákok megtanulják gondolataikat feltérképezni és fogalmi rendszerbe foglalni, illetve megtanulják gondolataikat nyelvileg is kifejezni.

- Vizuális és térbeli intelligencia

Szükséges a problémamegoldás mindazon eseteiben, amikor tárgyak és rendszerek képi megjelenítése elengedhetetlen.

- Logikai- matematikai intelligencia

A tudományos gondolkodásban használjuk, ezt mérjük az intelligencia tesztekben. Jellemzője, hogy általa a dolgokat rendszerben látjuk és észleljük közöttük az összefüggéseket.

- Mozgási és fizikális intelligencia

Sok tevékenységben elengedhetetlen, pl. egy tárgy elkészítése, teniszlabda elütése.

- Zenei intelligencia

Minden gyerek zenei intelligenciája fejleszthető. A zenei olvasás gyakorlása segíti az olvasás és a matematikai készségek fejlődésében.

- Együttműködési (társas) intelligencia

Az a képesség, amellyel másokat megérthetünk. Abbaól az alapvető képességből alakul ki, hogy képesek vagyunk felismerni a különbségeket a különböző emberek szándékaiban és viselkedésében. Az intelligencia a társas készségek fejlődésében, a kooperációban, valamint a mások iránti empátiában és a másokkal való tanulás képességében mutatkozik meg.

- Tudatos, rendszerező (metakognitív) gondolkodás

Ez az intelligencia az emberi intelligencia legfontosabb része, az a mód, ahogy eljutunk, saját gondolatainkhoz és érzéseinkhez, illetve ahhoz, hogy miért tesszük a dolgokat. Fejlődése kulcsfontosságú a tanulás folyamatában, hogy tudjuk, hogyan tervezzük, hogyan hajtsuk végre feladatainkat, hogyan gyűjtünk ismereteket, hogyan emlékezzünk, hogyan legyünk önálló személyiségek.

2.16.6.10. Felkészülés a felvételire

Az előkészítő év sikere az eredményes felvételi vizsgákkal és az év végi pozitív kompetenciamérésekkel igazolható. A kiválasztó beszélgetések és feladatok értékelése után eddig elmondható, hogy –az eddigi gyakorlathoz hasonlóan – a programra jelentkező tanulók tanulmányi eredménye közepes szintű, vagy az alatt van. A bemeneti felmérések után világosan láthatóak a fejlesztési területek és ezt követően nyílik lehetőség az egyéni fejlesztési tervek megállapítására a fejlesztő munka megszervezésére.

A pedagógusok továbbképzése

A program végrehajtásához szükséges tudás megszerzése érdekében a következő területeken előnyben részesíti intézményünk:

- Informatika
- Tánc, néptánc, vagy más mozgásművészet
- Mozgóképkultúra, művészeti nevelés
- Drámapedagógia, színházművészet
- Környezetvédelem, ökológia
- Mentálhigiéné
- Szakirányú másoddiploma
- Pedagógiai szakvizsga
- Késői írás – olvasás
- Tanulásmódszertan
- Kommunikációs tréning
- Problémamegoldó tréning

- Csoportfejlesztő tréning
- Ön- és személyiségfejlesztő tréning
- Konfliktuskezelő tréning

2.16.7. A pedagógusok együttműködési formái

A nevelőtestület tagjainak figyelniük kell a program során jelentkező problémákat, tapasztalatokat, és ezeket kiscsoportban rendszeresen fel kell dolgozni. Ezért kiemelten kezeljük az ilyen önfejlesztő kiscsoportokat. Az oktatás – nevelési folyamat során alkalmazott tanári együttműködési formák:

- problémamegoldó fórumok (pl. osztálykonferencia)
- értékelő esetmegbeszélések
- hospitálásra épülő együttműködő megbeszélések:
- a délelőtti dominanciával bíró patrónus a délutáni foglalkozásokon
- délutáni patrónus a délelőtti tanítási órák alkalmával
- mindkét patrónus a tanulók egyéb foglalkozásain
- negyedéves értékelő értekezlet
- fejlesztő megbeszélések
- belső elektronikus levelezési lista

2.16.8. Tevékenységrendszerünk

Kollégiumunkban – a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának megfelelően – tanulóink kötelező, kötelezően választott és szabadon választható foglalkozásokon vesznek részt.

2.16.8.1. Kötelező foglalkozások

- Szilenciumi foglalkozások

Aktív tanári segítséggel az intézmény pedagógiai szellemének megfelelő módszerek alkalmazása mellett megvalósuló tanulói foglalkozás, melynek fő célja a tanulók tanórára történő felkészülésének biztosítása.

- Csoportfoglalkozások

A tanulócsoporthoz heti foglalkozásait éves tematika szerint szervezzük. Tanulóink számára a 36/2009. (XII.23.) OM rendelet által előírt témaköri tartalmak a következők:

Témakör	Óraszám	Cél
A tanulás tanítása	3	Ismeretszerzés a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket.
Erkölcsei nevelés	2	Az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint ezen normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	Az iskolai tanulmányokra alapozva, a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományainak megismerése.
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	2	A demokratikus jogállam működésének, az abban való állampolgári részvétel jelentőségének megértése.
Önismeret és társas kultúra fejlesztése	1	Az önismeret gazdag és szilárd, elméleti és tapasztalati alapjainak kialakulása.

Családi életre nevelés	1	Harmonikus családi minták, értékek közvetítése a felelős párkapcsolatok kialakításához, és a családi életben felmerülő konfliktusok kezeléséhez.
Testi és lelki egészségre nevelés	2	A helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek megismerésére és alkalmazására való nevelés.
Felelősségvállalás, önértékelés	2	Szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása.
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	A tanulók felkészítése a környezettel kapcsolatos állampolgári jogaik és kötelezettségeik gyakorlása.
Pályaorientáció	2	A tanulók életkorához igazodó, átfogó kép nyújtása a munka világáról.
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	A tanulók felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a fogyasztás, és a pénz világa területén.
Médiatudatosságra nevelés	1	A média működésének és hatásmechanizmusának ismerete.

- Egyéni foglalkozások

Az Arany János Kollégiumi Programban résztvevő diákok számára biztosított, egyénre szabott középiskolai előkészítő tevékenység és pályaorientációs tanácsadás.

- Közösségépítő foglalkozások

2.16.8.2. Kollégiumi ünnepélyek, rendezvények, közösségi munkák

A kötelező foglalkozások heti átlagos óraszám a tanuló szempontjából 14 óra, azonban a program által előírt egyéni foglalkozások ezt a tanulói igényeknek megfelelően módosíthatják.

A kötelezően választott foglalkozások heti átlagos óraszám a tanuló szempontjából 1 óra, mely foglalkozásokra szakkörbörze keretében jelentkezhetnek a tanulóink. A tanuló döntheti el, hogy a kollégiumi programkínálatból melyiket választja. Miután kiválasztotta, utána kötelező számára a részvétel is. A tanuló szakköri foglalkozásokon történő jelenlétét erre a célra rendszeresített kiskönyvben regisztrálja, melyet a szakkört tartó tanár kézjegyével hitelesít. A kötelezően választandó foglalkozások köre a tanulói igényeknek, és a kompetenciák szerint évente változhat.

2.16.8.3. Szabadon választható foglalkozások

Az e pontban felsorolt foglalkozásokon a részvétel nem kötelező, alkalmi jellegű. Ilyenek a különböző versenyek, bajnokságok, műveltségi és egyéb vetélkedők, a filmklub, könyvtári programok, hangverseny látogatások, mozi látogatások, tárlatok és különböző kiállítások megtekintése, színházlátogatás valamint Pécs város és a régió gazdag kulturális programkínálata által nyújtott egyéb rendezvények (a tanulói igények és az intézményi lehetőségek szerint).

Könyvtári szolgáltatásaink:

- olvasótermi szolgálat
- folyóirat olvasóterem
- Internet hozzáférés
- nyomtatási, fénymásolási lehetőség
- könyvtári rendezvények, foglalkozások, előadások szervezése
- olvasóestek, éjszakák szervezése

2.16.9. Szervezeti formák

- Egyének:

Kollégiumunk a személyközpontúság jegyében kezeli az egyént, vagyis tudomásul veszi, hogy minden tanulója más, sajátos tulajdonságokkal, személyiségjegyekkel bír. Ezért arra törekszünk, hogy megismerjük tanulóink értékeit, gyengéit, problémáit és megtaláljuk számukra az optimális fejlesztés lehetőségeit.

E munkában kiemelkedő szerepet játszanak a csoportvezető nevelőtanárok, akik:

- minden tanév kezdetekor helyzetelemzést készítenek a csoportjukban lévő tanulókról
- figyelemmel kísérik a tanulócsoporthoz tartozó tanulók helyzetének alakulását
- együttműködnek a többi csoportvezető nevelőtanárral, az iskolával, a szülőkkel és a programban résztvevő partnerekkel
- értékelik a csoportjukban levő tanulók helyzetét, fejlődését, követik annak változásait.

Csoportok:

A kollégiumban igen sokféle formális és informális szerveződésű csoport működik. Törekszünk arra, hogy a spontán létrejövő informális szerveződések érdekeinek, szükségleteinek figyelembevételével alakítsuk meg formális csoportjainkat.

- Tanulócsoporthoz tartozó: 1-1 nevelőtanárhoz tartozó, 32 főt meg nem haladó tanulói csoport
- Érdeklődés szerint szervezett szakkörök, klubok, tanulói körök
- Szobaközösségek: 1-5 fős csoportok
- Nagy egységek: a különböző évfolyamokhoz tartozó, a programban résztvevő tanulói csoportok

Közösségek:

Nevelőmunkánk alapvető követelménye, hogy a gondjainkra bízott egyének és csoportok fejlődjenek. Célunk, hogy a csoportok fejlődése lehetőség szerint a közösségi szintre jusson, ahol a csoporttagokat a kollégiumával szinkronban lévő közös értékrend, az önirányítás igénye és képessége, továbbá gazdag tevékenységrendszer fűzi össze.

A jól működő közösségek biztosítják az egyén számára azt a közeget, amelyben az önmaga és társai számára is leginkább hasznos magatartás- és tevékenységformákat elsajátíthatja. Az egyéni és közösségi nevelés így nem csupán kiegészítik, de feltételezik egymást.

2.16.10. Végrehajtandó feladataink

2.16.10.1. A nevelő – oktató munka fejlesztése

Kollégiumi nevelőmunkánk alapvető feladatainak egyike, hogy segítse a ránk bízott tanulókat abban, hogy értelmi képességeik fejlődjenek, tanulmányi munkájuk eredményesebbé váljon, tanulási motivációjuk erősödjön.

Ennek érdekében:

- folyamatosan fejlesztjük a tanulóink tanulási tevékenységeinek kereteit
- éves munkatervben rögzítjük a tanulmányi munka terén elvégzendő feladatokat, felelőse az e terület programfelelőse
- a nevelőtanári munka minőségének javítása érdekében a továbbképzéseken való részvétel biztosítása

2.16.10.2. A kollégium szocializációs funkcióinak fejlesztése

A kollégium kiváló lehetőséget biztosíthat arra, hogy működésével sok vonatkozásban modellezze a társadalmat. Így hatékony szocializációs színteret jelenthet tanulói számára.

Ennek érdekében szükséges:

- érdekeink képviselése, követelményrendszerünk tudatosítása
- tevékenységrendszerünk, eszközrendszerünk, ellenőrzési – értékelési – minőségbiztosítási rendszerünk, integrációs pedagógiai rendszerünk, továbbá szervezeti formáink rendszeres, a záradékban meghatározottak szerinti felülvizsgálata
- a demokratizmus érdekérvényesítéséhez és a közszereplésekhez szükséges ismeretek, jártasságok, készségek elsajátítási lehetőségének megteremtése az azt igénylő kollégisták számára
- a kollégium lakóhelységeinek otthonosabbá, barátságosabbá tétele

2.16.11. Pályaorientáció

Pályaorientációs munkánk szorosan kapcsolódik a tehetségfejlesztéshez és a felzárkóztatáshoz, azoknak szerves részét képezi. Segítjük tanulóinkat az önálló életkezdésben, karrierjük megtervezésében. A pályaorientációban együttműködik az iskolai szociális munkás a nevelőtestület tagjaival. Az önálló életkezdéshez személyre szabott segítséget nyújtunk csoportfoglalkozásokon, szakkörökön és egyéb kollégiumi foglalkozásokon, továbbá a munkaügyi központtal való együttműködés révén.

3. Alapfokú Művészeti Iskola

3.1. Nevelési programja

Előszó

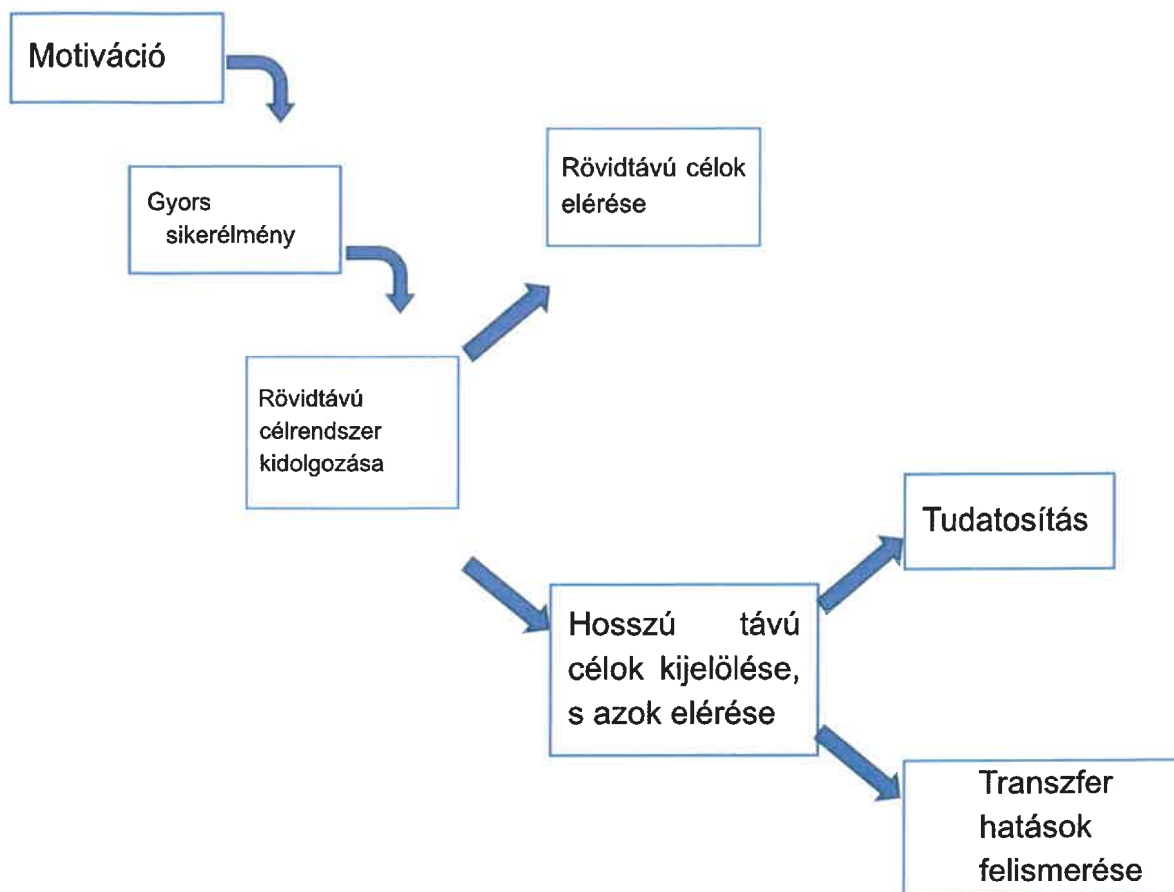
A Gandhi Gimnázium Művészeti Iskolája nem a hagyományos művészetoktatási célokkal került megalapításra. Az iskola filozófiája több összetevőből áll össze.

Első és legfontosabb küldetésünk, hogy azokat a művészeti értékeket, amelyet a cigányság napjainkig átörökölt és fenntartott, ezeket rögzítsük és megőrizzük az utókor számára. Az utókort azok a fiatalok jelentik, akik a digitális korszakban a töménytelen mennyiségű információ szelektálásával kell törődjének a készen kapott kevés információ befogadása és elfogadása helyett. Egy olyan korszak művészi lenyomatát kell így befogadniuk, melyben őseik hozzáállása a világhoz alapvetően különböző volt. Ebből a korból kell értékrendjük alapjait magukra venniük, hiszen az információdömpingben leginkább magukra maradtak ezek a diákok, s az online közösségek azok, akik értéket meghatároznak és minősítenek – nem mindig az általánosan elfogadott ízlés szerint.

A cigányság művészi kultúrájának továbbörökítése, ha úgy tetszik visszatanítása tehát alapfeladatunk, hiszen a tizenéves diák identitástudatának ez is egy alapkőve. A kultúra s benne a művészet szoros kapcsolatban áll a közösséggel – az formálja, meghatározza a minőségét, fenntartja értékeit. A közösség pedig a hovatartozást jelenti, azt az alapvető biztonságérzetet, mely az ember egyik alapvető szükséglete, jelentse a közösséget a család, vagy az iskola, mindenképpen az egyik legfontosabb tényező a tanulásban.

A cigányság művészete él és fejlődik. A digitális információáramlás többszörösére gyorsítja a művészetek fejlődését, legyen az zene, tánc vagy képzőművészet. Ezzel fel kell vennünk a versenyt, amilyen gyorsan megjelenik egy új cigánydal a videomegosztókon, olyan gyorsan válik sikerré, azaz egyből döntés születik a minőségéről, s ez visszahat: ezen keresztül megítéltetik a dal szerzője, előadója, de a cigányzene is, hiszen a cigány művészet nem csak a cigánysághoz jut el. Éppen ezért alapvető fontosságú a minőség a mennyiség helyett. Célunk, hogy különösen a cigány zeneművészet oktatásának adjunk egy olyan alapot, mely egyben meghozza a kedvet a művészet tanulásához, befogadásához és műveléséhez, lehetőséget biztosítva arra, hogy a legtehetségesebb diákoknak esetleg egy karriercéllá válhasson az általa megismert művészeti ág.

A cigány kultúra értékeinek képviselete és bemutatása, folyamatos megjelentetése is fontos feladatunk. A Gandhi Gimnáziumban folyó munka kirakat, sok intézmény, közösség számára követhető példa lehet. Ehhez szükséges a mindennapi művészetoktató-nevelő munka, mely a következő állomások mentén halad:

Ezen pontok mindegyikét át kell hatnia a sikerpedagógiának. A művészet tanulásának s művelésének követelménye az az életforma, amely a gandhis diákok nagy részének ismeretlen: célorientáltság, hosszútávú tervezés, gyakorlás, játék.

Nagyon fontos a médiában sokat hangsúlyozott integráció kérdése is. A közösségteremtő és közönségvonzó művészeti ágakon keresztül eggyel újabb lehetőséget kap a cigányság elfogadására a többségi társadalom: művészetének elismerése önbizalmat, megbecsülést adhat a cigányságnak, mely bizalom különösen fontos az együttéléshez.

A cigányság zenéje – ha csak a magyar zenetörténetet vizsgáljuk – már a nemzeti romantika korában jelentős volt, de feltételezések szerint ugyanolyan ősi eredetű, mint a magyar, vagy bármely más nemzet népzeneje. Cigányzenének sokféle zenei stílust aposztrofál a terminológia, az autentikus népzenétől a gypsyjazz-en át a vendéglátóiparban kialakult szórakoztató muzsikáig, vagy éppen a napjainkban születő modern cigányzene, melyre erős hatással vannak az aktuálisan közkedvelt latinzenei stílusok, keveredve az ősi hagyományokkal. Ebben a zenei kavalkádban kell irányvonalat s utat szabnunk diákjainknak: motivációt adni nekik a zenetanulás nehéz vállalásaihoz, közben sikerhez juttatni őket, s ezzel együtt ízlésüket is formálni, kiszélesíteni a látókörüket olyan zenei stílusok felé, melyekkel nem, vagy csak elenyésző mennyiségben és minőségben találkoztak.

A zenetanulás alapvető kezdő fogásait nem kívánjuk megváltoztatni. A cigányzenében lefogott G-dúr akkord Mozartnál is jelen van, nem igényel más technikát pusztán a stílus követése. De pontosan a motiváció miatt kell megjelenjenek zeneoktatásunkban a cigány autentikus népzene s az értékes zenei stílusok, melyek mentén cigány fiataljaink magukénak érezhetik azt a művészetet, melyet ők tanulnak, felvállalják az ezzel járó megpróbáltatásokat.

3.1.1. Az alapfokú művészeti iskolai nevelő-oktató munka alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Küldetésnyilatkozat

A Gandhi Művészeti Iskola olyan sikerek és emlékezetes pillanatok – koncertek, előadások sorakoznak, amelyek már arra kötelezik intézményegységünket, hogy az iskolánkban tanuló fiatalok számára a lehető legjobb oktatást nyújtsuk.

Feladatunk a művészetoktatásban rejlő értékteremtő magatartás, gondolkodás átadása a diákok számára. Célunk a személyiség és az adottságok figyelembe vételével a diák legmagasabb tudásszintig való eljuttatása. Célunk továbbá, hogy az iskolánkban tanuló diákok a nálunk kapott hozzáadott érték alapján legyenek képesek jobb tanulmányi eredményre, személyiségük legyen kiegyensúlyozottabb, érjenek el nagyobb sikereket az életben, mint azok, akik nem részesülnek művészetoktatásban.

Jövőkép

Országos szinten képviseljük a cigány nemzetiségi művészetek teljes palettáját, melyben meghatározó szerepet kívánunk betölteni a jövőben is. Célunk egy szakmailag magas színvonalon folyó, cigány nemzetiségi hagyományokra épülő, sokszínű nevelő-oktató munka fenntartása. Célunk, hogy a tőlünk kikerülő diákok ne hagyják abba a művészeti tevékenységet, zenei, táncművészeti együttesekben, képzőművészeti alkotások létrehozásával folytassák az "egy életen át tartó tanulás" folyamatát, lelják örömeiket a nálunk megtanult tudás felhasználásának.

3.1.1.1. Alapelvek

- A Gandhi Alapfokú Művészeti Iskola Helyi Tanterve az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programján alapul. Azt kibontja és kiegészíti. Azzal nem lehet ellentétes. Helyi tantervünket, a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazzuk meg.
- A Gandhi Alapfokú Művészeti Iskola a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. A Gandhi Alapfokú Művészeti Iskola Helyi Tanterve a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapdokumentum. A Helyi Tanterv segítséget nyújt ahhoz, hogy az iskolában az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.
- A Helyi Tanterv határozza meg azokat a kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják.
- Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történő képesség- és személyiségfejlesztésen van. A tantervi szabályozás rugalmassága révén hozzájárul az integrált oktatás-nevelés megvalósításához, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciaterület fejlesztéséhez.
- A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene-, a tánc-, a képző- és iparművészeti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez. A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A Gandhi

Alapfokú Művészeti Iskola a készség- és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja. A Gandhi Alapfokú Művészeti Iskola Helyi Tanterve kiemelten foglalkozik a cigány szerzők alkotásaival, különösen az autentikus cigány népzene és néptánc hagyományaival, a magyar népművészettel, az európai művészeti hagyományokkal, a kortárs művészettel.

- A Gandhi Alapfokú Művészeti Iskola Helyi Tanterve az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül. Az eddig leírtak szerint, a művészeti iskola alapításának és működtetésének általános céljai a következők.

3.1.1.2. Értékek

Az értékekből levezetett alapelvek

A Gandhi Művészeti Iskolában művészeti nevelésben, oktatásban mindenki részesülhet. Elvünk, hogy mindenkinek joga van a művészeti képzésben való részvételhez. Gyengébb képességekkel éppúgy válhat valaki önmegvalósító, érett személyiséggé, mint kiemelkedő tehetséggel.

Intézményünk felel a gyermekek, tanulók testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért, a gyermek és tanulói közösség kialakulásáért és fejlődéséért. Ennek érdekében

- a gyermek, a tanuló személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában
- együttműködik a szülővel,
- a gyermekközösség (együttetek, rendezvények alkalmi csoportjai) kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végzi nevelő-oktató munkáját.

Iskolánk nem elkötelezett egyetlen világnézet vagy vallás mellett sem. Ebben a tekintetben semleges, a világnézeti és vallási információkat tárgyilagosan közvetíti.

Alapvető erkölcsi kérdésekben az általánosan képző iskolák idevonatkozó nevelését-oktatását megerősítő tevékenységet vállal akkor, amikor magatartási, viselkedési normákat közvetít és vár el növendékeitől.

Iskolánkban a művészetoktatás a művészi kifejezőkészségeket alapozza meg, illetve felkészít a szakirányú továbbtanulásra.

A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a magyar nemzeti és a cigány nemzetiségi hagyományok ápolásában, értékeik megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában. Intézményünk a művészetek iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, az alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását.

Irányelvek

A művészeti nevelésünk tantervi programja a művészetek sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

Értékek, amit kiemelten fontosnak tartunk

- Tárgyi és elméleti tudás.
- Közösséghez alkalmazkodás és egyéni képességek.

- Toleráns, kreatív, értékes, rögtönzésre képes, pozitív magatartási attitűdöket birtokló személyiség.
- Az a tudás, amit továbbtanulásra, önképzésre lehet fordítani.
- Az a tudás, amit amatőr együttesekben vagy egyénként tud kamatoztatni a hallgató.
- A művészet szeretete, művészeti rendezvények látogatása, művészeti anyagok és irodalom gyűjtése.
- A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a művészetek műveléséhez szükséges készségek megszerzésére, a művészeti ismeretek átadására és minden művészeti tevékenység tudatosítására.
- A művészetoktatás a különböző művészeti műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a művészetek alkalmazására, befogadására készítsen fel.

3.1.1.3. Célok

- Olyan alapfokú művészeti nevelési program megvalósítása, amely tudatosan végiggondolt, tervszerű, fokozatosságot mutat és egységes követelményrendszer szerint működtethető.
- Speciális tehetséggel rendelkező gyerekek esetében megalapozza a művészeti kifejező készséget, emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményes szereplés összetevői lehetnek, illetve felkészít a szakirányú továbbtanulásra.
- Felkészít a művészi értékek értő befogadására, s igényt ébreszt a művészi alkotások elfogadására, keresésére.
- Hatókörének megfelelő mértékben biztosítja Pécs és az ország kulturális életének, a cigányság művészeti értékei bemutatásának folytonosságát, azok folyamatos teremtését.
- Megalapozza a jövő polgárainak esztétikai szemléletét, kommunikációs készségét, alkotó, alakító cselekvőképességének fejlődését.
- Személyiségfejlesztő jellegéből adódóan segíti a tanulók azon képességeinek kialakulását, amelyek zökkenőmentessé teszik a felnőttek társadalmába való beilleszkedésüket, annak saját igényeikhez történő igazítását.

Prioritás

Személyiségközpontú nevelés.

3.1.1.4. Feladatok

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

- A toleranciakészség,
- az empátia,
- a kreativitás növelése
- az improvizatív készség növelése,
- pozitív magatartási attitűdök kialakítása: szereplés mások előtt; odafigyelés a másik tanuló társra, a tárgyi és természeti környezet védelmére stb.,
- képesség az önképzésre,
- értékítélet kialakítása, fejlesztése.

Ennek érdekében:

- a gyermek, a tanuló személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában együttműködünk a szülőkkel,
- a gyermekközösség (együttesek, rendezvények alkalmi csoportjai) kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végezzük nevelő-oktató munkánkat,
- növendékeink számára felügyeletet biztosítunk az intézménybe történő belépéstől a Házirendünkben meghatározott időponttól a művészeti iskola és telephelyei jogszerű elhagyásáig terjedő időszak, valamint az intézményen kívüli – pedagógiai program részeként tartott kötelező, illetve éves munkatervben meghatározott - foglalkozások, programok ideje alatt,
- iskolánk nem elkötelezett egyetlen világnézet vagy vallás mellett sem, ebben a tekintetben semleges, a világnézeti és vallási információkat tárgyilagosan közvetíti,
- alapvető erkölcsi kérdésekben az általánosan képző iskolák idevonatkozó nevelését-oktatását megerősítő tevékenységet vállalunk akkor, amikor magatartási, viselkedési normákat közvetítünk és várunk el növendékeinktől,
- megalapozzuk a művészi kifejezőkészségeket, illetve felkészítünk a szakirányú továbbtanulásra,
- fontos szerepet szeretnénk betölteni a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek, különösen a cigány nemzetiségi kultúra megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában,
- a művészetek iránt érdeklődő tanulók számára biztosítjuk készségeik, képességeik fejlesztését, az alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását.

3.1.2. Közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Az oktató-nevelőmunka, a személyiségfejlesztés ideális kerete az egyéni foglalkozások és a közösségi tevékenység, mely magába foglalhatja az egész iskolát, egy- egy osztályt, esetleg kisebb csoportokat, egyéneket. A közösségfejlesztés színterei lehetnek a tanítási órák, iskolai rendezvények, ünnepek. Az iskolai közösséget elsősorban az olyan tevékenységek fejlesztik, amelyekben lehetőség szerint minél több tanuló részt vehet, hagyományt teremtenek és őriznek, erősítik az összetartozás érzését. Fokozatosan ki kell alakítanunk egy közös értékrendet, amely alapján lehetséges a tanulók együttműködése a közös célok érdekében. Az esetlegesen felmerülő konfliktusokat meg kell tanulniuk kulturált módon kezelni a tolerancia és az egymás iránti felelősség alapján.

A közös munka, a próbák, a szereplések, a kiállítások, a művészeti táborok, fesztiválok, külföldi utak fontos pedagógiai eszközei a közösség kialakításának és fejlesztésének.

Általános feladatok:

- A művészeti műveltség megalapozása és fejlesztése.
- A művészi képességek fejlesztése (a helyes technika kialakítása és fejlesztése, a memória és fantázia, előadói és manuális készség, a karakterek iránti érzékenység kialakítása).
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
- Rendszerezett művészeti ismeretek, általános művészeti műveltség átadása.
- A művészeti szakszavak és jelentésük megismertetése.
- A művészetek formai logikájának, a szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

- A főbb művészeti ágak sajátosságainak, a művészettörténet nagy korszakainak, a népművészet, a művészetek történetének nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs művészetek befogadására nevelés.
- Az értékes művészetek megszerettetése. A növendékek művészeti ízlésének formálása.
- A tanulók életkorának megfelelő művészeti tárgyú könyvek, multimédiás, videó és hanganyagok, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- A művészeti élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a művészeti életben.
- Tehetséggondozás.
- A művészeti pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- A tanuló aktív társas tevékenységre nevelése.
- Közreműködés a partnerintézmények, szervezetek meghívására létrejövő rendezvényeken
- Az amatőr művészeti együttesekben, alkotó csoportokban és műhelyekben, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
- Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi művészetoktatási intézményekkel.

3.1.3. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések

Iskolánkra a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet 4. bekezdése az irányadó. A tanított hangszerek mennyisége megfelelő. Ugyanakkor a hangszerek folyamatos karbantartása, javítása, állagmegóvása fontos. Egyes esetekben a hangszerek cseréje is szükséges, csak így biztosítható a megfelelő állapot megőrzése.

Nevelő-oktató munkánk pedagógiai eszközei

A pedagógiai eszközök megválasztásának legfontosabb szempontjai:

- a) Minden növendék számára, az életkori jellemzők figyelembe vételével, képességének, érdeklődésének, valamint távolabbi céljainak megfelelő művészeti programokat, tevékenységi formákat biztosítunk.
- b) Személyes példamutatással neveljük növendékeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.

Intézményünkben az alábbi nevelési módszereket, eszközöket alkalmazzuk:

a) A magatartásra ható módszerek:

- ösztönző módszerek: helyeslés, biztatás, elismerés, szereplési, bemutatkozási lehetőség, dicséret, oklevél, osztályozás, jutalmazás
- kényszerítő módszerek: felszólítás, a nevelés sikerét veszélyeztető körülmények megszüntetése, ellenőrzés, figyelmeztetés

A nevelési módszerek különböző változatai közül az alábbiakat alkalmazzuk leginkább:

- a) Nyelvi (verbális) eszközök: beszéd, beszélgetés, mely lehet: szabad vagy irányított, spontán vagy tervezett, egyéni vagy csoportos.
- b) Nem nyelvi (nonverbális) eszközök: mimika, szemmozgás, tekintet, testhelyzet, mozdulatok, gesztusok

Módszerek:

- Tanári : magyarázat, előadás, bemutatás, szemléltetés
- Tanár-tanuló közös munkája: megbeszélés, vita, kérdezve kifejtés
- Tanuló egyéni munkája: tankönyvvel, feladatrendszerrel, házi feladat, megfigyelés, kutató-felfedező munka, gyakorlati munka, csoportmunka, játék, programozott oktatás, oktatócsomag
- Vizuális vagy taktilis eszközök (képek, ábrák)
- Nyomtatott eszközök (tankönyvek, kották, tesztek)
- Auditív vagy audiovizuális eszközök (CD, DVD, YouTube, egyéb online streaming oldalak)
- IKT eszközök (laptop, okostelefon, interaktív tábla)

3.1.4. Eljárások

A beiratkozáskor alkalmassági vizsgát szervezünk. A vizsgát háromtagú - az intézményvezető által kijelölt - bizottság előtt kell letenni. A bizottság alkalmassági lapon rögzíti a tapasztaltakat, majd javaslatot tesz az intézményvezetőnek a felvételtől. Az intézményvezető írásban értesíti a kiskorú gyermek szüleit a felvételtől.

A tanulmányok alatt a Tanterv rendelkezéseinek megfelelően minden tárgyból év végi vizsgát szervezünk. A tantestület határozata alapján ezt a szintfelmérő vizsgát félévkor is megtartjuk.

Az alapfok elvégzése után művészeti alapvizsgát szervezünk. A vizsga letétele nem kötelező, ám ennek megléte jogosít a továbbképző osztályokba lépésre.

Kérésre, a továbbképző évfolyamok végén művészeti záróvizsgát szervezünk.

Tehetséggondozási programon belül több tehetségkutató vizsgát is szervezünk.

3.1.4.1. Pedagógiai szerkezetből adódó eljárások

Az előkészítő szakasz:

(előképző 1, előképző 2, 1.o.)

Feladat:

Mozgáskoordináció javítása. A művészettanulás megkezdéséhez szükséges gyakorlati és elméleti alapok elsajátítása.

Fejlesztő szakasz:

Feladat:

Felkészítő szakasz:

(2-4, 5-6, 7-10 osztályok)

Feladat:

Felkészítés az amatőr együttesekben való részvételre.

Ráhangelés a művészet szeretetére, a hangszeres ismeretek megtartására, a művészeti események, kiadványok iránti érdeklődésre.

3.1.5. Élet és munkarend az iskolában

A művészeti iskola működésének tanrendje

A művészeti iskola „délutáni” iskolaként a gimnáziumi oktatás (vagy általános iskola) mellett, hétköznapokon, (hétfő, kedd, szerda, csütörtök, péntek) általában 13. 00-tól 20:00-ig működik. Rendkívüli esetben, ha a tanulók órarendje engedi az órák délelőtt is tarthatók.

A tervezett évfolyamok száma tizenkettő.

A képzési idő tizenkét év (6 éves kortól 22 évesig). Igény szerint, tandíjfizetés mellett 22 éven felüliek oktatását is vállaljuk.

A képzési szakaszok: előképző, alapfok, továbbképző.

A tanév időbeosztása minden esetben a gimnáziumokra vonatkozó, oktatási miniszter által kiadott rendelkezést követi.

Az éves munkarend tartalmazza a tanítási szünetek, ünnepek, szülői értekezletek, koncertek és az iskola egyéb rendezvényeit. Mindezek egyeztetések alapján igazodnak a gimnázium munkarendjéhez is.

A művészeti iskola jellegénél fogva „délutáni” iskola, ahol a tankötelezettség nem teljesíthető. A legszerencsésebb órábeosztás a hétfő-csütörtök vagy a kedd-péntek párosítás. Jó, ha a hangszeres és az elméleti órák beosztása közel van egymáshoz. A növendékek, a tanárok, néhány esetben a tantermek időbeosztása miatt az ideális párosítás másként történik.

3.1.6. Az egyes művészeti ágak oktatásának cél- és feladatrendszere

3.1.6.1. Zeneművészet

Általános célrendszere:

- Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
- A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.
- Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, cigány nemzetiségi, magyar népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
- A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.
- A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

Általános feladatrendszere:

- A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése
- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonáció érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása)

- A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása
- A zenei műszavak és jelentésük megismertetése
- A zene logikájának, a harmóniai szerkesztés és forma összefüggéseinek megismertetése
- A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása
- A kortárs zene befogadására nevelés
- A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése
- Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása
- A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társzművészetek iránti nyitottság kialakítása
- Tehetséggondozás
- A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra, emelt szintű képzés biztosítása
- A növendék rendszeres, céltudatos igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése
- A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése

3.1.6.2. Táncművészet

Általános célrendszere:

- Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra neveli. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.
- A program keretében folyó táncművészeti nevelés alkalmat ad a néptáncművelésre, különösen a cigány néptáncok elsajátítására. Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira, folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket, és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon képességeiktől és a szorgalmuktól függően fejleszthetik tánctechnikai, előadói műveltségüket.
- A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével és megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra és műveltség megszerzésére.

Általános feladatrendszere:

Fejlessze

- a gyerekek és fiatalok mozgáskultúráját,
- testi-lelki állóképességét,
- kapcsolatteremtő képességét.

Neveljen

- egészséges, jó tartású, jó mozgású tanulókat,
- táncművészetet értő közönséget,
- táncot szerető fiatalokat.

Készítsen fel

- a szakirányú továbbtanulásra.
- Az alapfokú táncművészeti oktatásnak nem célja a hivatásos és versenytáncos képzés, de célja a tehetséges tanulók pályára irányítása, valamint az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra ösztönzése.

3.1.6.3. Képző- és iparművészet

Általános célrendszere:

- Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítása mellett a látás kiművelésére és tudatosítására, bővítve a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata nemcsak a kezűgyességet, technikai érzékenységet fejleszt, hanem kialakítja a képességet a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének gyakorlatára.
- A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő és vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását különös tekintettel a múltbéli cigány alkotók munkásságának megismerésére, s a cigány népi alkotóművészet hagyományára. A képzés széles körben segíti a vizuális kultúra iránt fogékony tanulók fejlődését. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, vizuális tapasztalataira építve gyarapítja ismereteiket, fejleszt képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon a tanulók képességeiktől és szorgalmuktól függően fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhettek jártasságot.
- A képző- és iparművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaj sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytiszteltet megteremtésében és a tanulók életkorának megfelelő vizuális műveltség kialakításában.
- Irányítsa a tanuló figyelmét az emberi és a természeti környezet esztétikumára, szépségére.
- Ismertesse meg az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a magyar nemzeti és a cigány nemzetiségi hagyományok, az értékeit, az értékmegőrzés formáit.
- Ismertesse meg a kommunikáció művészi formáit, a képző- és iparművészet műfaji sajátosságait.
- Ösztönözze a tanulót az önkifejezés eszköztárának gazdagítására, és készítse fel a tanult művészi kifejezőeszközök alkalmazására.

Általános feladatrendszere:

Készítse fel a tanulót

- a látvány megfigyelésére, értelmezésére, analízisére,
- a vizuális információk, közlemények megértésére,
- a képi gondolkodásra, a vizuális absztrakcióra,

- tapasztalat, képzelet, emlékezet utáni ábrázolásra,
- a legfontosabb kifejezési eszközök, kompozíciós eljárások ismeretére,
- a kifejezési eljárások használatára,
- élmények, gondolatok, érzelmek vizuális kifejezésére,
- a képi nyelv kifejezési szándék szerinti megválasztására,
- a média által közvetített üzenetek befogadására, értelmezésére,
- a vizuális önkifejezésre, alkotásra,
- tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére,
- tervezésre, konstruálásra,
- a kifejezési technikák, a tárgykultúra anyagainak ismeretére,
- eszközhasználatra, anyagalakításra,
- a baleset- és munkavédelmi előírások betartására,
- tárgykészítésre, környezetformálásra,
- a kézműves tevékenységek gyakorlására,
- a jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére,
- a rendeltetés - a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggéseinek felfedezésére,
- a mindennapok, a természet szépségének, a művészetek, a műalkotások befogadására,
- a vizuális művészetek, a környezet- és tárgykultúra megismerésére,
- a műelemzési eljárások alkalmazására.

Tegye lehetővé

- a cigány néphagyomány, a cigány népi kultúra élményszerű megismerését.

Alakítsa ki a tanulóban

- az esztétikum iránti igényt,
- az esztétikai élményképességet,
- az alkotó magatartást és ehhez tartozó pozitív beállítódásokat, szokásokat.

Fejlessze a teremtő képzeletet és az improvizációs készséget.

3.1.6.4. Az egyes irányokban folyó képzés belső szakaszai:

Szakképzési irányok

Felkészítés művészeti továbbtanulásra

- művészeti szakközépiskolába és főiskolára
- tanárképző és egyetemi szakokra
- óvónőképzőre

Alapképzést kiegészítő tanórai foglalkozások

- felvételi előkészítők
- rendezvényekre történő felkészítés
- versenyre való felkészítés

Nem osztályos órakeretben folyó tevékenységi formák

- Jubileumhoz és évfordulóhoz kapcsolódó rendezvények
- Vegyes rendezvények (éves munkaterv alapján)
- művészeti táborok

3.1.7. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A művészeti tevékenység, mint minden tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés alapja a nemzeti és egyetemes művészet és a mindennapi élet esztétikai jelentéssel bíró tartománya. A művészeti nevelés biztosítja a

tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerűen tapasztalhatják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben ötvöződnek.

A művészeti nevelés feltárja a művészet megőrkítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség.

A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az értékes alkotások iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményes szereplés összetevői. A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó-alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.

Növendéktípusok:

„a művészeteket szerető”

”a rendezvény-látogató”

”az amatőr művész”

”a továbbtanuló”

„a kivételes tehetség”

Az iskola diákképe

Egy olyan ideális kép, amelyhez - személyisége megtartása mellett - igazítanunk kell a gyermeket. A tanár feladata, hogy felismerje a kivételes adottságokat, azokat megtartsa és fejlessze, a megfelelő motiválással a maximális szorgalomra készítse a növendéket. A tárgyi technikai tudás mellett megértesse a művészet tartalmi elemeit, a növendék tudja átérezni és átélni ezeket. A művészeti megformáláson keresztül a tartalmi elemeket tanítsa meg interpretálni. Alapvető különbség más művészeti iskolákhoz képest, hogy nagyrészt a Gandhi Gimnáziumba járó 14-20 éves korosztály iratkozik be művészeti képzésre iskolánkba, az esetek legnagyobb többségében kezdő szintről indul. E tény nem befolyásolja a képzés sikerességét, a Helyi tanterv és tanmenet az egyes életkori sajátosságokat szinkronizálja az adott művészeti ág aktuális követelményeivel.

Ideális esetben a diák rendelkezik:

Belépés előtt:

fejlett mozgáskoordinációval, megfelelő szellemi és fizikai lazasággal

Közben:

A-tagozaton

A művészeti ág szeretete, a szereplés szeretete, a gyakorlás igénye, kreatív önállóság.

B-tagozaton

Plusz eltökéltség a választott tárgy és a művészet iránt.

A képzés közben és a kilépés után, mint eredményt a következő típusokat különböztethetjük meg:

”a művészeteket szerető”

„a rendezvény-látogató”

„az amatőr művész”

„a továbbtanuló”

„a kivételes tehetség”

Nem tudhatjuk, - a kivételes tehetség kivételével - hogy a beiratkozó növendék melyik típus lesz, ezért a kezdeti néhány évben a típusok egyforma képzésben részesülnek, illetve részükre ugyanazt a képzési összetételt ajánljuk. Ezt a filozófiát tükrözik a tantervek korai képzésre vonatkozó osztályszerkezete.

„a művészeteket szerető”

Ez a típus az, amely valószínűleg általános műveltségi okokból iratkozott be. Nekik a közismereti tantárgyak az igazán fontosak. Számukra a kötelező négy év szolfézs után a kötelezően választható kategóriából a művészettörténetet ajánljuk.

„a rendezvény-látogató”

Ez a típus is valószínűleg hasonló okokból iratkozott be, de számára a művészet maradandó művelődési forma marad, még akkor is, ha esetleg a művészeti iskola befejezése után nem műveli tovább a tanultakat. Továbbra is érdeklődik a tárgy és a művészet többi területe iránt.

„az amatőr művész”

Ez a típus alapvetően jó adottságokkal, képességekkel rendelkezik. A kezdeti szakaszban viszonylag sokáig bizonytalan, hogy művészeti pályára megy-e. Belőlük lesz az amatőr együttesek utánpótlása. Számukra fontos a „klasszikus” gyakorlati és elméleti képzés, - esetleg B-tagozatos formában, valamint a együttesekben való aktív közreműködés.

„a továbbtanuló”

A továbbtanuló, a továbbtanulási szándék jó adottságú, képességű növendék esetén legalább három évvel a felvételi előtt ki kell, hogy derüljön. A szerteágazó továbbtanulási lehetőségek miatt ezt a formát külön tárgyaljuk. Általánosan megfogalmazható, hogy ennek a típusnak a lehető legkorábban - zeneművészeti ágon - B-tagozatos hangszeresnek és B-tagozatos szolfézsosnak kell lennie, ha nem zongorista, akkor kötelező zongorára kell járnia, kamarazenére vagy zenekarra/énekkarra.

„a kivételes tehetség ”

Már azonnal, legkésőbb egy fél éven belül kiderül. Minden lehetőséget biztosítani kell számára, ha kell, plusz órákat.

3.1.8. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Az oktató- nevelőmunka, a személyiségfejlesztés ideális kerete az egyéni foglalkozások és a közösségi tevékenység, mely magába foglalhatja az egész iskolát, egy- egy osztályt, esetleg kisebb csoportokat, egyéneket. A közösségfejlesztés színterei lehetnek a tanítási órák, iskolai rendezvények, ünnepek. Az iskolai közösséget elsősorban az olyan tevékenységek fejlesztik, amelyekben lehetőség szerint minél több tanuló részt vehet, hagyományt teremtenek és őriznek, erősítik az összetartozás érzését. Fokozatosan ki kell alakítanunk egy közös értékrendet, amely alapján lehetséges a tanulók együttműködése a közös célok érdekében. Az esetlegesen felmerülő konfliktusokat meg kell tanulniuk kulturált módon kezelni a tolerancia és az egymás iránti felelősség alapján.

A közös munka, a próbák, a szereplések, a kiállítások, a művészeti táborok, fesztiválok, külföldi utak fontos pedagógiai eszközei a közösség kialakításának és fejlesztésének. A táborokban és külföldi utakon való részvétel a szaktanár ajánlásával önkéntes alapon történik.

Általános feladatok:

- A művészeti műveltség megalapozása és fejlesztése.
- A művészi képességek fejlesztése (a helyes technika kialakítása és fejlesztése, a memória és fantázia, előadói és manuális készség, a karakterek iránti érzékenység kialakítása).
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
- Rendszerezett művészeti ismeretek, általános művészeti műveltség átadása.
- A művészeti szakszavak és jelentésük megismertetése.
- A művészetek formai logikájának, a szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb művészeti ágak sajátosságainak, a művészettörténet nagy korszakainak, a népművészet, a művészetek történetének nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs művészetek befogadására nevelés.
- Az értékes művészetek megszerettetése. A növendékek művészeti ízlésének formálása.
- A tanulók életkorának megfelelő művészeti tárgyú könyvek, multimédiás, videó és hanganyagok, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- A művészeti élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a művészeti életben.
- Tehetséggondozás.
- A művészeti pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- A tanuló aktív társas tevékenységre nevelése.
- Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
- Az amatőr művészeti együttesekben, alkotó csoportokban és műhelyekben, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
- Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi művészetoktatási intézményekkel.

3.1.9. Pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka feladata, tartalma

3.1.9.1. A pedagógus helyi intézményi feladatai

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása (. (2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról 67. § (1) alapján)

Ezen belül feladata:

- nevelő és oktató munkája során gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön gyógypedagógussal, konduktorral vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse,
- segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, figyelemmel kövesse a tehetséges tanulókat,

- előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,
- egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket, tanulókat,
- a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa a tanuló iskolai teljesítményéről, magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő lehetőségekről,
- a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával,
- a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslatokra, kérdésekre érdemi választ adjon,
- iskolában az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét,
- iskolában a kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szóvegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját,
- részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken és a köznevelésért felelős miniszter által előírt képzéseken, valamint folyamatosan képezze magát,
- tanítványai pályaaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,
- a pedagógiai programban és a köznevelési intézmény szervezeti és működési szabályzatában előírt pedagógiai és adminisztratív feladatait teljesítse,
- pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az intézményi ünnepségeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,
- határidőre megszerezze a kötelező minősítést,
- megőrizze a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonya során tudomására jutó titkot,
- hivatásához méltó, az Etikai Kódex szerinti magatartást tanúsítson,
- a gyermek, tanuló érdekében működjön együtt munkatársaival és más intézményekkel.

3.1.9.2. A köznevelési intézményben alkalmazott pedagógus értékelésének elemei, a pedagóguskompetenciák

401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet 44. § (2)

A pedagóguskompetenciák:

- szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás,
- pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók,
- a tanulás támogatása,
- a tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség,
- a tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre és a fenntarthatóság szempontjaira, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység,

- a pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése,
- a környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja,
- kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás, valamint
- elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért.

3.1.9.3. Nevelési-oktatási intézményben a pedagógus számára a kötött munkaidőnek neveléssel-oktatással le nem kötött részében

326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 17. § (1)

Nevelési-oktatási intézményben a pedagógus munkakörben foglalkoztatott számára a kötött munkaidőnek neveléssel-oktatással le nem kötött részében (401/2023. (VIII.30.) Korm.rendelet 8. § (1)

- foglalkozások, tanítási órák előkészítése,
- a gyermekek személyiségfejlődésének nyomon követése, tanulók teljesítményének értékelése,
- az intézmény kulturális és sportéletének, versenyeknek, a szabadidő hasznos eltöltésének megszervezése,
- heti egy órát meghaladó részében a tanulók nevelési-oktatási intézményen belüli önszerveződésének segítségével összefüggő feladatok végrehajtása,
- előre tervezett beosztás szerint vagy alkalmasszerűen gyermekek, tanulók – tanórai és egyéb foglalkozásnak nem minősülő – felügyelete,
- a tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével kapcsolatos feladatok végrehajtása,
- a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtása,
- eseti helyettesítés,
- a pedagógiai tevékenységhez kapcsolódó ügyviteli tevékenység,
- az intézményi dokumentumok készítése, vezetése,
- a szülőkkel történő kapcsolattartás, szülői értekezlet, fogadóórára történő felkészülés és annak megtartása,
- az osztályfőnöki, kollégiumi tanulócsoporthoz vezetői munkával összefüggő tevékenység heti két órát meghaladó része,
- gyakornok szakmai segítése, mentorálása heti egy órát meghaladó része,
- pedagógusjelölt szakmai segítése, mentorálása heti egy órát meghaladó része,
- a nevelőtestület, a szakmai munkaközösség munkájában történő részvétel,
- a munkaközösség-vezetés, tanszakvezetés heti két órát meghaladó része,
- az intézményfejlesztési feladatokban való közreműködés,
- környezeti neveléssel összefüggő feladatok ellátása,
- iskolai szertár fejlesztése, karbantartása,
- taneszköz és hangszerkarbantartás megszervezése,
- különböző feladatellátási helyeken történő alkalmazás esetében a köznevelési intézmény telephelyei közötti utazás,
- a pedagógiai program célrendszerének megfelelő, az éves munkatervben rögzített, tanórai vagy egyéb foglalkozásnak nem minősülő feladat ellátása,
- a gyakornok felkészülése a minősítő vizsgára, valamint
- pedagógus-továbbképzésben való részvétel
- rendelhető el.

3.1.9.4. Osztályfőnöki feladatok

Osztályfőnök értelmezése:

Az alapfokú művészeti iskolai osztályfőnöki feladatot ellátó pedagógus a tanulók meghatározott csoportjának oktatásszervezési feladataival megbízott szaktanár. Zeneművészeti ágon, egyéni oktatásban a szaktanárra bízott azonos hangszeren vagy tanszakon tanulók csoportja, akiket az e-naplóban évfolyamonként külön osztályban dokumentál.

Feladata:

- a nevelési-oktatási feladatok elosztása során gondoskodik, a hozzá beosztott tanulókból a csoportok beosztásáról.
- az ehhez rendelhető minimális tanulólétszámot az alapfokú művészeti iskola felelős vezetőjének útmutatása és a helyi tantervben meghatározott szakmai szempontok szerint alakítja, szervezi és működteti.

Feladata különösen:

- az osztályába, csoportjaiba beosztott tanulókkal kapcsolatos tanügyi adminisztráció elvégzése,
- a szülőkkel való kapcsolattartás, szülői értekezlet, fogadóóra, ill. egyéni konzultáció formájában,
- rendszeres kapcsolattartás a kötelező és választható tárgyakat tanító tanárokkal,
- a házirend ismertetése a tanév kezdetén, tájékoztatás a baleset- és egyéb védelmi intézkedésekről, különös tekintettel a hangszeres oktatás sajátosságaira.

3.1.10. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

- tehetséggondozás (tehetséggazdagítás a tanterv szerint)
- zenei munkaképesség-fejlesztés
- zeneterápia

A tehetséggondozás, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek:

Tehetségazonosítás

Az intézmény azt a növendéket tekinti tehetségnek, aki együttesben, kamaracsoportban résztvevő növendék, továbbtanuló, országos, regionális versenyen résztvevő.

Tehetséggondozás.

A művészeti pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

Művészeti tanulmányi versenyekre való felkészítés:

Országos szakmai versenyek, regionális versenyek, megyei versenyek, nemzetközi versenyek, online versenyek.

Az oktatás sajátosságánál fogva, az egyéni foglalkozások alkalmával a pedagógus megkülönböztetett figyelemmel és egyénre szabottan oktatja növendékét.

Tehetségfejlesztés

- a. B-tagozat (a növendék a tanszaki év végi meghallgatás tanszaki javaslata alapján kerülhet a következő évtől az emelt szintű képzési formába)

Egyéb, iskolai munkát jellemző tartalmi elemek

- b. Felkészítés a szereplésre

- c. A tanárok, a növendékek és szüleik részére a növendékhangversenyekről, a félévi és év végi vizsgákról videofelvételeket készítünk. A videofelvétel célja, hogy a növendék fejlődése egyértelműen követhető legyen az összes fél számára. Hasonló pedagógiai szándékkal, valamint a mozgások növendékek saját kontrollja céljából készülnek videofelvételek.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 1 1. §

(3) A sajátos nevelési igényű tanuló részére, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója a tanuló egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó egyéni előrehaladású nevelést és oktatást engedélyez. Az engedélyben meg kell határozni, melyik tárgyból, melyik évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak a tanulmányi követelményeket teljesítenie. Az egyéni továbbhaladás - valamennyi vagy egyes tantárgyakból - különböző évfolyamokig, de legkésőbb - az e bekezdésben foglalt kivétellel - a negyedik évfolyam végéig tarthat. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanuló esetében az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás a fejlesztő nevelés-oktatás teljes időtartamára engedélyezhető.

3.1.11. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

Formái:

3.1.11.1. Tanóra

Pedagógus- tanuló kapcsolattartásának formái

A legnagyobb előnye az egy tanár - egy gyerek foglalkozási formának, hogy lehetőséget ad a tanárnak, hogy figyelembe vegye a növendék pillanatnyi állapotát.

Csoportos

A csoportos foglalkozás klasszikus esete a szolfézs, a zenetörténet óra, a kamara, a tánc és képzőművészet óra vagy zenekari/énekkari próba. Ennél a formánál különösen fontos a növendékek fegyelmezett magatartása, a tanár erre irányuló képessége. Ennek alapfeltétele a gondos előkészület, az előkészület munkálataiba a növendékek bevonása.

Továbbfejlesztés lehetőségei:

✓ tanári továbbképzések,

3.1.11.2. Rendezvények:

Növendékrendezvény

A művészeti tárgyak tanulásának fontos része a produktumok bemutatása. Ennek pedagógiai jelentősége más tantárgyaknál, illetve az életben való boldogulásban is jelentkezik. Fontos, hogy a növendék alaposan készüljön fel, a tanár alaposan készítse fel. Ajánlatos, hogy növendéke tudásánál alacsonyabb szintű feladatot kapjon. A mű kiválasztásánál vegye figyelembe növendéke kívánságait. A pedagógusnak külön fel kell készíteni a növendékét a szereplés járulékos tennivalóira: öltözet, magatartás a színpadon és a szereplés után, meghajlás, a hibák kezelése, a megfelelő pozíció kiválasztása, a hangolás, a közönségszervezési feladatok, próbarend. A tanszak tanárai kötelezően vegyenek részt a tanszak rendezvényein.

Intézményi közös rendezvények:

Munkatervben szereplő rendezvények.

A továbbfejlesztés lehetőségei:

A növendékrendezvényekkel foglaltakon túl igénybe vesszük a gyerekek egyéb adottságait pl. úgy, mint színészi, bemondói képességek, stb. A növendékeket ennél a formánál még jobban bevonjuk az előkészítés, lebonyolítás szervezés feladataiba.

Városi, országos hangverseny, rendezvény

A továbbfejlesztés lehetőségei:

A növendékhangversenyben foglaltakon túl még nagyobb hangsúly helyezzünk a magatartás és megjelenés minőségére, hiszen itt növendékeink és tanáraink iskolánkat képviselik a város előtt.

Nagyon fontos, hogy csak kontrollált produkciót engedjünk ki.

Fesztivál, verseny

A továbbfejlesztés lehetőségei:

A növendékek alapos felkészültsége. Az arra alkalmas növendékeket versenyeztetni lehet, és vinni kell őket találkozókra, fesztiválokra.

Formái

Szóló szereplésnél

A továbbfejlesztés lehetőségei:

Nagyon fontos a tanári jelenlét. Biztonságot ad a növendék számára. Különösen fontos az első szereplés. Szerencsés, ha ez a tanárral közösen előadott darabban valósul meg. Később viszont az a feladata a tanárnak, hogy egyre jobban elengedje tanítványa kezét.

Kamara növendéktársakkal

A továbbfejlesztés lehetőségei:

Meg kell tanítanunk a növendékeket az egymásra figyelésre

Kamara tanárral

A továbbfejlesztés lehetőségei:

Az első szereplés ajánlott formája. A tanár figyel a gyermekre. Később is hasznos, magasabb színvonalú darabok eljátszásánál.

Zenekar /kórus

A továbbfejlesztés lehetőségei:

Ez az forma, amely nagyon nagy fegyelmet igényel. Nem csak magatartásban, hanem a hangszerjátékban is. Zeneileg alkalmazkodni kell a karmesterhez és a többiekhez is.

Próba

A továbbfejlesztés lehetőségei :

A hangversenyszereplés előtti alkalmak a fellépés kipróbálására. Állandóan működő együttesek munkaformája. Fontos az előzetes, alapos megszervezése. Időpont egyeztetés, helyszíni próba.

Tánc- és képzőművészeti tárgyak kapcsolattartásai és fejlesztési lehetőségei

Művészeti táborok

A továbbfejlesztés lehetőségei:

Egyes csoportok fejlesztése (közösségfejlesztés, repertoárfejlesztés). A feltételek javítása. Több kolléga bevonása. (A részvétel önkéntes, a táborok költségeit a szülők viselik.)

3.1.11.3. Szülői értekezlet

Szülői Munkaközösség választmány értekezlete:

Az iskolavezetés, a pedagógusok és a szülők kapcsolatának egyik fontos formája.

A továbbfejlesztés lehetőségei:

Itt tájékoztatást kapnak a szülők az iskola aktuális eseményeiről, a rájuk, illetve gyermekeikre vonatkozó minden változásról. A szülők kérdéseket, javaslatokat tehetnek az iskola működésével kapcsolatban. Ezekre a területért felelős személy a szükséges formában reagál. Az elhangzottakról jegyzőkönyv készül.

3.1.11.4. Tanári szülői értekezlet. Fogadóóra.

A továbbfejlesztés lehetőségei:

Itt kapnak a szülők tájékoztatást gyermekük előmeneteléről, magatartásáról, fejlődési üteméről. A szülő elmondja az otthon tapasztaltakat. Mindezek alapján döntenek a tanítás/tanulás stratégiájáról. Az előképzősöknék a szolféztanárok külön év eleji tájékoztatót nyújtanak a tudnivalókról.

3.1.11.5. E-Kréta (digitális napló és tájékoztató füzet)

A továbbfejlesztés lehetőségei:

A tanár havonta megállapított érdem- és szorgalmi jeggyel tájékoztatja a szülőt gyermeke előmeneteléről. Ezen a felületen értesítik egymást az aktuális eseményekről. A tájékoztató füzet a növendék számára emlékeztetőként is funkcionál. Itt írja le a tanár a következő órára vonatkozó otthoni feladatokat.

3.1.11.6. Tájékoztató kiadványok

A továbbfejlesztés lehetőségei:

Állandó, naprakész internetes megjelenés programjainkról, az intézményi sikerekről, tájékoztató kiadványok digitális megjelentetése. Erre használt platformok: elsősorban az intézmény weblapja, www.gandhigimi.hu, illetve az iskola közösségi oldala (facebook, instagram).

3.1.12. A szülő és gyermek együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

3.1.12.1. Otthoni és/vagy kollégiumi gyakorlás

A továbbfejlesztés lehetőségei:

A szülő, vagy kollégiumi nevelő a pedagógus útmutatásai alapján ellenőrzi az otthoni gyakorlást megtörténtét. Lényeg rendszeresség. Ennek ellentéte a túlerőltetés, amely ritkábban fordul elő, leginkább szereplés vagy vizsga előtt.

3.1.12.2. Felkészítés szereplésre

A továbbfejlesztés lehetőségei:

A szülő gyermekével együtt készül a fellépésre. A szülő tartsa fontosnak ezt az eseményt. A fellépés előtt hallgassa/nézze meg a programot. Biztassa gyermekét. A tanárral egyeztessenek a fellépés körülményeiről: próbák, öltözködés, a rendezvény alatti tartózkodás helyéről, a magatartásról.

A gyerek-gyerek kapcsolattartásának formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

3.1.12.3. Zenekarok, kórus, kamara, táncpróba, kiállítás-rendezés

A továbbfejlesztés lehetőségei:

A zenekar/kórus/táncpróba/ kiállítás-rendezés működéséhez véleményt alakíthatnak ki annak tagjai, amelyet a vezető tanárnak figyelembe kell vennie. A véleménynyilvánítás formái a zenekari/kórus/táncpróba/ kiállítás-rendezés megbeszélések, nyitó vagy záró próbák.

✓ tanulói kezdeményezések - kérések: (együttesek diákcsoportjai)

✓ önálló együttesek, rendezvények szervezése

✓ nekik tetsző program megtanulása, elkészítése

3.1.13. A tanulmányok alatti vizsgák és alkalmassági vizsgák szabályai

3.1.13.1. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A Gandhi Művészeti Iskolában a magasabb évfolyamra lépés egyik alapfeltétele a foglalkozások rendszeres látogatása, hiszen ezeken olyan gyakorlati tevékenységek elsajátítása folyik, melyek nem iskolai körülmények között nehezen biztosíthatók. Ugyancsak fontos a foglalkozásokon való aktív munka, mivel az itt folyó képzés alapvetően támaszkodik a diákok kreativitására, egyéni adottságaik kibontakoztatására.

Az a tanuló léphet magasabb évfolyamra, aki a tantervben az évfolyamra illetve az adott tanszakra előírt követelményeket a foglalkozások során teljesíti és/vagy az iskola által szervezett nyílt vagy zárt vizsgákon eredményesen szerepel.

Az iskola szaktanárai által évente, röviden írásban, részletesebben szóban adott értékelés során legalább 2 minősítést kapott tanuló léphet magasabb évfolyamba. A továbbképző osztályokba lépés alapfeltétele a sikeres művészeti alapvizsga.

A Gandhi Művészeti Iskola követelményrendszere folyamatos kimenet szabályozást tartalmaz, alapvetően a képességeket és a készségeket vizsgáljuk, nem pedig az évfolyam formális elvégzését.

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményeit a helyi tanterv tartalmazza.

Kilépés

A tanulói jogviszony alap esetben az alapfok vagy a továbbképző elvégzése után szűnik meg. Rendkívüli esetben a tanulói jogviszony megszűnésének időpontja a tanuló vagy szülője írásbeli nyilatkozata. A tanulói jogviszony megszüntetésére irányuló intézkedést a szaktanár és az intézményvezető is kezdeményezheti.

3.1.14. A felvétel és az átvétel szabályai – esélyegyenlőség a művészeti képzésben

Az iskola felvételit és tehetségvizsgálatot nem tart. Elvünk, hogy mindenkinek joga van a művészeti képzésben való részvételhez. Gyengébb képességekkel éppúgy válhat valaki önmegvalósító, érett személyiséggé, mint kiemelkedő tehetséggel.

Abban az esetben, ha a tanuló kora, előképzettség indokolja, különbözeti vizsgát tehet, felvételi bizottság előtt tartott meghallgatás után – indokolt esetben – magasabb évfolyamba soroljuk be. Összeségében: az iskola minden jelentkező diákot felvesz tanulói sorába. Jelentkezést csak helyhiány miatt utasíthat vissza.

3.1.14.1. Beiratkozás, átvétel

Első alkalommal a tanuló beiratkozik, a művészeti iskolai beiratkozási lap kitöltésével kerül az iskolával tanulói jogviszonyba. A következő tanév előtt – mivel a művészeti iskola nem tankötelezettséget teljesítő jogviszony – jelentkezési lap kitöltésével erősíti meg tanulmányai folytatásának szándékát.

A más iskolából történő átvétel a szülő kérésére történik a tanév elején vagy a tanítási év közben. Az átvett tanuló abba az osztályba nyer besorolást, melyre a bizonyítványában szereplő utolsó záradéka lehetőséget megadja. Szükség esetén javaslatot teszünk felzárkóztatásra, melyhez a tanuló részére segítséget nyújtunk.

A tanuló a tanév végén tanszakot válthat, kérésére más művészeti ágon, vagy másik szakon folytathatja tanulmányait.

Magántanártól jövő növendék esetén a szaktanár javaslata alapján kerül osztály besorolásba.

Külföldről jövő növendék esetén a szaktanár javaslata alapján kerül osztály besorolásba.

3.1.15. Átjárhatóság

A követelmény és tantervi program határozza meg azokat a kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják.

3.2. AMI Helyi tanterv - általános rész

3.2.1. A választott kerettanterv

A színvonalas munka biztosítékát Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja (3/2011. NEFMI rendelet az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról), az abban foglalt alapfokú művészetoktatás egységes követelmény rendszerének és tantervének intézményesített megvalósítása jelenti.

3.2.2. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei:

A hangszeres tanár a pedagógiai program tartalmi keretein belül megválaszthatja, illetve választhat újkottákat, pedagógiai segédanyagokat. A kották anyagi vetületét a szülőkkel egyénileg beszéli meg. Az elméleti tárgyak taneszköz szükségleteit az első szülői értekezleten egyeztetjük a szülőkkel.

A hangszerkölcsonzést a szaktanár javaslata alapján lehet igénybe venni. A kiválasztás alapja a tanulmányi előmenetel, a szociális rászorultság, iskolai érdek (pl. növendék-zenekari tagság)

Ezt a fejezetet minden művészeti ág programjának tárgyalásánál kifejtjük!

3.2.3. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

Intézményünkben főtárgyat választ a diák.

A főtárgyhoz tartozó kötelező, kötelezően választható, illetve választható tárgyait az adott főtárgynál tárgyaljuk. Figyelembe vesszük a gyermek, illetve szülője tanár választását addig, amíg erre a tantárgyfelosztásból eredően lehetőségünk van.

Alapvetően a jelentkezések sorrendjében telnek be a helyek a szaktanároknál.

3.2.4. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei:

Ellenőrzés, értékelés módja:

(hangszeres) közvetlenül az órán, a félévi és év végi beszámolókkor, a hangversenyeken (elméleti) felelet, írásbeli beszámoló, félévi és év végi beszámoló.

Értékelés formái:

szóbeli, írásbeli (szaktanári, intézményvezetői) dicséret, vagy elmarasztalás, havi, félévi, év végi osztályzat

Előmenetel és az értékelés módja:

Az értékelés a művészeti iskola minden évfolyamában, minden tanszakon öt számjegyű osztályzással történik. A térítési díj és a tandíj kiszámításának az alapja az év végi jegyek átlaga. 5 (jeles) az, aki kiválóan teljesíti a követelményeket, 4 (jó) az, aki jól teljesíti a követelményeket, 3 (közepes) az, aki hibákkal teljesíti a követelményeket, 2 (elégséges) az, aki rosszul teljesíti a követelményeket, 1 (elégtelen) az, aki nem teljesíti a követelményeket osztályzatokat adunk.

A szorgalom minősítésére:

- (5) példás, az, aki rendszeresen készül az órákra
- (4) jó, az, aki nem minden órára készül föl
- (3) változó, aki ritkábban készül fel az órákra
- (2) hanyag, aki nem készül föl az órákra

Az előmenetel és szorgalom minősítése félévkor a tájékoztató füzetbe és a e-naplóba, év végén a bizonyítványba, az törzslapba és az e-naplóba kerül be. A beírást a tantestület határozata alapján a szaktanárok végzik.

Követelményei:

A tartalmi követelményeket az általunk elfogadott, központi mintatantervek tanévenként meghatározott követelményei tartalmazzák.

A minősítés követelményeit a hangszeres tanár állapítja meg.

Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái:

témazáró (zenetörténet), félévi és év végi záró dolgozat, rendje:

első félév végén, év végén, utolsó órán, tematikus anyag befejezte után korlátai:

nem tükrözik a tanuló teljes tudását, ezért szóbeli kiegészítés szükséges

3.2.5. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei: a minimumkövetelmények teljesítése.

Képző- és iparművészet:

Havi jegy érdem/szorgalom (e-naplóban és tájékoztató füzetben), szummatív értékelés félévkor és év végén (e-naplóban, tájékoztató füzetben, bizonyítványban, anyakönyvben).

3.2.6. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Csoportbontások:

A csoportbontás a csoportos művészeti ágaknál akkor szükséges, ha egy évfolyamból több indul és ez egy telephelyen van. Az alapelv, hogy a növendékek időbeosztását segítsük. Ennek érdekében az azonos évfolyamokat lehetőleg külön időbeosztás megjelölésével a tanév megkezdése előtt faliújságon és Honlapunkon tesszük közzé, ezáltal biztosítjuk a növendékek választási lehetőségét. A választás a csoportlétszám feltöltéséig adott.

Egyéb foglalkozások szervezési elvei:

A kamara- és egyéb zenekarok tagjait a szaktanárok javaslata alapján töltjük fel. Azok időbeosztását az együttesvezető a növendékekkel és az intézményvezetéssel összhangban alakítja ki.

3.2.7. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Intézményünk befogadja a hátrányos helyzetű gyerekeket, illetve nem folytat szegregált oktatásszervezési gyakorlatot.

Iskolánk nem elkötelezett egyetlen világnézet vagy vallás mellett sem. Ebben a tekintetben semleges, a világnézeti és vallási információkat tárgyilagosan közvetíti.

Nincs faji, nemzeti okokból fakadó megkülönböztetésre utalás. A pedagógiai célokban hangsúlyozott szerepet kap a tolerancia, empátia képességek megszerzése.

A Térítési és Tandíjszabályzatban foglalt kedvezményeket biztosít a törvény és a fenntartó. Az intézményben folyó pedagógiai munka biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók eredményes oktatását, sikeres szociális hátrányaik kompenzálásában, esélyegyenlőségük előmozdításában.

Kölcsönhangszerek, kottakölcsönzés, ingyenes fénymásolás, programok ingyenes látogatása

Az intézményben rendelkezésre állnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók eredményes oktatásának, nevelésének alapvető feltételei.

A hangszerkölcsönzést az előírt mértéken felül tudjuk biztosítani.

Az intézmény nyitott és együttműködő, illetve, sikeres a partnerség-építésben, különösen a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók támogatása érdekében.

3.2.8. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

Jutalmazás formái és elvei:

- szaktanári szóbeli dicséret
- szaktanári írásbeli dicséret
- igazgatói írásbeli dicséret /szaktanár javaslatára az igazgató adja

A nevelés területén a tanár szóban és írásban megjelenő megjegyzései visszajelző funkcióval rendelkeznek, nem jeleznek mérhető teljesítményt. A tanár dolga, hogy a visszajelzéseken túl a diáknak segítséget nyújtson. A gyerek dolga, hogy levonja a visszajelzésekből a konzekvenciákat.

Diagnosztikus mérések
félévi vizsga

Szummatív mérések
év végi értékelés

A magatartás és szorgalom minősítésének elvei

A magatartás és szorgalom értékelésére a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 54. § (4) bekezdésének b) és c) pontjában meghatározott formát alkalmazzuk, annak részletes kifejtése mellett.

Példás magatartás feltételei:

Nincs igazolatlan órája. Kitűnő közösségi munkával, jó kezdeményezéseivel, iskolai és iskolán kívüli kulturált magatartásával érheti el. A rendet megtartja, nincs igazolatlan hiányzása.

A jó magatartás jellemzői:

Viselkedése kulturált. A közösségi munkában többnyire aktív, feladatait felelősséggel látja el. A rendszabályokat megtartja, igazolatlan óráinak száma félévenként legfeljebb egy.

Változó magatartás:

A közösségbe beilleszkedett. Viselkedése időnként kifogásolható. A közösség jó kezdeményezéseivel gyakran szembehelyezkedik, de igyekszik hibáin javítani. Felelősségérzete változó, igazolatlan óráinak száma 2-5 között van.

Rossz magatartás:

A közösségbe nem illeszkedett bele. Viselkedése ellen súlyosabb kifogás is felmerült.

Fegyelmezetlenségével a közösség munkáját gátolja. Társainak általában rossz példát mutat. Igazolatlan óráinak száma meghaladja az ötöt.

Példás szorgalmú a tanuló, ha az iskolai feladatait maradéktalanul teljesíti, lelkiismeretesen látja el. Tanórákon aktív. Teljesítménye megfelel képességeinek. Összességében példamutató. Érdeklődésnek megfelelő területen él az önművelés lehetőségeivel.

Jó a szorgalma a tanuló, ha munkájában lelkiismeretes, a tanórákra rendszeresen felkészül. Teljesítménye képességeihez mérten jónak értékelhető.

Változó szorgalmú a tanuló, ha munkájában tanári ösztönzéssel változó teljesítményt ér el. Otthoni munkája rendszertelen.

Szorgalma hanyag, ha tanulmányait hanyagul, rendszertelenül végzi, vagy teljesítménye nem éri el a tantárgy minimumot, illetve a tőle elvárható minimumot.

A Nkt. 54. § (2b) alapján a tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél az érdemjegyek és osztályzatok a következők: példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2).

A Nkt. 54. § (2c) alapján a tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az érdemjegyek és osztályzatok a következők: példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).

A Nkt. 62. § (1f) alapján a pedagógus kötelessége, hogy a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa a tanuló magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről.

3.2.9. Az alapfokú művészetoktatás tantárgyszerkezete, tanszaki, óratervei és pedagógiai szakaszai

3.2.9.1. Zeneművészeti ág

3.2.9.1.1. Klasszikus zene

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak:

- Fafúvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, oboa, szaxofon, fagott
- Rézfúvós tanszak tantárgyai: trombita, kürt, harsona – tenorkürt – baritonkürt, tuba
- Akkordikus tanszak tantárgyai: cimbalom, harmonika, hárfa, gitár, ütő

- Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora, orgona
- Vonós tanszak tantárgyai: hegedű, brácsa, gordonka, nagybőgő
- Vokális tanszak tantárgya: magánének
- Zeneismereti tanszak tantárgyai: szolfézs kötelező, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet, zeneirodalom, zeneelmélet, improvizáció
- Kamarazene tanszak tantárgyai: kamarazene, zenekar, kórus

Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

„A” TAGOZAT

- Főtárgy: hangszeres tantárgyak és magánének
- Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező
- Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zeneismeret, zenetörténet, zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, zenekar, kórus
- Választható tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet – zeneirodalom, egyházzene, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene, jazz – zene, tantervi programjainak tantárgyai
- Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve zongora, orgona, harmonika, gitár, tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

A Művészeti Iskola által jelenleg oktatott tantárgyak fejlesztési követelményei

Az egyes tantárgyak fejlesztési követelményeit lásd a Művészeti Iskola Helyi Tanterve c. mellékletben

Óratervek

Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelezi elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző				Alapfok				Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2

Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(2)+6+4 évfolyam: gitár, tambura, ütő (cajon), zongora, hegedű

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok								
	Előképző			Alapfok			Továbbképző		
	(1)	1	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2				
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(1)+4+4 évfolyam: nagybőgő

Óraterv 3

Tantárgyak	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2		
Kötelezően választható tantárgy						2	2
Választható tantárgy	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2

Összes óra:	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma (1)+6 évfolyam: magánének

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más zenei műfajok (népzene, jazz – zene), valamint más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama:

- Főtárgy: „A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)
- Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)
- Kötelezően választható tantárgy: 9-10. évfolyamig
- Csoportos foglalkozása: 2x45 perc (zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, 2-8 fő)
- Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamtól a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy
- Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
- Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc (zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, improvizáció: 2-8 fő)

Korrepetíció ideje

Hangszeres tanszakok: (minimum)

- Ek. 1-2. és 1. évfolyam 5 perc
- 2-3. évfolyam 10 perc
- 4. évfolyamtól 15 perc

Vokális tanszak: A teljes képzési időben 20 perc

1.1.1. „B” TAGOZAT

- Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – alapfok 2. évfolyamtól javasolt.
- Kötelező tantárgy: szolfézs
- Kötelezően választható tantárgy: zongora (kivéve a zongora, orgona főtárgy esetében) a 3. évfolyamtól
- Választható tantárgyak: zeneelmélet, zenetörténet – zeneirodalom, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, népzene, jazz – zene tantervi programjainak tantárgyai
- Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve zongora, orgona, harmonika, gitár tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás

Óratervek

A „B” tagozatos évfolyamok óratervei magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. A zárójelbe tett évfolyamok az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyam											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főttárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
Választható tantárgy	(2)	(2)	(2)	0-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma (2+1)+5+4 évfolyam: ütő, gitár, zongora, hegedű

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok								
	Előképző		Alapfok				Továbbképző		
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7
Főttárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2
	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2
					1	1	1	1	1
	(0-2)	(0-2)	(0-2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
	(4-6)	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma (1+1)+3+4 évfolyam: nagybőgő

Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok								
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7

	Előképző	Alapfok					
	(1)	(1)	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma (1+1)+5 évfolyam: magánének

A tanítás időtartama:

- Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)
- Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)
- Kötelezően választható tantárgy: szolfézs, vagy zongora, vagy kórus
- Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
- Választható tantárgy: 1 vagy 2 foglalkozás
- Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
- Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Korrepetíció ideje:

Hangszeres szakok:

2. évfolyam 15 perc

3-4. évfolyam 20 perc

5. évfolyamtól 25 perc

Vokális tanszak:

A teljes képzési időben minimum 30 perc

Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

„A” TAGOZAT

- Főtárgy: szolfézs, zenetörténet – zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene
- Kötelező tantárgy: szolfézs és zeneelmélet főtárgynál zongora; zenetörténet, zeneirodalom és kamarazene főtárgynál zongora vagy az előzőleg tanult hangszeres tárgy
- Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, szolfézs, zenetörténet – zeneirodalom, zeneelmélet, zeneismeret, improvizáció valamint népzene, jazz – zene, tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyam											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(1-2)	(1-2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(2-4)	(2-4)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma (2)+6+4 évfolyam: szolfézs

Az első (zárójelben levő) számjegyek az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok		Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tárgy	2	2	2	2	2	2
választható tantárgy	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma

- (2+4)+2+4 évfolyam: zenetörténet – zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene. Az első (zárójelben levő) számjegy az előtanulmányok, a második számjegy az alapfokú évfolyam, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. A zenetörténet – zeneirodalom és zeneelmélet tárgyak főtárgyként, kötelezően választható, vagy választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók. A kamarazene főtárgyként csak az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, kötelezően választható tantárgyként a 4. évfolyam után tanulható.

A főtárgyként nem választható tantárgyak képzési ideje:

- szolfézs kötelező: (2)+4 évfolyam (előképző 1-2)+alapfok 1-4. évfolyam
- zeneismeret: 2+4 évfolyam, kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható
- zenekar: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható
- kórus: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható
- improvizáció: 2+6+4 évfolyam, választható tantárgyanként az előképző évfolyamoktól tanulható

A tanítási órák időtartama

- Főtárgy: „A” tagozaton 2x45 perc
- Kamarazene csoportlétszáma: minimum 2 fő
- Kötelező tantárgy: „A” tagozaton egyéni 2x30 perc
- Választható tantárgy: szolfézs, vagy zongora, vagy kórus
- Egyéni foglalkozás minimum 1x30 perc
- Csoportos foglalkozás minimum 1x45 perc
- Zenekar, kórus minimum 9 fő, improvizáció, kamarazene: 2-8 fő
- Korrepetíció (zongorakíséret): a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozások ideje az Ek. 1-2. és 1. évfolyamban 5 perc, a továbbiakban minden évfolyamban 10 perc (kivéve zongora, gitár tantárgyak)

„B” TAGOZAT

Főtárgy: szolfézs

Kötelező tantárgy: zongora

Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, improvizáció, zenetörténet – zeneirodalom, zeneelmélet, valamint a népzene, jazz – zene, tantervi program tantárgyai

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0-2	-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma 4+4 évfolyam: szolfézs

Az első számjegy az alapfok, a második számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik. „B” tagozatra a tanulót a zenei előtanulmányokat követően, az alapfok harmadik évfolyamától lehet irányítani.

A tanítási órák időtartama:

- Főtárgy: csoportos 2x45 perc
- kötelező tantárgy: egyéni 2x30 perc
- Választható tantárgy: szolfézs, vagy zongora, vagy kórus
- Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
- Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc
- Zenekar, kórus: minimum 9 fő, improvizáció, kamarazene: 2-8 fő

Korrepetíció: a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás egységesen 10 perc (kivéve zongora, gitár tantárgyak)

3.2.9.1.2. Népzene

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

- Vonós és tekerő tanszak tantárgyai: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tejerő
- Fúvós tanszak tantárgyai: népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató
- Pengetős tanszak tantárgyai: citera, tambura, koboz
- Akkordikus tanszak tantárgyai: népi harmonika, népi cimbalom
- Ütős tanszak tantárgyai: népi ritmushangszerek (ütőgardon, dob)
- Vokális tanszak: népi ének
- Zeneismereti tanszak tantárgyai: népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs kötelező, szolfézs
- Kamarazene tanszak tantárgyai: népi kamarazene (a tantárgy magába foglalja a hangszeres és vokális társaszenét), népi zenekar

Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

„A” TAGOZAT

- Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok
- Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*, népzenei ismeretek
- Kötelezhetően választható tantárgyak: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz**, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar
- Választható tantárgy: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, vagy klasszikus zene, jazz – zene, elektroakusztikus – zene tantervi programjainak tantárgyai
- Korrepetíció (népi hangszeres vagy zongorakíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

*Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül köteles egyet felvenni.

**A néprajz kötelezően választható tantárgyként csak az alapfok 5. évfolyamtól tanulható.

Óraterv

	Évfolyam
Tantárgy	

	Előképző		Alapfok					Továbbképző				
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma:

(2)+6+4 évfolyam: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő, népi furulyák, citera, koboz, népi harmonika, népi ének, (2)+6 évfolyam: népi ritmushangszerek.

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámait figyelembe vétele mellett a tanuló más tanszak, illetve művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama:

- Főtárgy: „A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni)
- Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)
- Kötelezően választható tantárgy: 5-10. évfolyamig
- Csoportos tantárgy: minimum 2x45 perc
- Zenekar: minimum 9 fő; kamarazene: 2-8 fő
- Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

A korrepetíció ideje: A teljes képzési időben 10 perc

„B” TAGOZAT

- Főtárgy: hangszeres zene és vokális tanszak – az alapfok 2. évfolyamától javasolt
- Kötelező tantárgy: szolfézs
- Kötelezően választható tantárgy: zongora
- Választható tantárgyak: népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének
- Korrepetíció (népi hangszeres vagy zongorakíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyam											
	Előképző						Alapfok			Továbbképző		
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	(0-2)	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	(4-6)	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6

A képzés évfolyamainak száma:

(2+1)+5+4 évfolyam: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő, népi furulyák, citera, koboz, népi harmonika, népi ének

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama:

- Főtárgy: minimum 2x45 perc (egyéni)
- Kötelező tantárgy: minimum 2x45 perc (csoportos)
- Kötelezően választható tantárgy: 2-10. évfolyamig
- Választható tantárgy: a képzés idejében 1 tantárgy
- Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc
- Csoportos tantárgy: minimum 1x45perc

A korrepetíció ideje: A teljes képzési időben minimum 10 perc

Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

„A” TAGOZAT

- Főtárgy: népzenei ismeretek, néprajz, kamarazene
- Kötelező tantárgy: népi hangszeres, vagy vokális tantárgy
- Kötelezően választható tantárgy: zongora kötelező, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs
- Választható tantárgy: második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, valamint a klasszikus zene, jazz-zene, tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyam

	Előképző		Alapfok					
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(1)	(1)	1	1	1	1	1	1
kötelezően választható tantárgy	(1-2)	(1-2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Választható tantárgy	(1-2)	(1-2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma:

(2)+6 évfolyam: népzenei ismeretek

Az első (zárójelben levő) számjegy az előkészítő, a második számjegy az alapfok évfolyamainak számát jelenti. Az előkészítő évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok			Továbbképző		
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	2	2	2	2	2	2
Összes óra:	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma: (2+4)+2+4évfolyam: kamarazene, néprajz

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A néprajz és kamarazene tantárgyak főtárgyként vagy kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

A tanítási órák időtartama:

Főtárgy:

„A” tagozaton – minimum 2x45 perc

Kötelező tantárgy:

- Egyéni tantárgy: minimum 1x 45 perc
- Kötelezően választható tantárgy:
- Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc
- Csoportos tantárgy: minimum 1x45 perc
- Választható tantárgy: szolfézs, vagy zongora, vagy kórus
- Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc
- Csoportos tantárgy: minimum 1x45perc

3.2.9.1.3. Jazz-zene

AZ ALAPFOKÚ JAZZ-ZENE OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja keretében folyó jazz-zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók jazz-zenei képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes jazz kultúra, a hazai (jazz-zenei) hagyományok, az európai műveltség, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a jazz zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és a műfajhoz kapcsolódó speciális zenei tevékenységek tudatosítására.

A jazzoktatás a jazz műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, mely hatékonyan erősíti a személyes és szakmai kompetenciákat.

A jazzképzés megkezdése előtt legalább két évfolyam klasszikus előképzés ajánlott a választott hangszeren, de jobb, ha a tanuló a teljes alapfokot elvégzi a klasszikus zenei műfajban.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Fafúvós tanszak tantárgyai: jazz-fuvola, jazz-szaxofon

Rézfúvós tanszak tantárgyai: jazz-trombita, jazz-harsona Billentyűs tanszak tantárgyai: jazz-zongora, zongora melléktárgy

Vonós tanszak tantárgyai: jazz-hegedű, jazz-bőgő

Pengetős tanszak tantárgyai: jazz-gitár, jazz-basszusgitár Ütős tanszak tantárgya: jazz-dob

Vokális tanszak tantárgya: jazz-ének.

Zeneismeret tanszak tantárgyai: jazz-szolfézs, jazz-irodalom, jazz-elmélet

Kamarazene tanszak tantárgya: zenekari gyakorlat

Óraterv

Tantárgya	Évfolyamok

	Alapfok					
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1
Választható tantárgy	2	2	2	2	2	2
Összes óra	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy (egyéni): hangszeres és vokális tanszakok tantárgyai

Kötelező tantárgy (csoportos): jazz-szolfézs és jazz-irodalom az 1. és 2. alapfokú évfolyamon, jazz-elmélet 3-6. évfolyamban, zenekari gyakorlat 3-6. évfolyamban.

Választható tantárgy: zongora a 3-6. évfolyamban, második hangszer, jazz-ének, zenekari gyakorlat, valamint a klasszikus - zene, a népzene, az elektroakusztikus-zene tantervi programjainak tantárgyai. A képzés évfolyamainak száma:

6 évfolyam: a hangszeres és vokális tantárgyaknál - a „B” tagozat a harmadik évfolyamtól ajánlott

4 évfolyam: jazz-elmélet, zenekari gyakorlat, zongora melléktárgy

2 évfolyam: jazz-szolfézs, jazz-irodalom

A tanítási óra időtartama:

Főtárgy: „A” tagozaton 2x 30 perc egyéni, „B” tagozaton 45 perc egyéni. Kötelező

tantárgy: 45 perc (csoportos) Választható tantárgy:

Csoportos foglalkozás: 45 perc (Zenekari gyakorlat a minimum 2 fő).

Egyéni foglalkozás: 30 perc, amely 0,5 tanítási óraként vehető figyelembe

A jazz-zene oktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más zenei műfajok (klasszikus zene, népzene, elektroakusztikus-zene) valamint más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A JAZZ-ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a jazz-zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a jazztanuláshoz szükséges kompetenciákat. Zenei előtanulmány ajánlott.

Szakmai kompetencia

- A zenei képességek és készségek fejlesztése hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység.

- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.

- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.

Személyes kompetencia

- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia

- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
- Esélyegyenlőség

Módszertani kompetencia

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- A jazz- és általános zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
- A jazz- és klasszikus zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a jazz történetének, stílusainak és a jazzirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- Tehetséggondozás.
- Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás
- A jazz-zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra

3.2.9.1.4. Elektroakusztikus zene

AZ ALAPFOKÚ ELEKTROAKUSZTIKUS ZENE OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja keretében folyó elektroakusztikus zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására a digitális technika modern eszközeivel.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Billentyűs tanszak tantárgyai: klasszikus szintetizátor, szintetizátor-keyboard, számítógépes zene

Zeneismeret tanszak tantárgyai: hangszínszolfézs, szolfézs kötelező, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

Kamarazene tanszak tantárgya: kamarazene

Hangszeres tantárgyak - egyéni képzés

„A” tagozat

Főtárgy: klasszikus szintetizátor, szintetizátor-keyboard, számítógépes zene

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező^[1]

Kötelezően választható tantárgy: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, zeneismeret, kamarazene, második hangszer, magánének

Választható tantárgy: hangszínszolfézs, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, második hangszer, magánének, valamint a klasszikus zene, népzene, jazz-zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1.

Tantárgy	évfolyamok											
	előképző		alapfok						továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						

Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(02)	(02)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(46)	(46)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai:

(2)+6+4 évfolyam: klasszikus szintetizátor, szintetizátor-keyboard,

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2.

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2				
Kötelezően választható tantárgy					2	2	2	2
Választható tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra:	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai:

(2+2)+4+4 évfolyam: számítógépes zene

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási óra időtartama:

Főtárgy: „A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 45 perc

Kötelezően választható tantárgy: 5-10. évfolyamig

Egyéni foglalkozás: 30 perc, amely 0,5 tanítási óraként vehető figyelembe

Csoportos foglalkozás: 45 perc (kamarazene: 2-8 fő)

Választható tantárgy:

Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

Egyéni foglalkozás: 30 perc, amely 0,5 tanítási óraként vehető figyelembe

Csoportos foglalkozás: 45 perc

(kamarazene: 2-8 fő)

„B” tagozat

Főtárgy: szintetizátor-keyboard, számítógépes zene

Kötelező tantárgy: alapfokú évfolyamokon szolfézs, továbbképző évfolyamokon szolfézs, vagy zeneelmélet

Kötelezően választható tantárgy: zongora

Választható tantárgy: hangszínszolfézs, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, második hangszer, magánének, valamint a klasszikus zene, népzene, jazz-zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1

Tantárgy	évfolyamok											
	előképző		alapfok						továbbképző			
	(1)	2	(1)	(2)	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(02)	(02)	(02)	(02)	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	(46)	(46)	(46)	(46)	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6

A képzés évfolyamainak száma:

(2+2)+4+4 évfolyam: szintetizátor-keyboard,

„B” tagozatra a tanulót a szintetizátor-keyboard főtárgynál az alapfok harmadik évfolyamától javasolt irányítani.

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2.

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	(1)	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy		1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(2)	1	1	1	1	1	1	1

Összes óra:	(4-6)	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6	5-6

A képzés évfolyamainak száma:

(2+1)+3+4 évfolyam: számítógépes zene

„B” tagozatra a tanulót a számítógépes zene esetében második évfolyamtól javasolt irányítani.

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási óra időtartama:

Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „B” tagozaton a 12. évfolyam végéig 45 perc Kötelezően

választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: 30 perc, amely 0,5 tanítási óraként vehető figyelembe

Választható tantárgy: a képzés teljes idejében

Egyéni foglalkozás: 30 perc, amely 0,5 tanítási óraként vehető figyelembe

Csoportos foglalkozás: 45 perc

(kamarazene: 2-8 fő)

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia

- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.
- Szakmai kompetencia
- A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).
- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
- A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése. Személyes kompetencia
- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.
- Társas kompetencia
- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
- Esélyegyenlőség
- Módszertani kompetencia
- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadó-művészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.

- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése. - A társzművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- Tehetségfelfedezés.
- Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

[1] Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

3.2.9.2. Táncművészeti ág

3.2.9.2.1. Néptánc tanszak

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak

Főtantárgy:

- Népi játék (1-2. előképző évfolyam)
- Néptánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)
- Kötelező tantárgy: szolfézs, vagy zongora, vagy kórus
- Folklórismeret (3-6. alapfokú évfolyamon)
- Tánc történet (9-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgyak az összevont osztályokban:

- Folklórismeret
- Tánc történet
- Választható tantárgyak: szolfézs, vagy zongora, vagy kórus
- Népi játék (1-2. előképző évfolyamon)
- Néptánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)
- Népzenei alapismeretek (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)
- Táncleírás – olvasás (9-10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtantárgy	2	2	3-4	3-4	3	3	3	3	3-4	3-4	3	3
Kötelező tantárgy					1	1	1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy			1	1					1	1		
Választható tantárgy	2	2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2

Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

3.2.9.3. Képző- és iparművészeti ág

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak:

- Képzőművészeti tanszak (3. alapfokú évfolyamig)
- alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig
- Fém- és zománcműves tanszak
- Fotó és film tanszak
- Grafika és festészet tanszak
- Környezet- és kézműves kultúra tanszak
- Szobrászat és kerámia tanszak
- Textil- és bőrműves tanszak

Főtárgy:

- Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyam)
- Vizuális alkotó gyakorlat (1-10. évfolyam)

Kötelező tantárgy:

- Grafika és festészet alapjai (1-3. alapfokú évfolyam)

Kötelezően választható tantárgyak:

- Fém- és zománcműves műhelygyakorlat
- Fotó és film műhelygyakorlat
- Grafika és festészet műhelygyakorlat
- Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat
- Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
- Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

Választható tantárgyak:

- Művészettörténet
- Népművészet

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és a festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismertetése segít a gyerekek kreativitásának kibontakoztatását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző- és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismerésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A grafika és festészet alapjai tantárgy a képzési kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtantárgy	2-4	2-4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2							
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy			1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, amíg a második helyen szereplő számok a szakmai programoptimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok órászáma 1-3 vagy 3-1 arányban átcsoportosíthatók.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam – az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik).

A képző- és iparművészeti oktatás, kötelezően előírt tantárgyainak és óraszámainak figyelembevétele mellett, a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák ideje: 45 perc

4. A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések

4.1. A pedagógiai program érvényességi ideje

Ezen pedagógiai program érvényességi ideje öt évre szól.

4.2. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- az intézményvezető
- a nevelőtestület legalább 50%-a
- a nevelők szakmai munkaközösségei
- a szülői munkaközösség
- az intézmény fenntartója
- A tanulók a pedagógiai program módosítását a diák – önkormányzat képviselői útján a tantestületnek javasolhatják.
- A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé.
- A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyből a fenntartóra a jogszabályi előírásokon felül többletkötelezettség hárul, be kell szerezni a fenntartó egyetértését.
- A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától a kilencedik évfolyamtól kezdve felmenő rendszerben kell bevezetni.

4.3. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára hozzáférhető
- A házirend elolvasható az intézmény honlapján. Az intézményi honlap internet címe: www.gandhigimi.hu
- A pedagógiai programról minden érdeklődő tájékoztatást kérhet az intézmény igazgatójától, igazgatóhelyettesétől, kollégiumvezetőtől.
- A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
  - az intézmény honlapján
  - az intézmény fenntartójánál
  - az intézmény irattárában
  - az intézmény vezetőjénél

5. Mellékletek

1. sz. melléklet: az érettségi vizsga tantárgyainak témakörei

2. sz. melléklet: az egyes tantárgyak elsajátítandó tananyagtartalmai

3. sz. melléklet: az osztályozó vizsga témakörei

4. sz. melléklet: az Alapfokú Művészeti Iskola helyi tanterve, tantárgyi és vizsgakövetelményei

6. A pedagógiai program elfogadására és jóváhagyására vonatkozó záradékok

A Gandhi Gimnázium, Technikum, Kollégium, és Alapfokú Művészeti Iskola nevelőtestülete az intézmény pedagógiai programjának módosítását a mai napon megtartott nevelőtestületi értekezletén elfogadta.

Pécs, 2025. augusztus 28.

Jakab Natália
igazgató

A Gandhi Gimnázium, Technikum, Kollégium és Alapfokú Művészeti Iskola diákönkormányzata az intézmény pedagógiai programjának módosításával kapcsolatos véleményezési jogát gyakorolta.

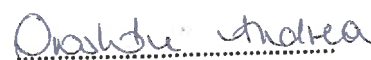
Pécs, 2025. október ¹¹.

Keszthelyi Renáta
DÖK patronáló tanár

A Gandhi Gimnázium, Technikum, Kollégium és Alapfokú Művészeti Iskola szülői közössége az intézmény pedagógiai programjának módosításával kapcsolatos véleményezési jogát gyakorolta.

Pécs, 2025. október ¹².

szülői közösség nevében

A Gandhi Gimnázium, Technikum, Kollégium, és Alapfokú Művészeti Iskola pedagógiai programjának módosítását a mai napon igazgatói jogkörömben jóváhagyom.

Pécs, 2025. augusztus 28.

Jakab Natália

igazgató

A Gandhi Gimnázium, Technikum, Kollégium és Alapfokú Művészeti Iskola pedagógiai programjának módosítását, amelyet az intézmény nevelőtestülete 2025. augusztus 28-án elfogadott, az intézmény aláírásra jogosult vezetője 2025. augusztus 28-án jóváhagyott, a mai napon a fenntartó képviselőjeként jóváhagyom.

Pécs, 2025. augusztus 28.

.....

Tóth László

Gandhi Gimnázium Közhasznú Nonprofit Kft.

ügyvezető igazgató

